

**Bulletin of the Dept of Indian History and Archaeology No 6**

**GENERAL EDITOR**

**PROFESSOR K A NILAKANTA SASTRI**

---

**VELUGÖTIVĀRIVAMŚĀVALI**

**Bulletin of the Dept of Indian History and Archaeology No**

**GENERAL EDITOR**

**PROFESSOR K A NILAKANTA SASTRI**

---

**VELUGÖTIVÄRIVAMŚĀVALI**



**Bulletin of the Dept of Indian History and Archaeology No 6**

**GENERAL EDITOR**

**PROFESSOR K A NILAKANTA SASTRI**

---

**VELUGÖTIVĀRIVAMŚĀVALI**



**PRINTED AT THE G S PRESS, MOUNT ROAD, MADRAS**

## PREFACE

The present edition of the *Velugōtvārvamsāvali* is based upon two manuscripts of the Mackenzie collection preserved in the Government Oriental Manuscripts Library, Madras, bearing the Nos 15-4-3 and 14-4-17 of which the latter is but a copy of the former. No other manuscript of the chronicle is known to exist. Although the latter has no independent value of its own, it proved quite useful in correcting the scribal errors in several places, and without it, the task of editing the work would have been far more troublesome than it has actually turned out. In preparing the present edition both the manuscripts have been utilised, and they are referred to as 'A' and 'B' respectively in the foot-notes for the sake of convenience. While the printing of the text of the work was nearing completion, a printed copy of the chronicle struck at Venkatagiri in 1890 was placed in my hands through the kindness of H. H. The Rajah of Venkatagiri. Unfortunately it turned out to be a verbatim reproduction of the manuscript in the Madras Government Oriental Manuscripts Library with all its textual corruptions and scribal mistakes in addition to numerous printing errors. The genealogical table appended to this work is taken from the Family History of Venkatagiri Rajas printed at Madras in 1922 and retained without any modification.

In preparing the text for the press, I received considerable help from Messrs M. Ramakrishna Kavi, Śrīpāda Lakshmiṇi Sastri, the Junior Lecturer in Telugu, Madras University, and Vētūri Prabhakara Sastri of the Madras Government Oriental Manuscripts Library. Messrs Kavi and Lakshmiṇi Sastri rendered valuable assistance in correcting and restoring the proper text. Vidwan G. Subbaramayya, the former Editor of the *Bharati*, revised the text, and corrected the proofs with great patience. Prof. K. A. Nilakanta Sastri, the Professor of Indian History and Archaeology, Madras University, and Mr. A. S. Ramanatha Aiyar of the Epigraphy Department, Madras, kindly revised the Introduction and offered their valuable criticisms and suggestions. Mr. M. Venkataramayya kindly checked the references and prepared the index. I offer them all my grateful thanks for their unvarying help. The proprietors of Rao Brothers and the G. S. Press have earned my gratitude for the excellent manner in which they have carried out the printing.

I thank the Syndicate of the Madras University for kindly sanctioning the publication of the work as a Bulletin of the University Department of Indian History.

University of Madras,  
17th July 1939

N V R



## ABBREVIATIONS

EC	Epigraphia Carnatica
ED	Elliot and Dowson History of India as told by its own historians
EI	Epigraphia Indica
IA	Indian Antiquary
JAHRS	Journal of the Andhra Historical Research Society
JTA	Journal of the Telugu Academy
LR	Local Records (C P Brown)
Mac Mss	Mackenzie Manuscripts
MER (ARE)	Madras Epigraphical Report
SII	South Indian Inscriptions



## CONTENTS

	PAGES
INTRODUCTION	1-60
GENEALOGICAL TREE OF THE RAJAHS OF THE VELUGODU FAMILY	61-62
TEXT IN TELUGU	1-156
INDEX TO THE TELUGU TEXT	157-168
INDEX TO INTRODUCTION	169-174

## CONTENTS

	PAGES
INTRODUCTION	1-60
GENEALOGICAL TREE OF THE RAJAHS OF THE VELUGODU FAMILY	61-62
TEXT IN TELUGU	1-156
INDEX TO THE TELUGU TEXT	157-168
INDEX TO INTRODUCTION	169-174

and Prasāditya seems to have upheld the cause of the queen, and obtained from her the titles, *Kākatī-rājya-sthāpanācārya*, and *Rājapitāmahānka*, as a reward for his loyalty

Another deed which is attributed to Prasāditya is the introduction of the Nāyakship. He is said to have entrusted the defence of the kingdom to seventy-seven Nāyaks, but tradition embodied in *Pratāpacaritra*, on the contrary, gives the credit for introducing this reform to Rudrāmbā's grandson and successor Pratāparudra. Inscriptions, however, refer to *Nāyankara* or the office of Nāyaka as early as 1279 A.D.<sup>1</sup> Therefore, Prasāditya must have introduced this reform early in the reign of Rudrāmbā. He seems to have survived the queen and helped Pratāparudra in the administration of the kingdom during the early years of his reign, and was decorated by that monarch with an anklet and bell (*ande*)

### *Third Generation Vennama and Sabbu*

Dāma, the elder brother of Prasāditya, had two sons, Vennama and Sabbu, who seem to have flourished about the beginning of the fourteenth century. Of these Vennama is said to have destroyed the vast Muhammadan army in a battle. The circumstances in which he fought with the Muhammadans are not known. The Khaljī and the Tughlāq Sultans of Delhi had to lead, according to the Mussalman historians, no less than five invasions into Telingāna during the first quarter of the fourteenth century before they could subvert the authority of the ruling Kākatīya dynasty and annex the land. Of these the first proved abortive and the fourth ended in defeat. The remaining three were crowned with success. The Hindu accounts mention seven invasions and allude to some Hindu victories which do not find a place in the Muhammadan histories. The Velugōti-vārivamsāvali and the family *prasastis* of the Velama Nāyaks give some valuable information not known to us from other sources. The battle in which Vennama inflicted a defeat over the Muslim army must have taken place during the first Muhammadan invasion against Telingāna sent by Sultan 'Alā-ud-Dīn Khaljī under Malik Fakhr-ud-Dīn Jūna and Malik Jhaju of Karra "with all the officers and forces of Hindustan" in 1303 A.D. The expedition, however, ended ingloriously, and the army, 'greatly reduced in numbers' returned to Hindustan.<sup>2</sup> Although Barnī attributes

1 SII iv 705 (ARE 254/1892)

2 ED iii p 189



the failure of the expedition to the outbreak of rains, it is not possible that it could have been due entirely to natural causes. The invaders could not have entered the country and returned without coming into conflict with the Kākatiya army. Vennama, as mentioned already, claims a victory over them. Pōtuganti Maili, another Velama chief in the service of Pratāparudra, claims to have destroyed the pride of the Turuskas of Delhi in a battle near Upparapalle. As the engagement at Upparapalle had taken place before Malik Kāfūr's invasion of Telngāna, it must have been fought during the first Muslim expedition in 1303 A.D. The Delhi army appears to have penetrated into the Karimnagar district in which Upparapalle is situated, but had to retreat owing to a reverse. 'Alā-ud-Dīn did not, however, give up the idea of subduing Telngāna. In 1309 A.D., he sent another army under Malik Kāfūr who marched on Warangal and laid siege to it. Pratāparudra submitted and gave a written agreement promising "to send annually treasure and elephants"<sup>3</sup>. And he observed the terms of this agreement until the death of the Sultan. The chronicle of Vellutla chiefs alludes to an incident which took place in Delhi during one of the visits of Pratāparudra's officers bearing, perhaps, the annual tribute to the court of the Sultan. For some reasons which are not known at present Pōtuganti Maili and Telugu Bijjana resolved to fight a duel in the presence of the Sultan. Malik Nēmār (Malik Nāib) and other officers including the seventy-seven Nāyaks of Telngāna appear to have been present on the occasion. Telugu Bijjana was defeated in the fight, and Maili, having thus obtained satisfaction, probably returned with the rest of the Nāyakas to his native country.

#### *Fourth Generation Erra Dāca and Nalla Dāca*

Vennama and Sabbu had each a son bearing the names of Erra Dāca and Nalla Dāca respectively. Although both of them are said to have distinguished themselves in the Pāndyan war, greater prominence is given to Erra Dāca than to his cousin. Their exploits are dealt with at some length in the present chronicle. In the first place, they slew a chief called Kuntlūri Immadi, who is otherwise unknown, in a fierce engagement near the village of Gollapalli. Secondly, they encountered the Pāndyas in a battle near Kāñci. Erra Dāca boldly faced the Pāndya who had put the 900,000 Telugu forces to flight on a former occasion, he charged

Ganapati who heard of his story, invited him to his court at Warangal and bestowed on him several favours including the government of a district

The other version narrates a somewhat different story Rēca, a Pariah servant of Cevvi Reddi, who was ploughing a field protected by a Bhairava in the south of Old Anumanagallu, discovered an inscribed copper-plate which lay hidden in the ground He showed the plate to his master who deciphered the inscription contained thereon It ran as follows "O Bhairava, surrender the nine lakhs (of cash) to him who offers a sacrifice" On hearing the contents of the inscription read out to him, Rēca volunteered to be the victim, so that his master might get hold of the wealth, provided that he agreed to add the term 'Ēca' to the names of his descendants, and accept sandal and *aksatas* from the hands of Pariahs on the occasion of marriage in their households Cevvi Reddi accepted these conditions, and having sacrificed Rēca, took possession of the money He founded a new village and named it Rēcerla in commemoration of his selfless servant

Though these stories differ ever so much from each other, they are in agreement on two points viz, (1) that Cevvi Reddi rose to prominence by the discovery of a treasure trove, and (2) that he managed to take possession of it by the devotion of his Pariah servant It is not possible to accept these stories as historical They seem to have been invented at a time when the Velugōdu chiefs, having risen to fame and glory, began to feel that the common obscure peasant Cevvi Reddi was too humble an ancestor for them They wove incredible legends around his name and transformed him into a demi-god worthy of the great warriors who claimed descent from him

#### *Second generation Dāma, Prasāditya and Rudra*

Cevvi Reddi who, in virtue of his successful encounter with the Vētāla, acquired the name of Bēti Reddi, had three sons, Dāma, Prasāditya, and Rudra Of these the most distinguished was Prasāditya who appears to have played an important part in the affairs of the Kākatiya kingdom during the days of Rudrāmbā and Pratāparudra On the death of King Ganapati, Prasāditya is said to have installed the former's daughter Rudrāmbā on the throne, and put down a formidable ring of enemies that surrounded her This seems to indicate that Rudrāmbā's succession to the throne was not uncontested Probably some of the nobles who were unwilling to acknowledge a woman as their ruler rebelled;



## INTRODUCTION

### *Nature of the work*

The *Velugōtīvārvamśāvalī* is a work of considerable historical importance. It is a motley collection of verses interspersed with prose passages mostly composed by the bards (*Vandīs* and *Māga-dhas*) in praise of the chiefs of the Rēcerla or Velugōdu family who extended to them their patronage. Occasionally, however, verses culled from other sources are also met with, e g , the epitaph of Singaya Rāyapa by the poet Mallana and the stanzas from the *Bhānumatīparṇamayam* of Rentūri Rangarāju. As the bards and their patrons in whose praise the verses were composed, did not all belong to one age, it is difficult to assign the work to any particular period. The work seems to have grown with time. The verses composed by bards were carefully preserved and arranged from time to time in their chronological order, so that within a few generations they assumed the form of a family chronicle. Though the manner of its growth has preserved contemporary references to events that happened long ago, it has impaired its value to some extent as a work of art. The bards for the most part were men of little learning and no culture. They often betray ignorance of the rudiments of grammar and prosody. Moreover, they frequently indulge in the use of provincialism and slang and lay no great claim to dignity and taste. As verses of several writers of different ages and of varying degrees of learning are gathered together in it, the work presents a bewildering variety of style ranging from the sublime majesty of Śrīnātha's verse to the worst form of doggerel.

Two works of recent origin, the *Velugōtīvārvamśacaritra*, and the *Rāvuvamśacaritra*, which are mainly based on the *Vamśāvalī* have been cited wherever necessary in the course of this essay, when they give a divergent account.

### *The historical importance of the family*

The Velugōdu family to which the chiefs of Venkatagiri belong is one of the most ancient royal families in South India. They first came into prominence during the reign of the Kākatiya monarch, Ganapati who ruled at Warangal from 1198 to 1263 A.D., and played an important part in the wars of his successors. They

obtained from them extensive estates in the neighbourhood of the capital. After the dissolution of the Kākatiya kingdom, they became the subjects of the Mussalman Emperors of Delhi like the other Hindu chiefs, but taking advantage of the rebellion of Kāpaya Nāyaka, they asserted their independence and established themselves in the mountainous tracts of Nalgonda. They could not maintain their independence long, as they came into conflict with the major kingdoms in their neighbourhood. They had to wage wars on the Bahmani Sultans of Gulburga, the Rāyas of Vijayanagara and the Gajapatis of Orissa. In this unequal struggle they gradually lost ground, abandoned their original habitat and migrated to Karnāṭaka, where they became the subordinates of the Rāya and fought his battles against his enemies, specially the Muhammadans. The *Velugōtīvārivamsāvali*, which is a chronicle of the family, gives much valuable information about the wars which the Velugōḍu chiefs waged on the kings of Vijayanagara, Kondavīḍu, Rajahmundry, Cuttack and Bidar. Besides, it describes several rebellions and domestic troubles within the Vijayanagara empire, of which nothing is known from other sources. Therefore, its value to the student of South Indian history cannot be easily overestimated.

The founder of the Rēcerla clan, of which the Velugōḍu family is an offshoot, was a farmer of the village Anumanagallu called Cevvi Reddi, the son of Cēyūr Pōḷi Reddi of Anumanaganti gōtra. The *Vēlugōtīvārivamsāvali* contains two versions of the story of Cevvi Reddi, which do not agree with each other fully. According to one version, Cevvi Reddi discovered by chance a treasure trove, to take possession of which he had to sacrifice his faithful Pariah servant Rēca, who willingly offered himself as the victim. In pursuance of a promise which he made, Cevvi Reddi changed the name of his gōtra into Rēcerla in commemoration of his servant who had cheerfully faced death for his benefit. He was also obliged to adopt a new name, as a consequence of an encounter with a Vētāla, a kind of demon. One evening while he was returning home from his field after dusk, he is said to have been attacked by a Vētāla who resided in a way-side banyan tree. Undaunted by the sudden onset of the demon, Cevvi Reddi bravely defended himself with a club which he was carrying in his hand at that time. The demon who was pleased with the manifestation of his courage conferred on him certain favours and vanished. The news of Cevvi Reddi's encounter with Vētāla was bruited abroad, and people began to call him Bētāḷa Reddi, by which name he became famous all over the country. At last, king

నల్లగొం డటుల విరన్నాణంబుగా<sup>1</sup> నెక్కి  
 కపటాహితుల నేలఁ శ గలిపినాఁడు  
 గంగ సాక్షిగ మీటి<sup>2</sup> శ కదిసి రాజమహేంద్ర  
 వరము చూడలుగొని శ వచ్చినాఁడు  
 సురథానుకొలుపులోఁ శ బొరసెడు<sup>3</sup> బిరుదుకై  
 ముద్దుభక్తనివెన్ను శ మొత్తినాఁడు  
 తేజంబుగాఁ జ్రాధశదేవరాయలచేత<sup>4</sup>  
 నరుదుగా బిరుదందె శ నందినాఁడు<sup>5</sup>  
 ఇనతనూజాని భంగి శ నినుగుర్తికోటలో  
 లీల శత్రుల విభాశించినాఁడు  
 ధీరుడై యల్లాపురదీ<sup>6</sup> సురథానుతో<sup>7</sup>  
 నమ్మెగా భువనాద్రి శ నెక్కినాఁడు  
 గంటించి బలిమి సిరభేంద్రఖానుని దోలి  
 యెలమి రాజ్యంబుఁ దా శ నేలినాఁడు  
 యెడవంక<sup>8</sup> బలవంక శ నేచి<sup>9</sup> తాఁకినయట్టి<sup>10</sup>  
 బలిదఖానుని భంగశపటచినాఁడు  
 రణకేళి నెఱుకవరప్రాంతమునఁ గొట్టి  
 మన్నెజంగిలి<sup>11</sup> నేపురమాపినాఁడు

- 
1. R.V.C. నల్లకొండలను సన్నాహంబుగా నెక్కి ;  
A. B. నల్లకొండటులు సన్నాణంబు నెక్కి-
  2. „ p 117 ; A.B. మెరసి
  3. „ „ ; „ వొరసెడు
  4. „ దేవప్రాధరాయలచేత
  5. „ బిరుదందె లందినాఁడు
  6. A. అల్లాడధీ ; B. ఆవాడధీ
  7. A. B. చే
  8. „ యలవంక
  9. R.V.C. p 118 బలవంకలార్చి
  10. „ బట్టి
  11. „ జంగుల

వెలుగోటివారి వంశావళి.

...                      ...                      ...  
భువిలోన ననవేమ శ భూపాలుఁ జెఱవెట్టి  
యతనిని వేడ్కతో శ నంపినాఁడు  
...                      ...                      ...  
చలమ ర్తిగండఁడై శ సంబెట పిన్ననిఁ  
బ్రాథుఁ డెఱుంగను శ బఱపినాఁడు  
...                      ...                      ...  
నూతనగిరి నుగ్గు శ నూచంబుగా నెక్కి  
యన్నగన్నని గర్వ శ మణఁచినాఁడు  
ధరణీవరాహుఁడై శ తల్లడిల్లఁగఁ బొంది  
చెంచువలయ మెల్ల శ జెండినాఁడు  
సింహాఘాతకుఁ దారసించి సంగర కేళి  
మస్తభానుని గెల్చి శ మసలినాఁడు  
నాణెంబుగా నబ్బినాటి రాజ్యంబెల్ల  
నద్భుతంబుగఁ జూఱలాడినాఁడు  
కృష్ణవెణ్ణా<sup>1</sup> జలశ్రీదావినోదుఁడై  
యఖిలదాసముల సొంపడరినాఁడు<sup>2</sup>  
జగనొబ్బగండఁడై శ చలఁగి<sup>3</sup> రేచల్లను  
దురకదళముతలల్ శ ద్రుంచినాఁడు  
చటులోగ్రగతి రాయశరభమై<sup>4</sup> యవలీలఁ  
దిరుగ సింహాద్రి సాధించినాఁడు  
పరదళంబులు పటాశంపంపలై పాఱంగ  
నెన్న గౌరవకొండ శ నెక్కినాఁడు  
కేళాదిరాయఁడై శ కెరలి పోరట్లను<sup>5</sup>  
చాదుఖానుని వెన్నుఁబ్రజఱచి నాఁడు

1. A కృష్ణవెణ్ణా B. కృష్ణవేణ్ణి

2. A, B అఖిలదాసములసొంపడచినాఁడు, B V. O p 117 యఖిలదాసముల సొంపడచినాఁడు.

3. The correct form is చెలఁగి

4. B V O p 117 శలభమై

5. ,, గోరంట్లను । చారఖానుని.

... ..  
భువిలోన ననవేమ ర భూపాలుఁ జెఱవెట్టి  
యతనిని వేడ్కతో ర సంపినాఁడు  
... ..  
చలమ ర్తిగండఁడై ర సంబెట పిన్ననిఁ  
బ్రాథుఁ డెఱుంగను ర బఱపినాఁడు  
... ..  
నూతనగిరి నుగ్గు ర నూచంబుగా నెక్కి  
యన్నగన్నని గర్వ ర మణఁచినాఁడు  
ధరణీవరాహుఁడై ర తల్లడిల్లఁగఁ బొంచి  
చెంచువలయ మెల్ల ర జెండినాఁడు  
సింహాఘాతకుఁ దారరసించి సంగరకేళి  
మస్తభానుని గెల్చి ర మసలినాఁడు  
నాణెంబుగా నబ్బినాటి రాజ్యంబెల్ల  
నద్భుతంబుగఁ జూఱరలాడినాఁడు  
కృష్ణవెణ్ణా<sup>1</sup> జలశ్రీదావినోడుఁడై  
యఖిలదానముల సొంపడరినాఁడు<sup>2</sup>  
జగనొబ్బగండఁడై రచలఁగి<sup>3</sup> రేచర్లను  
దురకదళఁ, తలల్ ర ద్రుంచినాఁడు  
చటులోగ్రగతి రాయశరభమై<sup>4</sup> యవలీలఁ  
దిరుగ సింహాద్రి సారథించినాఁడు  
పరదళంబులు వటారపంచలై పాఱంగ  
నెన్న గౌరవకొండ ర నెక్కినాఁడు  
కేళాదిరాయఁడై ర కెరలి పోరట్లను<sup>5</sup>  
చాదుఖానుని వెన్నుఁజఱచి నాఁడు

1. A కృష్ణవెణ్ణా B. కృష్ణవేణ్య

2 A B అఖిలదానములసొంపడచినాఁడు, B V. O p 117 యఖిలదానముల సొంపడచినాఁడు.

3. The correct form is చలఁగి

4. R V O p 117 శలభమై

5. ,, గోరంట్లను । చారఖానుని.



నల్లగొం డటుల విరన్నాణంబుగా<sup>1</sup> నెక్కి  
 కపటాహితుల నేలఁ శ గలిపినాఁడు  
 గంగ సాక్షిగ మీటి<sup>2</sup> శ కదిసి రాజమహేంద్ర  
 వరము చూడలుగొని శ వచ్చినాఁడు  
 సురథానుకొలుపులోఁ శ బొరసెడు<sup>3</sup> బిరుదుకై  
 ముద్దుధక్కనివెన్ను<sup>4</sup> మొత్తినాఁడు  
 తేజంబుగాఁ బ్రాథ<sup>5</sup>దేవరాయలచేత  
 నరుదుగా బిరుదందె శ నందినాఁడు<sup>6</sup>  
 ఇనతనూజుని భంగి శ నినుగుర్తికోటలో  
 లీల శత్రుల విభాశించినాఁడు  
 ధీరుడై యల్లాపురదీ<sup>7</sup> సురథానుతో  
 నెమ్మెగా భువనాద్రి శ నెక్కినాఁడు  
 గంటించి బలిమి సీరభేంద్రఖానుని దోలి  
 యెలమి రాజ్యంబుఁ దా శ నేలినాఁడు  
 యెడవంక<sup>8</sup> బలవంక శ నేచి<sup>9</sup> తాడినయట్టి<sup>10</sup>  
 బలిదఖానుని భంగశపటచినాఁడు  
 రణకేళి నెఱుకవరప్రాంతమునఁ గొట్టి  
 మన్నెజంగిలి<sup>11</sup> నేపురమాపినాఁడు

- 
1. R.V.O. నల్లగొండలను సన్నాహంబుగా నెక్కి ;  
A. B. నల్లగొండటులు సన్నాణంబు నెక్కి
  2. „ p 117 ; A.B. మెరసి
  3. „ „ ; „ వొరసెడు
  4. „ దేవప్రాథరాయలచేత
  5. „ బిరుదందె లందినాఁడు
  6. A. అల్లాడధీ ; B. ఆవాడధీ
  7. A. B. చే
  8. „ యలవంక
  9. R.V.O. p 118 బలవంకలార్చి
  10. „ బట్టి
  11. „ జంగుల

వెలుగోటివారి వంశావళి.

మణుగూరికోటలో శ్రీ మండువమల్నేడు<sup>1</sup>  
 ప్రతిఘటించిన నిల్చి శ్రీ ప్రామినాడు<sup>2</sup>  
 తరణుఁ జొచ్చిన నొచ్చి<sup>3</sup> శ్రీ సరిమఖానునిఁ బట్టి<sup>4</sup>  
 గొతఘోతటమునఁ శ్రీ గాఁచినాడు  
 పోరిలోననె గన్న శ్రీ భూపాలుఁ జెఱవెట్టి  
 ధృతిఁ గొత్తకొండ సాశధించినాడు  
 యెదిరి విధమరాజు<sup>5</sup> శ్రీ కదనోర్వి గర్వింప  
 నణఁచి యింద్రునివీటి<sup>6</sup> కంపినాడు  
 సింహవిక్రమపురి శ్రీ సింగమపలె గొని<sup>7</sup>  
 గోపాలకృష్ణుని శ్రీ గొట్టినాడు  
 మెండుగ వీఁకమైఁగొండపల్మన్నీలు  
 పూని వచ్చిన నూనఁపుచ్చినాడు  
 ఎదిరించ నేలూర<sup>8</sup> శ్రీ నెల్లూరితిప్పని  
 ముదలించి<sup>9</sup> పటుగతి శ్రీ మోఁదినాడు  
 కుంట్లూరికోటపై శ్రీ గుండ్రాతురాజులు<sup>10</sup>  
 మొత్తమె యెదిరిన శ్రీ మొత్తినాడు  
 బాణాలకోటపై శ్రీ బ్రకటించి యుగ్రతఁ  
 గాలాగ్నిరుద్రుడై శ్రీ కాల్చినాడు  
 తొరగంటిబాదావి<sup>11</sup> శ్రీ తురకలఁ బరిమార్చి  
 పట్టణంబుల రెంటు<sup>11</sup> శ్రీ బరఁగినాడు

- 
1. R V O p 118 మన్నీడు
  2. R V O 118 తూలబరచినాడు A B తరిమినాడు
  3. , మెచ్చి
  - 4 A సరిమఖానునిగొట్టి B సరణిఖానునిగొట్టి , R V O p 118 సరిమఖానునిబట్టి
  - 5 R V O p 118 అదిరి విధమరాజు
  - 6 V R (Ac III, p 104) సింగమపలెకాని
  7. A B నేలూర
  - 8 R V O p 116 మొదలించు
  - 9 A B రాజుల
  - 10 R V O p 118 దాదాజి
  11. ,, వెంటఁ బ్రబలినాడు

## వెలుగోటివారి పంశావళి.

సంగరస్థలమున శ సింగళదేవుని  
                     శిరము ద్రుంచటు<sup>1</sup> కీర్తి శ బరఁగినాఁడు  
 మలకపోలార్జును శ మదమెల్లఁ గ్రక్కించి  
                     యన్నయాదవకొండఁ శ గొన్నవాఁడు  
 గర్వించి తలపడ్డ శ గండరగండని  
                     మెట్టఁ గదిసి తల శ మెట్టినాఁడు<sup>2</sup>  
 కుటిలశాత్రవకోటిఁ శ గోవిలకొండఁ దా  
                     మగతనంబున<sup>3</sup> బిల్కు శ మార్చినాఁడు  
 ఉచ్చిళ్లకోటకై శ యుద్రదేకమునఁ బోయి  
                     చెలఁగటు<sup>4</sup> నీరుగాఁ శ జేసినాఁడు  
 ఉర్విలోఁ బొగడొందు శ నుపనూరి సింహంబుఁ<sup>5</sup>  
                     జెనకిన రిపుకోటిఁ శ జెండినాఁడు  
 శాంతభిక్షావృత్తి శ జగమెల్ల నెఱుంగ శ్రీ  
                     శైలపట్టంబునఁ శ జాటినాఁడు<sup>6</sup>  
 బుక్కరాజునుఁ బట్టి శ పొడిచేటికోటలో  
                     గజపతి మెచ్చుగాఁ శ గాఁచినాఁడు  
 దొరయు<sup>7</sup> సల్కయవారిఁ శ దోలి తొప్పరలాడి  
                     బాగవాడొద్దను శ బఱపినాఁడు<sup>8</sup>

---

1. R V C p 118 ద్రుంచెటు

2 A. B మెట్టగదిసెన శిరములు మెట్టినాఁడు. R V C p 118 మెట్టగదియ తలఁగొట్టినాఁడు.

3 B తామసతనంబున

4 R, V, C చెంగటి

5. „ పొగడొందు | నువ్వురి చెంగట

6. „ (p 119) has the following correction

‘ శాంతభిక్షావృత్తి జగమెల్లనెఱుంగ శ్రీశైలపట్టణము దాసేలినాఁడు

A. B శ్రీ | శైలపట్టణము దానిల్పినాఁడు

7. A B యోగి

8. „ బాపినాఁడు

చాటిచెన్నయగారిఁ శ జదిపి చట్టలు చీరి  
 కొండమల్లయగారిఁ శ గొట్టినాఁడు  
 గోరంటిప్పనిఁశగొట్టి కోటక్కియు<sup>1</sup>  
 వేగడికులమెల్ల శవెదకినాఁడు  
 చిటివల్లభయ్యనుశజెట్లను బడఁదోలి  
 పాణెమురాజును శ బఱపినాఁడు  
 రంగయభీమునిశరాజనంబునఁ దోలి  
 సాశ్వతిప్పని నేలఁ శ జదిపినాఁడు  
 పాండూరియడవినిశబరఁగు మన్నీలను  
 దూల్చి<sup>2</sup> గొండులు చొరఁదోలినాఁడు  
 ముచ్చకంపయ కుక్కిశమునుపుగాఁ బడ మోది  
 పూలగంగు దళముఁశ<sup>3</sup> బొడిచినాఁడు  
 రాజు లెప్పడు మెచ్చుశరామరాజ్యంబుగా  
 నెసఁగి<sup>4</sup> రాజాచలంశబేలినాఁడు  
 దండిమై ముప్పదిశరెండు దుర్గంబుల  
 నేకధాటిగతిశనెక్కి నాఁడు  
 వీరభద్రుని దొడ్డశవిభువేమనృపతుల  
 రట్టఁడై కాలందెఁబెట్టినాఁడు  
 ఘనమూరురాయరశగండపెండారంబు  
 బెనుపొంద డాకాలఁబెట్టినాఁడు

గీ రాజమాత్రుండె ఖడ్గనాశరాయణుండు  
 చారుతరమూర్తి రాజులశచక్రవర్తి  
 గాయగోవాళుఁ డువ్వెత్తుశ<sup>5</sup> గండఁ డనఁగ  
 లీల నొప్పారు మాదయశలింగవిభుఁడు

1. A B కోటయు నెక్కి

2 „ తోలి

3 R V O p 119 పూలసంగనిభంజు

4 A B యసంగ, R V O p 119 ఎలఁగి

5 R V O p 119, A గోపాళుడును వత్తు, B గండగోపాలుడును వత్తు

ఉ. ఆర్దురు చక్రవర్తులు పరదార్దురురాజులు దక్క నన్యరా  
డ్యర్గము సీసమాన మనశవచ్చున బాహుపరాక్రమక్రియా  
భర్గసమాన<sup>1</sup> సోమకులభార్గవరామ కొమారలింగ స  
న్మార్గ పరంపరాభిమతశ్రమంగళమూర్తి విశాలకీర్తులన్.

127

సీ. మోమ్మాడదేవునిరనేపారఁజూటూరి  
సూరునిఁ బాశమురధారుణీశు  
గోవర్ధనుని సోమశదేవభూవల్లభుఁ  
దెగువచెండువ రాయశదేవనృపతి  
నప్పచిచెనాజు శ నారాఘవాఖ్యుని  
నేచి విర్గలదేవు శ రాచవారిఁ  
దిరుమలేంద్రునినన్నశదేవు శ్రీనాథుని  
వీరాదిగాఁ గలశవిభులఁ దొల్లి

గీ. చంపి జయముఁ గొనియె<sup>2</sup> శజాభిక్యభూపాల  
విదళనుండు<sup>3</sup> సింగశవిభునిమాదు  
సమరమందు గెలుపు శ సంబెటపిన్నని  
విభవసంగ మాదశవిభునిలింగ.

128

క అంభోనిధివలయములోఁ  
గుంభినిఁ గల రాజులెల్లఁ శ గూలిరి నీచే  
రంభాతిలో<sup>4</sup> త్రమాదుల<sup>5</sup>  
సంభోగముకొఱకు మాదశజనపతిలింగా.

129

క. సురథాను గెల్చినాడవు  
నరవరు ధట్టించి పంచినాడవు మున్నే  
కరిరాజుఁ దోలినాడవు  
సరియెవ్వరు నీకు మాదశజనపతిలింగా.

130

వ అలింగమ<sup>6</sup> నేడె యశ్వపతి గజపతుల గెల్చి మూరురాయరగండవిరుదు

- 
1. A B భలర్గ
  2. „ చేకొనియె
  3. „ విదళితుండు
  4. „ రంభాదిమేనకాదులు
  5. „ సింగమ

వహించెను. అలింగమ నేనికిఁ బర్వతనాయుడును<sup>1</sup> నతనికిఁ గుమారలింగమ నేడును<sup>2</sup> గలిగిరి. 131

వ. సంతతికి ననసోతిత్కౌపాలుండు మొదలు. 132

క. అందు ననసోతివిభునకుఁ

బొందుగఁ బెదసింగవర్మభూమిశుండుకా<sup>3</sup>

గందర్పరూపశేఖా

మందితుఁ డగు ధర్మవిభుఁడు శ వరుస జనించెన్.<sup>4</sup> 133

వ. అం దగ్రజుండు. 134

ఉ సోమకులంబు రాజులను శ శూరత మించిన రెడ్డిరాజులక

సామజనాధు కొల్వునను శ సారెకుఁ గొండెము పల్కురాజులక

వేమఱు రావుసింగధరశ్రీశ్వరుఁ డందియఁ బెట్టి యుండఁగా<sup>5</sup>

భామలు వ్రేళ్లఁ జూపుదురు శ పాదము లొత్తుచు వారివారికిన్. 135

వ. అతని యనుజుండు 136

చ. కదనమె బొమ్మరిల్లు చెలికత్తెలె వీరజయాంగనామణుల్

మదకరి మ స్తకుంభములు శ మాటికి దొంతులు సంగరస్థలిక

గుదికొని వడ్డ<sup>6</sup> రాహుతుల శ క్రోవులు గుజ్జనకూళ్లు బాపురే<sup>7</sup>

పాదలెడు రాయరావు ననసోతియధర్మని ఖడ్గపుత్రికిన్. 137

వ. మఱియుఁ<sup>8</sup> బెదసింగమనేని పరాక్రమం బెట్టిదనిన. 138

సీ. నూనూఁగుమీసాల శ నులిచి హుంకారించి<sup>9</sup>

కపటింపు బహురాచగములగొంగ<sup>9</sup>

1. A B న్ను

2. „ లింగమ నేడుగల్గిరి

3. „ భూవరముఖ్యుండు

4 A జనించిరి

5 A B యున్న గా

6. B పుడ్డ,

7 A B మరిన్ని

8 „ హుంకారించు

9. A. చావు, B మావు

వెలుగోటివారి వంశావళి.

యొరసి యొరయలేక<sup>1</sup>యొరయుచు<sup>1</sup> వాహ్యలి<sup>2</sup>  
 మెండొడ్డురాజుల<sup>3</sup> శ మిండగీడ<sup>3</sup>  
 తారసించిన చోట<sup>4</sup> శ దారసించగలేక  
 అంపిల్లురాజుల<sup>4</sup> శ అంకుబాజుగ  
 యొగిలేనివిరుదుల<sup>5</sup> శ వొగడించుకొని చాల  
 నిక్కెడురాజుల<sup>4</sup> శ ముక్కుగొయ్య

గీ. యొరయ నీతోడ విరుదుకై<sup>5</sup>యొరయ<sup>5</sup>వెఱచి  
 గజపతికి గొండెముల్ చెప్పి<sup>6</sup> శ కఱకఱించు  
 జాటుకూటువ<sup>6</sup>రాజుల<sup>6</sup> శ చుక్కవాల  
 రాజహృద్భంగ త్రిభువనీ<sup>7</sup> శ రావుసింగ

139

నీ కులము చాలని రాచశ్రీగూటిడ<sup>(2)</sup>కుడ్డెలు  
 (2)బోళి కొతుల రాచ శ బోగుబడులు<sup>7</sup>  
 పట్టగ బతిమాలు శ నట్టి రాచకుమాళ్లు  
 పూరిపిట్టలురాచ శ బుడిదవిల్లు<sup>8</sup>  
 సి గైఱంగనిరాచ శ చివురులు గునిసెలు  
 గూబచంకల రాచ శ కొంకుగాండ్లు<sup>9</sup>  
 దడ మెఱంగని రాచ శ తాటవేటనిగాండ్లు  
 ద్రోహబుద్ధులు రాచ శ దుడుకుగాండ్లు<sup>10</sup>

1 A B వొరయిగ లేక వొరయుచు

2 B దాహ్యలి

3 A B మిండ గీడు

4. „ మెరసి నిక్కెడురాజుల

5 „ వుసి నీతోడ విరుదుకై వరయవెరచి

6. „ న(న)నగూటు

7 „ బోటికాంతలరాచబోగిబల్లు

8 „ పట్టువడి బురికిపిట్టలు రాచబుడిదపెళ్లు

9 „ సిగ్గెరంగనిరాచ చివు(కు)రులు గునిసెలు గూబచంకల రాచ కొంకగాళ్లు

10. „ దాళమెరుగనిరాచ తాటవెట్టుగాండ్లు ద్రోహబుద్ధులు రాచదుటుకుగాండ్లు

లోకమున రాజు లాలాక శ లోకగాండ్లు(?)<sup>1</sup>  
యొరయఁ జూతురు శ విరుదుకై యోర్వలేక  
లాలితంబగు సింహతశలాటమునకు  
రాజహృద్భంగ త్రిభువనీశరావుసింగ.

140

ఉ. పాలితకీర్తి సోమకుల శ భార్గవరాముడు రావుసింగభూ  
పాలుడు సోమవంశ నరపాలురఁ గొట్టి వధింప సోముఁ డా  
శైలము లెక్కి క్రుమ్మటియు<sup>2</sup> శకంకరు జూటముఁ జొచ్చి వచ్చి పా  
తాశముఁ దూటి యబ్బి బడి శ ధాటికి నోర్వక పోయె మింటికిన్.<sup>3</sup>

141

క. సోమకులపరశురాముడు  
భూమిశుడు రావుశింగపుడమిశుడు దా  
సోమకుల మెల్లఁ జంపఁగ  
సోముడు భయమంది శివునిశూటముఁ జొచ్చెన్.

142

శా ఏమీ శేషుడ, యేమి నారద, ముదం శ బేపారునా? తొంటి వి .  
శ్రామం బేమియు లే ద దేమి? మహి మిశ్రా<sup>4</sup> రావుసింగంకుఁ డు  
ద్రాచుప్రాధినుఁ దోల<sup>5</sup> సోమకుల గోశ్రాధీశ్వరుల్ జోగులై  
భానుల్ దామును బాముల న్విదకఁగఁ శ బాతాళమున్ దూటితిన్.

143

ఉ. భైరవుక్క<sup>6</sup> బంగుగుల<sup>7</sup> శ బాతి కుమ్మలను గన్నతల్లి నీ  
పేగు ప్రసద్ధిగాఁగ మానుశపెద్దలచే విని చూడవచ్చితే<sup>8</sup>  
గోరెడు గోసముల గుఱముఁ శ గూరయు<sup>9</sup> బెట్టు మటాచు జోగికై  
నారము లాచుకు దళిచు<sup>10</sup> గుఱు రాల్పన్పసంహ సరిపుల్

144

1. A లోకమునరాము లాలాక లోకనగాండ్లు  
B " లోకగాండ్లు

2. A. B శ్రీ కృష్ణుడు

3. V V C (p 61) has an additional line

కవి వాణిముఖుఁడ నీగురిపు లాగుదు గెంతయు సింగభూపతి.

4. V P Sridhar Chinn p 67, A. B, లేదు గుఱమిత్రిభువనీరావు శింగంకుడు.

5. " సముప

6. A. B. భైరవగుక్క

7. " బంగుగుల

8. " పక్షి

9. " గూరలు



క పుడమిని నాకాశంబునఁ

బిడుగు కరణి రావుసింగ<sup>1</sup>రవృద్ధ్యశుఁడు దాఁ

బొడుపొడు మని వెను దగిలిన

వెడవెడ జగనొబ్బగండ ర వేముఁడు పాతెన్.

145

న. ఆపెదసింగమనేనికిఁ బినసింగమనేడును<sup>2</sup> నన్నమనేడును<sup>3</sup> గలిగిరి. ఆయన్న  
మనేడే యూరుకచేను బయట గండికొటకు ముట్టడిగా దిగఁగఁ<sup>4</sup>, బోలెపల్లి  
బుక్కరాజు రాత్రియుద్ధంబున నన్నమనేనిఁ జంపఁగ<sup>5</sup> నతనితమ్ముఁడు<sup>6</sup> సింగ  
మనేడు దనమఱుదొడి జూపల్లికొండభూపాలుని నప్పునవెట్టిన<sup>7</sup> [నాతఁడు]  
కరవాలభైరవ, గండభేరుండ, సంగడిరక్షపాలక<sup>8</sup> దక్షిణదోర్లండమండితం  
బైన సేనఁ గలమేటిగాన నాబుక్కరాజు పొడచేటికొటఁ జొచ్చినఁ, గోట  
యెక్కి బుక్కరాజున కభయం బిచ్చి తెచ్చెను జూపల్లికొండసుజఁఘనుఁడు.

క. ధాటిం బొడచే డెక్కితి

హోటకముగ బుక్కరాజు ర కభయమొసఁగి తా<sup>9</sup>

మేటి విభీషణునకువలె

సూటిగ నీజియము నిండఁ ర జూపలికొండా.

147

వ ఆపినసింగమనేని పంశావతారం బెట్టిదనిన.

148

సీ వీరాగ్రగణ్యుండు ర వెన్నభూపాలుండు

ఖ్యాతి నేరాజు మురత్రాతతాత

నెటిపాండ్యగజసింహుఁ ర డెఱదాచభూషతి

ధాత్రి నేరాజు మురత్రాతతాడ్రి

సంగరాభంగుండు ర సింగభూనాథుండు

తనరంగ నేరాజు ర తాతతాత

1. A B పిడుగుదనుదారావుకింగ

2 „ న్ను

3. „ అన్నమనేడు

4 „ దిగి తె

5. „ జంపి తె

6 „ ‘తమ్ముఁడు’ అనుటతప్పు, ‘అన్న’ యనుట యొప్పు అని తోఁచుచున్నది

7 „ నప్పునవెట్టిన

8 „ సంగడిరక్షపాలక

9 „ కభయంబిచ్చితి

అదిగచ్చేళ్ళయం ర డనవోతజూపతి  
 తక్కింప నేరాజు ర తాతతండ్రి<sup>1</sup>  
 చిరకీర్తి యగురావు ర సింగవనిశుండు  
 ధట్టింప నేరాజు ర తండ్రితండ్రి  
 బిరుదభీకరుడైన ర పినసింగనరపతి  
 చెన్నోంద నేరాజు ర గన్నతండ్రి  
 శూరు డారాజుడై తేయశోషణుండు<sup>2</sup>  
 నారసస్వాతసేవావీరశాలుడైన<sup>3</sup>  
 యన్నమాంబాతనూజాతు ర డనఘమూర్తి  
 రాయరావన్నవోతధరరాధిపుండు<sup>4</sup>

149

డి. మేదినిరాయరా వనెడు<sup>5</sup> ర మేటి మహాబిరుదప్రతాపనం  
 పాదసి మన్నప్రోతజనరపాలుండు సేసిన డెల్లుగాక యీ  
 పాదలి మన్నెబుదల<sup>6</sup> కరపాత్రపురాజుల కేల గల్లు దా  
 నాదల<sup>7</sup> దాడవంబు శివుర డాడిన జోగుల కాడ డెల్లునే.

150

సీ. చప్పన్నరాజస్వరంగరస్థలిలోన  
 వాడె రా జని కాన ర వచ్చు నిన్ను  
 బిరుదనూపురరాజభీకరస్థలిలోన  
 వాడె రా జని కాన ర వచ్చు నిన్ను  
 ఒకడెదనాటోపరపట్టభద్రులలోన  
 వాడె రా జని కాన ర వచ్చు నిన్ను  
 సర్వసర్వసహోచక్రివర్తులలో-  
 వాడె రా జని కాన ర వచ్చు నిన్ను

1 A తండ్రి తండ్రి, but the word తాత is transcribed over the line above the first తండ్రి by the scribe

B తాత తండ్రి

2 A B సుభద్రాంశ్రీ

3 „ దికాల్లుడైన

4 „ ధరావిభుండు

5 „ రావుయను

6 „ పాదరి మన్యబదలకు

7 „ నే అదల

జండభుజదండఖండితసకలవైరి  
మండలేశ్వరనుత వైరిపుండరీక  
పరిమళాపూర్ణదిగ్దంతిజలవిహార  
యహితనిర్ఘాత రాయరాశవన్నపాత

151

క. ఒకమెతుకున నొకనాఁకలి  
ప్రకటితముగఁ దీర్పరాదు శ పదివేపుర నీ  
వొకమెతుకున రక్షింతువు  
అకలంకా రాయరావు శ అనపోతాంకా.

152

క. సమ్మెటసోముని సరెపలి<sup>1</sup>  
తిమ్మని నలకొండవీటి శ దిక్కున మెఱుఁ  
దమ్మటము వేసి గెలిచితి  
వమ్మక్కా రాయరావు శ అనపోతాంకా

153

సీ పౌరుషంబున నిపు శ పానగల్లాదిగాఁ  
గోటరాజ్యంబెల్ల శ గొల్లలాడి  
యేపుమై రాజమహేంద్రంబు మేరగా  
రెడ్డిరాజ్యంబెల్ల శ రేఁగఁ గొట్టి  
బాహుబల్లినిఁ జెన్నరపట్టంబుమేరగాఁ  
దిగుటురాజ్యంబెల్ల శ దెబ్బఁ దీసి  
మొక్కలంబునఁ<sup>2</sup> జొచ్చి శ ముద్దోగి<sup>3</sup> గీటుగ  
బోయరాజ్యంబెల్ల శ బొడిచివైచి  
నేర్పు నెఱపించి<sup>4</sup> రాయల శ నిగ్రహించి<sup>5</sup>  
యట్లు సంబెట్ల గెలిచితి శ వాహవమున  
విమలచారిత్ర సింగభూవిభుసుపుత్ర  
వర్ణితాటోప<sup>6</sup> రాయరాశవన్నపాత

154

1 B సరెపలి,

2. R V.O p 123 A B మొక్కలంబున

3 „ ముద్దోజి

4 „ నెలపించి, A B నేర్పున రక్షించి

5. A B నిర్వహించి

6 B ఘోర, R V O p 123

క్రీ. <sup>1</sup> [కటుసోమకులరాజశ్రవరశురామాంకుండై  
 సమ్మెలసోమునిఁ శ జక్కఁజేసి  
 భిష్టనారాయణగోగయగోవాళుండై  
 సరిష్టలైరాజుల శ సంహరించె  
 బట్టుతలాటాంకశబల్లరగండఁడై  
 యనవేమరెడ్డిని శ నాజు దునిమె  
 జగముందు రాయవేశ్యాభుజంగుండుండై  
 సురధానిబలముల శ సారిది గెలిచె  
 ధరణి నాతఁడు భీమప్రతాపవిజయ  
 బాహుబలశాలి నిత్యసారభాగ్యశీలి  
 లలితసుగుణుడు రేచర్లశకులపవిత్రుఁ  
 డనఁగ వెలసెను సింగయ<sup>2</sup>శయన్నవిభు డు.]

155

వ ఆయనవోతమనేనికి సర్వజ్ఞసింగమనేడును<sup>3</sup> వసంతరాయఁడును బుట్టిరి.  
 అం దక్షజండు 156

సీ. సకలవిద్యాభ్యాసోసాహసగరిమంబు  
 నూటి మీఱఁగఁ దోడు శ నూపినాఁడు  
 కరినశాత్రవయూధశ్రుమనకంఠర క్తంబు  
 వేడ్కఁ గాల్కి భుక్తి శ పెట్టినాఁడు  
 సాధుమార్గక్రియారసాజన్యమున నీతి  
 చెలఁగ సద్వర్తనల్ శ చేసినాఁడు<sup>4</sup>  
 సంతతార్థినాతశ్రమముదయంబులతోడ  
 వెలయ బాంధవము గావించినాఁడు  
 అతఁడు భూపాలమాత్రుడే శ చతురవిభవ  
 విజితజంభారి<sup>5</sup> సర్వజ్ఞశ్రవిగ్రహంబు

1 This verse is not found in the Velugōthavāri Vamsāvali, but is quoted both in V V G and R V G

2 V V G p 68, R V G p 12 పినసింగ

3 A B న్ను

4 „ తతహేతిచలగి వర్తనలుగా చేసినాడు

5 „ విజితజంభారి

వాసికెక్కిన రేచర్ల వంశవారి  
శీతకరుడగు రేచర్ల శ సింగవిభుడు.

157

సీ. రాధేయుదానంబు శ ప్రాభవం బంటిమా  
యూడునో యూడదో శ యూడరాదు<sup>1</sup>  
సురభూజములవార్త శ సొబగు పోమ్మంటిమా<sup>2</sup>  
యెండునో పండునో శ యెఱుంగరాదు  
జలదంబు<sup>3</sup> చాగంబు శ చర్చింత<sup>4</sup> మంటిమా  
మెరచునో పరచునో<sup>5</sup> శ మెచ్చరాదు  
కామధేనువునీగి<sup>6</sup> శ గణుతింత మంటిమా<sup>7</sup>  
కట్టునో వట్టునో<sup>8</sup> శ కానరాదు  
తోలు చూపక యుడివోక శ తూలిపొక  
కొమ్ము గ్రువ్వక<sup>9</sup> కయికొండు శ కోర్కు లనుచు  
బ్రధనవిజయుండు ఖడ్గనారాయణుండు  
ఇచ్చుఁ గపులకు సింగభూతమీశ్వరుండు.

158

వ. శ్రీనాథుండు సర్వజ్ఞానిసముఖమునకు<sup>10</sup> బోవుచు శారదాంబను బ్రార్థన  
చేసిన పద్యము

159

సీ దీనారటంకాలఁ శ దీరమాడించితి  
దక్షిణాధీశు మురత్యాలశాలఁ  
బలుకుతోడై తాండ్రభాషామహాకావ్య  
నైషధగ్రంథసంపదర్శమునను

1. A పూటలోదాటమోహరాదు, B పూటలోదాటిలోపూరాదు

2. A B పోమ్మట్టిమా

3. ,, జలజంబు

4. ,, చర్చింతదంటిమా

5. ,, మెరచునో పరచునో

6. ,, కామధేనువయ్యి

7. ,, గణుతింతదంటిమా

8. ,, పట్టునో

9. ,, తోలుచూపక పుడిబొకతూ(లి)డివోక(కొ)మెమ్ములె(ంప్ప)వ్వక

10. ,, సముఖానకు

బగులఁగొట్టించి తురద్భటవివాదప్రౌఢి<sup>1</sup>  
 గాడడిడిమభట్టు శ కంచుఢక్క  
 చంద్రభూపక్రియాశక్తిరామలయెద్దఁ  
 బాడుకొల్పితి సార్వభౌమవిరుదు

ఇంతకాలంబువలె గాదు శ వింతరీతి  
 నెట్లు మెప్పించెదో కదా శ యింకమీఁద  
 రావుసింగంకభూపాలు శ ధీవిశాలు  
 సకలసద్గుణనికురంబ శ శారదాంబ

160

సీ ఏమిచ్చెరా యోరి శ యెమ్ము లిచ్చె దధీచి<sup>2</sup>  
 యెమ్ము లర్దులకుఁదా శ సొమ్ము లగునె  
 మహిమ చెప్పెద వోరి<sup>3</sup> శ మాంస మిచ్చెను శిబి  
 కండ లర్దులకు బంశగార మగునె  
 జీసూతవాహనుం శ డేమిచ్చెరా యోరి

యడిగినఁ బ్రాణముల్ శవిడిచె నపుడు  
 కర్ణునిత్యాగంబు శ వర్ణించెదపు భట్ట  
 వర్ణ మర్థికి పట్టుపల్వ యగునె<sup>4</sup>  
 పూని యవి చెప్పఁ జూపఁగా శ రాని యీవు<sup>5</sup>  
 లెన్నఁడో నాటి వార్తల శ కేమి చెప్పఁ  
 బ్రధనవిజయుండు ఖడ్గనాశరాయణుండె  
 యిచ్చుఁ గవులకు సింగభూమిశ్వరుండు.

161

వ. సర్వజ్ఞసింగమనేడు శ్రీనాథునకు సమస్య యిచ్చినపద్యము  
 డ. తక్కక రావుసింగవసుధావరు<sup>6</sup> డర్దుల కిచ్చుచున్నచో<sup>7</sup>  
 దిక్కులలేని కర్ణుని దరధీచిని ఖేచరు వేల్పుమాఁకుఁ బెం

162

1 A B దుర్భటవివాదప్రహుడినవు(మ)ర

2 " తనయమ్ములిచ్చెదంచు

3 " చేతదవోరి

4 " వర్ణమర్దులకు పట్టుకాల(ల్వ)లగునె, V P Sastri Si. Sr App p 5  
 చర్మమర్థికి పట్టుసాలువగునె

5. " పూనియ(క)విచెప్పమాపరానియీవు, V P Sastri, Sr Sr App p 5  
 పూనికలిఁ జెప్పఁజూపఁగా రానియీవు

6 " ధరణీశ్వరుండు

7. " అర్దులకిచ్చునన్నచో, V P. Sastri Si. Sr p 196 అర్దులకర్ణమిచ్చుచో

- పెక్కిన కామధేనువు శిరబీంద్రుల నెన్నెడు భట్ట దిట్టవై<sup>1</sup>  
కుక్కవో నక్కవో ఘణివో శ క్రోతివో పిల్లివో బూతపిల్లివో 163
- ఉ ఇమ్మహి రావుసింగమనూశ్చేద్రవసంతుని<sup>2</sup> యీవు లెన్నుచోఁ  
గ్రమ్మి దిధీచిభానుసుతకల్పకమేఘులఁ జెప్పనేల యా  
బొమ్మిక పెట్టులాటలును శ బూని కళాసపు మొత్తులాటలున్  
దుమ్ములచల్లులాటలును శ దూకొని నీళ్లుల చల్లులాటలున్. 164
- వ అతనియనుజుండు. 165
- క. భ ట్టనఁగ రుద్రరూపము  
భ ట్టనఁగా రాచవేల్పు శ పాటించనియా  
తొట్టరిరాజుల కబ్బునె<sup>3</sup>  
రట్టడి నత్కిఁకాంత శ రావువసంతా 166
- చ. నడవడి చక్కగాద యొకనాఁడును<sup>4</sup> బుక్కిటఁ జేరమాన దే  
ర్పడ వినఁ జెప్ప లేదు పెనుబండువునందును గాలిద్రావు నీ  
బడుగును నేల పొంద నని శ పాసి వెసం<sup>5</sup> జరుదెంచి కాదె యీ  
పుడమి వరించె వేడ్క నృపరపుగవు రావువసంత రాయనిన్. 167
- వ. సంతతికి ధర్మానేడు మొదలు 168
- చ. కదనమె బొమ్మరిల్లు యెలిక తైలె వీరజయాం/ నామణుల్  
మదకరిమ స్తకుంభములు శ మాటికి దొంతులు<sup>6</sup> సంగరస్థలిన్  
గుడికొని పడ్డ రాహుతుల<sup>7</sup> శ క్రోవులు గుజ్జనగూళ్లు బాపురే  
పొదలెడు<sup>8</sup> రాయలపు ననఁపొతయ ధర్మని ఖడ్గపుత్రికిన్. 169

1 A B నెన్నెడు భట్టదిట్టవై

2 „ వసంతమూలీవులెన్నుచో

3 „ కబునె

4 , నడవడిచక్కగాదు(వో)నొకనాడును, of V P Sastri, S. S. App p 5.

5. V V C. p 70 ఘణి

6. A దొత్తులు

7 B రాహువులు

8. A B పొదలుచు

చ పొలుపుగ రాయరావు ననరవోతయధర్మకుమారచంద్ర నీ  
చెలువపు వామపాదమునఁ శ జెల్వు వహించినయందె మ్రోత<sup>1</sup> దా  
ఘలుఘలు ఘల్లుఘల్లు మనఁ శ గంపిలు రాజుల గుండె లన్నియు<sup>2</sup>  
ఝలుఝలు ఝల్లుఝల్లు మని శ చల్లిక గుబ్బటిలంగ<sup>3</sup> నెప్పుడున్. 170

౪. అతని కుమారుండు. 171

నీ సోమకులంబు రాజుల నీవు సాధింప  
శంకఁ జంద్రుం డొక శ వంకవోయె<sup>4</sup>  
హేమాద్రిదానచింతామణి వని మ్రోగఁ<sup>5</sup>  
గనకాద్రి యొకవంకఁ శ గదలకుండె  
గజదళసంహారశ్రవిజయంబు గైకొన్న  
గజబిజి మాని దిగ్గజము లొడిగె<sup>6</sup>  
చూపనారాయణరూఢి నీ వెచ్చిన  
హరి నరసింహత్వ శ మాచరించె  
నీకు నేరాజు లీడు విశ్వేశచరిత  
కలితమూవసురాయర<sup>7</sup> శ గండబిరుద  
భవ్యచారిత్ర ధర్మభూపాలపుత్ర  
రాయరావైన మేదిని శ రావుతిమ్మ<sup>8</sup>

172

నీ నారసింహ స్తంభశసారంబు లోహంబు  
బడబాసలజ్వాల శ పాడుకొల్కి<sup>9</sup>  
మందరశైలంబు శ మానై న దాళలి  
బలురాహుదంష్ట్రలు శ పట్టుకార్లు

1 A B మోత

2 , గుబ్బగలంగ

3. ,, వంకనోర (వంక)వో యె

4. , మోగి

5. A లొడవ , B, మెడలె

6. A B గలిగినముగురురాయరగండబిరుద

7 A రాయతిమ్మ , B రాయరావుతిమ్మ

8. A కొల్పి



ఒత్తిన<sup>1</sup> సత్తువార్యువులు తిత్తులగాడ్పు  
భుజగాధినాథుండు శ బొగ్గుబ్రోవు  
నిటలాక్షుడమరు వార్యట<sup>2</sup>మైన సంబెట  
డంబైన కాలకూరటంబు పదను

మిహిరబింబంబు నిద్దంపు<sup>3</sup>శమెఱుగుసాన  
వీరభద్రుండు నెఱవాదిశకారుకుండు<sup>4</sup>  
సృష్టిమించిన నీఖడ్గసృష్టి నార  
రాజసముకొమ్మ మేదిసీరాపుతిమ్మ.

173

ఉ. ఈతఁడు గూర్జరాధిపతి శ యీవలివారలు చోళపాండియుల్  
ఆతల నంతె భూపతుల<sup>5</sup> శ టావల సోమకులేశు లందు వి  
ఖ్యాతుల<sup>6</sup> రాపుధర్మనివారాత్మజు<sup>7</sup> తిమ్మనియందెరాజులన్  
జేతులఁ జూపి చెప్పుదురు శ చేడెలు పాదము లొత్తు నత్తఱిన్.

174

వ. ఈతిమ్మానేనికి ధర్మానేడును<sup>8</sup> చిటిదాచనేడును<sup>9</sup> గలిగిరి. అం దగ్రజండు.

క. కారాకు డుల్లి తరువులు  
మారాకులు పెట్టుఁగాక శ మాటికి మగుడన్<sup>10</sup>  
మారాకు పెట్టఁ జెట్టా  
ధారుణి పతికేల రావు శ ధర్మనృపాలా

175

వ ధర్మానేనిసంతతి రావువారు

177

1 A వొత్తుఆన, B వొత్తున

2 „ నిటలాక్షుడమరుగార్భటమైన

3 „ యిద్దుర

4 „ కారకుండు

5 V V O. p 71 చోళపాండ్య భూ. నేతలు వారు వింధ్యధరణీపతు  
లావల సోమవంశ విఖ్యాతులు సంచ

6 A సోమకులేశలయ్యవిఖ్యాతులు, B సోమకులేశు లయ్యవిఖ్యాతులు

7. V V O. p 71 రాపుధర్మనృపునాత్మజు

8. „ స్ను

9. „ స్ను

10. A మెగుడన్

- సీ కట్టునో వట్టునో శ కామధేనువు దాను<sup>1</sup>  
 మాడిదో పాడిదో శ చూడగాదు  
 కాచునో కావదో<sup>2</sup> శ కాక వేలుపుఁజెట్టు  
 ఎండునో పండునో శ యేటిఫలము  
 చిక్కునో తిక్కునో శ చింతామణిశ్రేణి  
 త్రవ్వమో<sup>3</sup> రువ్వమో శ రాళ్లతోడ  
 పెరిచునో పరిచునో శ మేఘుఁ డొక్కొకచోటఁ  
 దేలునో వాలునో శ తెలియరాదు  
 అనుచుఁ దమలోనఁ దలపోసి శ రరివరులు  
 ఈగి నీతోడ నితరుల శ నెన్న లేక  
 రాజనిర్భంగ రణరంగ శ రాఘవేంద్ర,  
 రావుచిటిదాచభూపాల శ రసికలోల 178
- వ తద్వంశోద్భవుండు 179
- ఉ అక్కరొ, తోడితెమ్ము సుగురణాకరు<sup>4</sup> దాచయయన్నవోతు, నే  
 మ్రొక్కక కాని రాఁ డెటులు శ మ్రొక్కుదు రాజులు వానియందియిక్  
 గ్రిక్కిలుచున్ననార లదో శ కీడ్వడి మ్రొక్కిన యాలతొంగిక్  
 అక్కట! మానహాని యగు శ నంతకుఁ జాలినఁ జాలు మ్రొక్కెదన్. 180
- వ అఁవోతానేవికి మాదానేఁడు పుట్టెను 181
- ఉ. దాచయయన్నవోతివసురధావరుమాదయనాయ శేంద్ర, నీ  
 వేదిన<sup>5</sup> రాయరావు బిరు శ చెక్కువగా రిపులైనయట్టి యా  
 రాచకుమారవర్ణము ల శ రాసి యురింబుల డాగు లొత్తినన్<sup>6</sup>  
 జూచి-వారు నికదరియఁ శ జూడరు<sup>7</sup> నీబిరుదప్రసిద్ధికిన్. 182

1 A B కనుపదా

2 „ కాయదో

3 „ రవ్వమో

4 B అక్కలెతోడి తెమ్ముసుగుణాకరు

5 A B వారయిదె

6 V V C p 74 మాదననాయకుండు తా. సేవిన

7 రాచధరాధిపాధులయరంబుల డాగులనొత్తగానెదల్

8 A B చూచినవారు నిం తునులి చూడరు V V. C p 74 చూచిస్పృశింప  
 రయ్యరుల నుండరులా

వ. ఆమాదా నేనికి నెఱసూరానేడును<sup>1</sup> నలసూరానేడును<sup>2</sup> గలిగిరి. నలసూరా  
నేనిసంతతివారు సూరా నేనివారైరి<sup>3</sup> ఎఱసూరా నేనికి నేచఘనే  
డును<sup>4</sup> మాదానేడును<sup>5</sup> గలిగిరి, మాదా నేనిసంతతి పోలూరివారును,<sup>6</sup>  
నేచమ నేనిసంతతివారు వెలుగోటివారును[నైరి]<sup>7</sup> ఆయేచమ నేనివంశావ  
తారం బెట్టి దనిన. 183

క. ఆయెఱసూరపకును గరు  
ణాయనుడు విరోధిభూషరార్పితవివిధా  
పాయనుడు పుట్టె నేచమ  
నాయుడు కవిసవిధ<sup>8</sup>కల్పనగము ధరితిన. 184

ఉ. శ్రీలలరంగఁ బాండ్యగజరసింహుడు గ నఁ జలంబుపెంపునక  
లాలితపట్టభూషణతరలాటము సూరనరేంద్రు<sup>10</sup> నేచఁడు<sup>11</sup>  
ఆటములోన నశ్వమున ర కాదటఁ బెట్టినఁ బెట్టుఁగాక యే  
జాలియు మాలి యాచిరుడు<sup>12</sup> ర చయ్యన నన్యులు పెట్ట శక్యమే 185

వ. అతనికుమారుండు. 186

ఉ. సంగరసవ్యసాచి<sup>13</sup> దృఢరసత్యధురంధరుఁ డేచభూమి భృ  
త్పుంగవునందు<sup>14</sup> భూభవనభూషితభూరిగుణాంబురాశియై  
సింగన సంభవించె నతిరచిత్రము దాని నెఱింగి వైరిమా  
తంగము లేఁగి కొల్చె సతతంబును మన్నె మెకంబు లన్నియున్ 187

1 2 స్ను

3 వారుస్ను

4 5, 6, 7, A B, స్ను

8 A B కవినవిధ

9 This short prose passage అతనికుమారుండు seems to have been  
wrongly inserted here by the scribe.

10 A B సూరరళ

11 VVO p 75 substitutes మాధవుం దా

12. A మాలియంబిరుడు, B మాలియుం

13 „ సారససవ్యసాచి

14. „ భూ | పుంగవునందు

వ ఆపినసింగము నేనికుమారుడు నిర్వాణరాయపనేని పరాక్రమం బెట్టిదనిన.  
మ భలఁవెల్లఁ హరిభక్తియుక్తి దినకృత్యం బెల్ల ధర్మక్రియల్<sup>1</sup>  
నిలువెల్లఁ దయరూప మెల్లయెడలఁ శ నిర్గర్వ మశ్రాంతముఁ  
గొలువెల్లఁ గవిగాయకావళి<sup>2</sup> పరశ్రీక్షణీశ్వరుల్ సాటియే  
వెలుగో టేచమశౌరి<sup>3</sup> సింగసకలోత్సవినాథరాయన్న కున్.

189

క. వెలుగోటి కోటపై గొడు  
గలవడఁ బట్టించుకొన్న శ యగ్గజపతి<sup>4</sup> దా  
వెలుగోటిరాయవిభుఁ డన  
సలఘుతరంబైన నామ శ మతనికి గలిగెన్.

190

గీ. పాదుకొన్న యనావృష్టి శ పరిహారముగఁ  
బ్రతిన వానలు గురియింప శ బ్రాహ్మణులకు  
నగ్రహారంబు లొనరించె శ నడిగినట్లు  
ధీయుతుండైన వెలుగోటి శ రాయఘనుఁడు.

191

సీ మాటాడితప్పెడు శ మన్నీడు మన్నీడె  
పాటిమాలిన లజ్జ శ బడుగుగాక  
నమ్మించి చెటిచెడు<sup>5</sup> శ నరపతి నరపతే  
గుటిలేని<sup>6</sup> గుఱ్ఱాల శ గురువుగాక  
రప్పించి చెటిచెడు<sup>7</sup> శ రాజును రాజులె<sup>8</sup>  
మానంబులేనట్టి శ మాలగాక  
వలుకు సత్యములేని శ ప్రభువును బ్రభువలె<sup>9</sup>  
ముక్కు సెవులులేని శ మొట్టిగాక

1 V V G p 80 దినకృత్యంబులున్ ధర్మముల్

2. V V G p 80 and V P Sashtu, (Omm 1 p 58) గాయకాళి

3 A B డర V V G p 80 యితరుల్, V P. Sashtu (Omm p 58) యితర

4 V P. Sashtu (Omm p 58) వెలుగోట్వస్వయనారసింహ

5 A B యగ్గజపతి

6 „ చెరిచేటి

7. B గురులైన

8. A B చెరిచేటి

9. „ రాజుయే

10 „ ప్రభువుయే

వేరు నీసాటి మన్నీలు శ విశ్వమునను ?  
 శత్రునిశ్చంక, వెలుగోటి శ శాసనాంక,  
 భాగ్యచారిత్ర, సింగభూతపాలపుత్ర  
 మనుజవిబుధేంద్ర, పెదరాయ శ మండలేంద్ర

192

సీ. ఎలమిత్తో మాటప శ ట్టిచ్చి నిల్పుగలేని  
 యల్పుల విటుఁడు నీరయడవవాఁడు  
 పరదళంబులఁ గని శ భయమంది పాతెడు  
 కోఁచల బొజుఁగు నీరగొడుగువాఁడు  
 కొలిచిన వారల శ కొలఁదెర్గి<sup>1</sup> నడవని  
 లండీలవిటుఁడు నీరగిండివాఁడు  
 అర్థలనెల్లఁ గృ శ తార్థులఁ జేయని  
 కూశల బొజుఁగు నీరకుంచెవాఁడు

వేరు నీసాటి మన్నీలు శ విశ్వమునను ?  
 శత్రునిశ్చంక, వెలుగోటి శ శాసనాంక,  
 భాగ్యచారిత్ర, సింగభూతపాలపుత్ర,  
 మనుజవిబుధేంద్ర, పెదరాయ శ మండలేంద్ర.

193

సీ మద మహీనాథుల<sup>2</sup> శ మెదడు బోనము సేసి  
 ప్రత్యర్థి దంతముల్ శ పప్పుసేసి  
 యుగ్రాహితులగుండె శ లూరుఁగాయలు సేసి  
 శత్రుబాహువులు పరచ్ఛుభులు<sup>4</sup> సేసి  
 యరిరాజరక్తంబు శ లానవాలుగఁజేసి<sup>5</sup>  
 నివ్వరాజులకొప్పు శ నేయిసేసి

1 B కొలఁదెరి

2 „ మదేభాదుల

3 This line is not found in B

4 A బాహులుపచ్చులు

5 B రాసినాముగ

... ..<sup>1</sup>  
... ..

మొనసిసీఖడ్గ భేతాశరముఖ్యులకును  
విందుసేతురు సంగ్రాహురపీఠులందు

[వేరు సీసాటి మన్నీలు శ విశ్వమునను<sup>2</sup>]

శత్రునిశ్చంక, వెలుగోటి శ శాసనాంక,

భాగ్యచారిత్ర, సింగభూరపాలపుత్ర,

మనుజవిబుధేంద్ర, పెదగాయ శ మండలేంద్ర.

194

సీ. శ్రీహరి నత్తటి శ జిత్రాబ్జమున నుంచి

మానంబుఁ జాఁచు<sup>3</sup>గా శ మేన నలఁది

తన సహాయంబుగా శ ధర్మంబు సమకట్టి

కోపంబు చూపుల శ కొనలఁ దాల్చి

బిరుదును దెగువయుఁ శ జెనఁగొన సంధించి

కరుణయుఁ దాల్చియుఁ శ గట్టి పెట్టి

ప్రతిపక్ష ధారుణీ శ పతుల గుండె లగల్చి<sup>4</sup>

లీలమై గరవాలుఁ శ గేలఁబూని

యడుగు తడయకఁ<sup>5</sup> దడఁబడు శ నడుగు లిడక

తలఁపు చెదరసీయక లేకఁ<sup>6</sup> శ దలఁచు కొనక

తురగ రేవంత చాతుర్య శ గరిమ మెఱసి

రణముఁ బొడఁగ నె సింగయ శ రాయవిభుఁడు.

195

వ. ఎటు<sup>7</sup>వలెను.

196

1 A line is omitted

2. A B జాడు

3. „ గుండెలుపగుల

4 „ తడ బడక తడబడ

5. „ చదరక లేక

6. A యట

## వెలుగోటివారి వంశావళి

సీ. రాక్షసావళి డాయు శ రామచంద్రుని రేవఁ  
 గురుబలంబు నెదుర్చు<sup>1</sup> శ నరుని పగిది  
 భండనంబున నిల్చు శ భార్గవు భంగిని  
 హాలాహలము జుట్టు<sup>2</sup> శ హరుని మాడ్కి  
 నురగేంగ్రు వెనుకొనుశగుడుని చాడ్చున  
 ననహాయుఁ డగు<sup>3</sup> విక్ర శ మార్కు శిల్పి  
 ధరను గేసరిఁ జూచు<sup>4</sup> శ శరభంబు వీరినిఁ  
 గరితండములఁ గన్నరహరి విధమున<sup>5</sup>  
 రణజయోత్సాహలక్షణ శ రభస మెసఁగ  
 నిలిచె<sup>6</sup> మహనంది పడమటశనిఖల మెటుఁగ  
 వంశపావని శేచర్లవంశజుండు<sup>7</sup>  
 రాజతిలకుండు వెలుగోటి శ రాయఘనుండు

1:7

వ అప్పుడు

198

క. పరిపంథికోటి విచ్చుంగఁ<sup>8</sup>  
 దలుముచుఁ జెండాడి ఖడ్గధారావీధిన్  
 దురమున సింగయరాయం  
 డరిమిలి<sup>9</sup> జయలక్ష్మికాంతనాకర్షించెన్

199

వ ఆసమయంబున

200

1 A జూచు రామచంద్రుని బలంబు లెదుర్చు

B జూచురామచంద్రునిలేవ

2. A అలాహలముచెరునిచెరు

3. „ అనహాయుడగు

4 „ ధరశేసరిని

5 „ హరియుభౌతి

6. „ నిలిచ , B నివిచ

7 A B వంశపావనుడు శేచర్లవంశజుండు

8. „ విచ్చుగ

9 „ రాయడు అరిమెను

సీ. నారదుం డాహరినామక్తిర్తనసేయ

వ్యాసప్రహ్లాదులు<sup>1</sup> శ డాసి రాఁగ  
వరుస విష్వక్సేన శ వాసుకుల్ పొగడంగ<sup>2</sup>

జయవిజయాదులుశసాగి<sup>3</sup> కొలువఁ  
బన్నగాళనుఁడు పెం శ పార<sup>4</sup>ముందఱఁ జన  
నంజనానూనుఁ డం శ తంత నడవ<sup>5</sup>

నింద్రాదిదేవత శ తెల్ల నుతింపంగ  
గంధర్వకిన్నర శ గాన మెసఁగ

సకలవైష్ణవ సన్నాహాసమితి చేరి  
పరిణమింపంగ వైకుంఠ శ పదముఁ గాంచె  
ద్రిజగముల వెల్లు<sup>6</sup> సంగ్రామ శ దీక్షగురుఁడు  
రాయభూపుఁడు<sup>7</sup> రెండవరాఘవుండు.

201

వ తదనంతరంబున.

202

సీ. ఘనతరమందారిశకల్పకంబులసిడఁ

గడువేడ్క విశ్రాంతి శ నడచి నడచి  
ప్రాకారవిలసిత శ ప్రాథరత్నద్వార  
ములు సొచ్చి మదిలోనఁ శ జలఁగి చెలఁగి  
సురుచిర<sup>8</sup>మణిమయ శ సోపానములకాంతి

తఱచైన ఏధుల శ మెఱసి మెఱసి  
వైకుంఠసౌభాగ్యశ్రవై భవస్ఫురణలఁ  
జూచుచుఁ బలుమాటలు శ సొక్కి సొక్కి

వచ్చి వైకుంఠ నగరంబుఁ శ జొచ్చి రాఁగ  
దేవభామలు<sup>9</sup> స్వర్గముత్రోవ నిల్చి

1. A వ్యాసప్రహ్లాదులు

2 ,, విష్వక్సేనవాసుడిగి ప్రముఖులు

3. A B జయవిజయాదులు చేరికొలువ

4 ,, పన్నగశయనుడింపార

5 A. అంజనినూరుడు అందమొంద, B అంజనానూనుండు అందమొంద

6 A B వెలయు

7. ,, భూవరుడు

8 ,, కమనీయ

9 A భామినులు B భామనులు



భూనుతుంబుగఁ దమలోనఁ బొగడి రెలమి  
రమణ నిట్లని సింగయశ్రాయవిభుని.

203

ఉ. పాయక శంఖచక్రములుఁ బాహులఁ జెన్నుగఁ దాల్చి యాదినా  
రాయణురేవ ముక్<sup>1</sup> దివికిఁ రాఁ గనుఁగొంటిమి రంభ, యెవ్వరే?  
తోయజనేత్ర, యాజ భయశ్రదోషము నొందనివాఁడు ఖడ్గనా  
రాయణుడైన సింగవిభుశ్రాయప విష్ణునిఁ గొల్పి వచ్చెనే

204

మ. అవుగా కే నిట నీదుపల్కునిజమో<sup>2</sup> శ యామాట తధ్యంబెకా  
భువిలో నాజిని స్థిల్గివీరుల సదా శ భోగింపమా, క్రొత్తటే,  
యవునే యూర్వశి,<sup>3</sup> చూడఁ డన్యసతులక<sup>4</sup> శ ఆవార్త ము నిన్వింటి మే  
ధవళాక్షీ, వెలుగోటి రాయప మహాశర్ధర్మిష్టి ధీరుండటే.

205

సీ పరులు పెట్టిన వృత్తి శ పరనారివ్రతముగాఁ  
జూచిన చూపుగాఁ<sup>5</sup> శ జూచినాఁడు  
తాత పెట్టినవృత్తి శధరయెల్ల నెఱుంగను  
తల్లిభావంబుగాఁ శ దలఁచినాఁడు  
తండ్రి పెట్టినవృత్తి శ తబ్బిబ్బునేయక<sup>6</sup>  
చెలియలిమాటుగాఁ శ జేసినాఁడు  
తాను పెట్టినవృత్తి శ తలఁపులో నెప్పుడు  
నాఁడుబిడ్డలరీతి శ నరసినాఁడు  
అతఁ డిన్నిగుణంబుల<sup>7</sup> శ ననుసరించుఁ  
జెలఁగి యెప్పుడు నాచార్యు శ సేవఁజేయు  
వసుధలోపల<sup>8</sup> సింగభూశవరుసుతుండు  
రాయనుతుడైన<sup>9</sup> వెలుగోటిశ్రాయఘనుఁడు.

206

1. B డేవము

2. „ యాశ్వరి

3. A B జూచినయాచూపు

4. „ తంబిచ్చుకాయక

5 „ అతడు యిన్నిగుణంబుల

6 A వసుధలోనవెలియు B వసుధలోవెలియు

7. B రాయనుతుడైన

- క. ధనమును బ్రాణము రెండును  
ధనరంగాఁ బ్రాత్రములను<sup>1</sup> శ దాఁచిన వాఁడే  
వినుమా సింగయరాయఁడు  
చనఁగాఁ బాడఁగంటి మింతరచాలదె మనకున్. 207
- క. అనవిని సింగయరాయఁడు  
వనివిని వై కుంరనగరిప్రాంతముఁ జేరెన్  
ఘనసురమునియతి<sup>2</sup>నికరము  
వినుతింపఁగ నర్థి కోటిరవేడ్కలఁ బొగడన్. 208
- వ అప్పుడు. 209
- చ. రవిశతకోటితేజమున<sup>3</sup> శ రాజితమై తను వొప్పు<sup>4</sup>లక్ష్మితో  
నవకముఁదాల్చి<sup>5</sup> కొన్తుభమునవ్యపదస్థితి మించుదేవునిన్  
సవినయభక్తిఁ గాంచి యటు శ సాగిలి దండము వెట్టి నిల్చినన్  
దివిరిన వేడ్క మూలమగురదేవుఁడు రాయపఁ జూచి యిట్లనెన్. 210
- ఉ. ఈతఁడు నారదా, వినుమ శ యెంతయు మత్ప్రియుఁడో జగంబునన్  
ఈతఁడు నాదుదాసులకు శ నెచ్చినసేవ ఘటించు నెప్పుడున్  
ఈతఁడు మామకస్మరణ నేమఱు డెన్నఁడు<sup>6</sup> భావ వీధిలో  
నీతఁడు మత్పురాణముల శ నెన్నుచు<sup>7</sup> మేలు ఘటించు నెప్పుడున్. 211
- వ అనుచు నానాయకరత్నంబు నాలోకించి 212
- సీ. వచ్చితే రేచర్ల వంశపవిత్రుండ,  
సత్యవచోల్లాస, శ నిత్యయశుండ,  
రావయ్య<sup>8</sup> ఖడ్గనారాయణబిరుదాంక,  
పరధనవర్జిత, శ పావనుండ,

- 
1. A B చోట
  2. „ యెతి
  3. „ మును
  4. „ వపు
  5. నవఘముదాల్చు
  6. „ మప్రియుడై
  7. „ మాధవస్మరణ యేమర కెన్నడు
  8. „ నెన్నెటు
  9. „ రమ్యమా

కుళలంబెకా గాయగోవాళ నీకును,<sup>1</sup>  
 నోపర నారీసహోదరుండ,  
 పరిణామమే<sup>2</sup> నీకుఁ బద్మవంశపవిత్ర,  
 పరమశ్రీవైష్ణవసాపారిజాత,  
 యనుచు సంతోషచిత్తుడై<sup>3</sup> యభినుతించి  
 యిష్ట మెయ్యెడి వేడుమీ రయిత్తు ననిన  
 ఫాలమునఁ గేలు కీలించి ర ప్రస్తుతించి  
 రసికతను<sup>4</sup> బల్కె సింగయరాయవిభుఁడు.

213

ఉ సింగయరాయభూవిభుఁడు ర శ్రీహరిఁ జూచి చుటించి దేవ శ్రీ  
 రంగములోనఁ బూని ధనరాసులు విప్రుల కిచ్చి యూగముల్  
 సంగతిగా నొనర్చినను ర నద్గతి గల్గుట మర్లభంబ యీ  
 సంగరభూమిపంక మిము ర సందరిసింపను గల్గెఁ జాలదే

214

క. ఇల బ్రహ్మచర్య మాదిగ<sup>5</sup>  
 వలసిన యాశ్రమము లెల్ల ర వ్రతనిష్ఠలతో  
 సలిపిన పుణ్యము నినుఁగనఁ<sup>6</sup>  
 గలుగుదురే నీదు<sup>7</sup> చరణశకమలముఁ గంటిన్

215

చ. అనిన సరోజలోచనుఁడు ర నాదర మొప్పు<sup>8</sup> గటాక్షపీక్షలతో<sup>9</sup>  
 గనుఁగొని రాయభూరమణ, ర కాంచిత నిమ్న<sup>10</sup> సదానురక్తి సీ  
 వనయము నాదు సన్నిధిని ర నర్జునభీష్మచిభిషణాది స  
 జ్జన[జన]పాల<sup>10</sup> భాగవత ర సంఘములోపల నుండు మెప్పుడున్

216

1. A B నీకునో
2. „ పరిణామతో
3. „ (స)కతనుబెలిక
4. „ మొదలుగ
5. „ పుణ్యమున హితము
6. „ కల(ల)దమిముగాన
7. „ యాదణించి
8. „ కటాక్ష(లో) మేచనుఁ
9. „ మిమ్ము
10. „ సజ్జనపాల

క. శ్రీవిభుడు నాదరించిన

నావిధమున భక్తితోడ ర సతిరమ్యముగ

గైవల్య మేటి<sup>1</sup> కనుచును

సేవించుచు నున్నవాడు ర సింగయసుతుడున్<sup>2</sup>.

217

క. శ్రీకాంతుని నిజదాసుని

ప్రాకటమగు<sup>3</sup> సింగవిభుని ర రాయపజయముగ

శ్రీకరముగఁ గవిమల్లన

వైకుంఠారోహణంబు ర వరుస రచించెన్.

218

శా. ఆరాయక్షితిపాలమాళికి విపరక్షాద్దీంద్ర<sup>4</sup>చంభోలికి

శూరశ్రేష్ఠుడు సింగభూమివిభుడుగ ర సూకూరి<sup>5</sup>తిమ్మప్పయుగ

సారోత్సాహి కుమారతిమ్మధరణీశక్రండు<sup>6</sup> రంగప్పయుగ

శ్రీరామేశచతుర్భుజంబు లన నర్థి<sup>7</sup> బర్హి రత్యున్నతిన్.

219

[వ సంతతికి రంగపనేడు మొదలు].<sup>8</sup>

220

గీ. అతని పుత్రుండు రంగక్షరమాధిభర్త

చెలఁగి ఖడ్గంబు నిశ్రేణి<sup>9</sup> ర జేసినాడు

స్వర్గపురమున కరిగెడురశాత్రవులకు

మార్గజై కనిరాఘాటరమార్గమునను.

221

ఉ. రంగపనేనియబ్బసృపరత్నము గోపనృపాలు ధాటికి

సంగరరంగభూములను ర శాత్రవకోటులు నిల్వలేక సా

1. A B మెచటి

2 „ సింగయరాయడు

3 „ ప్రాకటికగ

4 „ వలిక్షాదీంద్ర

5. V V O p 82, A B నోకూరి

6. A. B పాలుండు

7 „ నర్తి

8 In the place of this passage, సంతతికి కుమారతిమ్మనేడు మొదలు is found in the Mss, but the verses that follow describe the descendants of Rangapa

9. A B యసుజాండు

- రంగముఖలలాచులను శ రాజ్యకపీంద్రతురంగసంపదల్  
సంగతి నప్పనం బొసంగి శ శైలములన్ విహరింతు రెప్పుడున్ 222
- వ. సంతతికిఁ గుమారతిమ్మానేడు మొదలు <sup>1</sup> 223
- చ. కుదురుగ మిమ్ముఁ గొల్చి <sup>2</sup> వెలుగోటిపురీంద్రకుమారతిమ్మ మేల్ <sup>3</sup>  
గదియఁగ <sup>4</sup> నగ్రహారములు శ గైకొనఁ జూతురు భూసురోత్తముల్  
బెదరక మీకరాసి <sup>5</sup> హతిఁ శ బెల్కుటి <sup>6</sup> వైరులు పోయి యూర్వశిన్  
గదిసి కుచాగ్రహారములు శ గైకొనఁజూతు రదేమి చిత్రమో. 224
- క. ఘనుఁ డాకుమారతిమ్మన  
కు నయార్జవగాణి పెద్దకొండవిభుండున్  
గనితిమ్మభూకశత్రుఁడు  
పినకొండవిభుండు గల్గి శ పెంపొంది రిలన్ 225
- వ. అం దగ్రజుండు. 226
- ఉ ధీవిభవుండు రాయవిభురతిమ్మధరాతలనాధుపెద్దకొం  
డావనిభర్త మన్నియసురరాధిపుండ్ర నటుగాకయున్న సు  
భావితలోకపాలన మ శ భంగురభోగవిభూతి వజ్రభూ  
షావృత్ <sup>7</sup> బాహుదండ మరయన్ నృపమాత్రుల కేల కల్గెడున్. <sup>8</sup> 227
- క. ధరణిఁ బెదకొండభూవరు  
వరతనయుండు తిరుపతీంద్రవర్యునకున్ శ్రీ <sup>9</sup>  
వరుండును నరుండును మరుండును  
నరియగుదురు నీతిచాపరసౌందర్యములన్. 228

1. A B తద్వంశోద్భవుండు కుమారతిమ్మ ప్రభుండు But this would make  
Kumāra Timma a descendant of Gōpa of the preceding verse

2 V V C p 83, కుదురుగ నాశ్రయించి

3 V P Sastri, Omm. 1 p 57 కొమార తిమ్మనిన్

4. V. V C p 83 గదియుచు

5 B కదాశి

6. A B బెట్టిన, of V P Sastri (Omm 1 57)

7. A లోకపాలిత. .భూపాలయత, B లోకపాలిత...భూపాలయత

8. A B. కల్లుశే

9 „ వరుసయ్యవశుం

వ. [ఆగనితిమ్మనాయని పరాక్రమం బెట్టి దనిన.]<sup>1</sup>

సీ. చండకోషన్నూర్తి శ తొండమారయ గుల్ల  
కోట నిరాఘాటరథాటిఁ గూల్చె  
నచ్యుతదేవరాయలు రాయమన్నీల  
బొజుఁ గితండని పోటుఁ రబొగడ నెగడ  
గడిఁ దాఁటిరాకుండ శ వడిఁ దాఁకి మలకకా  
ల్బలముల నేల కారల్బలముఁ జేసె  
నెఱదిమ్ము గొనసారి శ నెరదిమ్మ బిగఁ బట్టి  
ఘటియించె గృధ్రకంఠకాలి<sup>2</sup> మ్రోలఁ  
దోలి తొప్పరలాడి చేరబ్రాళి<sup>3</sup> తిమ్మ  
నృపుని వధియించె నాబాలవృద్ధు గను  
సోమకులముఖ్య భార్యవరరామభీమ  
బిరుదములు మించఁ గనితిమ్మనరవరుడు.

సీ ఒకపారి కందవోల్ రహాన్నప్పనాయనిఁ  
జెండవె కుచ్చెల శ చేనిమేర  
వీరయశాంతభూరవిభునిఁ దోలాడవె  
తలఁకి పాఱంగ<sup>4</sup> నురద్దండవృత్తి  
నన్నూరియొద్ద నురన్నతవిక్రమంబునఁ  
జాయని గెల్వవె శ జగము లెఱుంగ  
శాంతభూధవలింగరజనపాలుఁ గొట్టవె  
రాణ మీఱంగఁ గృష్ణరాయ లెఱుంగఁ  
జేరబ్రాళి<sup>5</sup> తిమ్మయఁ శ జెండి చెండాడవె  
చెలు వండఁగా మట్టచెఱుపు నొద్ద

1 A, B తద్వంశోద్భవుండు. But this would suggest that గనితిమ్మ was a descendant of Tirupatēndra of the preceding verse.

2. A బోట B బోటి

3. A B దిగు

4. „ ఘడ్డిచ్చ గ్రోధకంఠి

5 „ చాబోలి

6. „ తయవ (వ) యినగు నుద్దండవృత్తి

7. „ చేబోలి

బయిరువభానునిఁ శ బాఱంగఁ దోలవె  
 పరఁగంగ నిదె రొంపిఁచెరలయొద్ద  
 భానభానుని హిత్రభానుని మొదలుగాఁ  
 గొట్టి సప్తాంగముల్ శ గొనవె జగతి  
 .ఆంధ్రదేశాధీశులయిన మన్నెలఁ బోర<sup>1</sup>

రాల్పవె<sup>2</sup> మల్లాపురంబు బయట  
 నీవు జయశాలివైన ని శ న్నదుర వెఱచి  
 సూరినాయనిసూరుఁడు శ సురుఁగు టరుదె  
 చారుమీనాంక రేచర్లశాసనాంక  
 రాయభూపాలుతిమ్మభూరమణుతిమ్మ

231

సీ. గాయగోవాళుఁడు శ కదలి దండె త్రెనో  
 యెడమక న్నదరెనేయిందువదన,  
 ఖడ్గనారాయణభునుఁడు కోపించెనో  
 తుమ్మి రొవ్వనివంకఁ శ దోయజాక్షి,  
 దానచింతామణి శ తముకువేయించెనో  
 గుండె జల్లనియెనే శ కోమలాంగి,  
 వీశెపట్టుతలాటరవిభుఁగు దా పెడలెనో  
 దబ్బాటు వెట్టెనే శ తలిరుబోడి,

అంచుఁ దమకులసతులతో శ ననుదినుఁబుఁ  
 గాని శకునంబులందెల్పి<sup>4</sup> శ కల్వరించి  
 దాఁగియుందురు కానల శ దర్ప మణఁగి  
 చిత్ర మిది గొమ్మ వెలుగోటిరచిన్నతిమ్మ

232

సీ. చెనసి యేదులభాను శ సేనలఁ గొట్టవే  
 వెనుక ముందయి గముల్ శ విచ్చి పాఱ  
 నొరసి శందనవోలి శ హొన్నప్పనాయని  
 మర్దించవే విఱుపురమందు లిచ్చి

1. A B ణోరి

2. A గడుగఱె, B గడుసఱె

3. A B రొవ్వనివంక

4. ,, శకునబలందించి

మురియ<sup>1</sup> భిక్షావృత్తి ర ముక్తిశాంతయలింగ  
 జననాధుఁ గొట్టవె ర జగ మెఱుంగ  
 నాలంబులోనఁ జేరబ్రోలితిమ్మయఁ జంపి  
 పంపవె దేవేంద్రురపట్టణమున  
 కెన్నఁ<sup>2</sup> జిత్రంబు లిటువంటి ర వెన్నిలేవు  
 ప్రజ్ఞతో నీవు సేసిన ర పౌరుషములు  
 గాయగోవాళ బల్లరరగండ బిరుద  
 రాయభూపాలుతిమ్మభూరమణుతిమ్మ  
 నీ ఎనరేగి<sup>3</sup> రిపుల భూ ర మేలనీయపుగాని<sup>4</sup>  
 యింద్రుపట్టణము వారెంపలేవు<sup>5</sup>  
 ఒదిగి రాజుల నీడ ర నుండనీయపుగాని  
 మందారముల<sup>6</sup>నీడ ర మాన్పులేవు  
 సింహాసనము వైరి ర జేరనీయపుగాని  
 చింతామణుల గడ్డె<sup>7</sup> ర జెఱుపలేవు  
 అరుల నెచ్చెలులఁ గూడ<sup>8</sup>నీయపుగాని  
 యల రంభతోడిపొం ర దాచ<sup>9</sup>లేవు  
 ఇడుమలకు మాఱు సంపద ర లినుమడయ్యె  
 నీడ వలదన్న స్వర్గాని ర కేగవలసె<sup>10</sup>  
 గాయగోవాళ గండరరగండబిరుద  
 రాయభూపాలుతిమ్మభూరమణుతిమ్మ.

233

234

1. A B మెరళి
2. „ అన్న
3. „ ఎనరేగి
4. „ నీయడు. The next three lines end similarly
5. „ వేరింపలేదు
6. „ మందానిలము
7. A గండ , B గంజ
8. A అరులనిచ్చెరులగూడెడ , B అరులనిచ్చెలులగూడెడ
9. „ అనువలేదు
10. A యిదుగోవారికి మప్పుదొగియనుమడయ్యె , B యిదుగోవారికి పువ్వుదొగియను  
 యీడ వలదన్న స్వర్గానికేడవలను మడయ్యె



## వెలుగోటివారి వంశావళి.

మొలయు రావలత్తుల శ మెదడు గందపుబూరి  
 మత్తారిరాజచర్యంబు కాసె  
 సముదారిమాంసఖండములు పువ్వులదండ<sup>1</sup>  
 విమలభూపతి జడ శ పీఠగోల  
 ఘనర క్తభీకరాశకార మావేశంబు  
 బెడిదంపుదాటులు శ పెద్దసివము  
 నాహవాటోపనిర్వాదంబు బొబ్బలు  
 మొలుగైన చాయలు శ మిట్టగుడ్డు<sup>2</sup>  
 కదనమున మన్నె పోతుల శ గాల్పపట్టి<sup>3</sup>  
 పోరఁ జరియించు నీఖడ్గపోతురాజు<sup>4</sup>  
 గాయగోవాళ బల్లరగండబిరుద  
 రాయభూపాలుతిమ్మభూరమణుతిమ్మ.

235

6. పొలుపొండు తల కాయశూరజె కుండలు<sup>5</sup> సూచి  
 ప్రధితి విద్యేషుల<sup>6</sup> శ ప్రభలు సూచి  
 కర మదిఖడ్గాళి శ కిడిదియేటులు<sup>7</sup> సూచి  
 వెలపైన<sup>8</sup> రణరంగరవేది సూచి  
 మేలిమి నెనఁగిన<sup>9</sup> శ మెదడు గందము సూచి  
 శత్రుర క్తంపుటరక్షతలు<sup>10</sup> సూచి  
 భీకరజయఘోష శ పెండ్లికూతురుఁ జూచి  
 పెంపొందా మత్తారిపీఠఁ జూచి

1 V V C p 85, A సముదారిమామున ఖండములపూలదండ

B సముదారిమామున ఖండములపూలదండ

2. A B

కారమాకారంబు

3 "

సంహారంబు. మిట్టగుండ్లు

4 B

గాయపట్టి

5. V.V.C p 85, A B

పోతురాజు

6 A B

భూబిగుండలు

7. A B

విద్యేషుల

8 A

ఖడ్గాళి త్రిమేతులు, B ఖడ్గాదిక త్రిమేతులు

9. A B

వెలుపైన

10 "

నొసగిన

11 "

యరుల రక్తప్రదక్షతలు

పేరెములు వాఱు నీఖడ్గ శ పెండ్లికొడుకు  
అహహ! శేచర్లసింహాసనాధినాథ  
గాయగోవాళ బల్లర శ గండబిరుద  
రాయభూపాలుతిమ్మభూశరమణుతిమ్మ.

236

సీ. పగతుల సత్తురుపై నూనెఁ బట్టించి  
ఘనత సత్కిర్తియుగా శ కాసెఁ గట్టి<sup>1</sup>  
మొనసిన వైరుల శ మొగసాలఁ దానాడి<sup>2</sup>  
యుదిరిన దిక్కులశయురువుఁ జూచి<sup>3</sup>  
యహితభూపతులపై శ నారంగములు<sup>4</sup> గొని  
తివురు<sup>5</sup> భూపతులపై శ తిరుపుగట్టి<sup>6</sup>  
కొసరు మన్నీలపైఁ శ గోలల<sup>7</sup> వెసనాటి  
చెలగు<sup>8</sup> భూవరులపైఁ శ బిందలాడి  
వారి సప్తాంగములు చాగ<sup>9</sup> వహులు గొనియె  
నిట్టి నీఖడ్గపుత్రికి శ నీడు గలరె  
గాయగోవాళ బల్లరశగండబిరుద  
రాయభూపాలుతిమ్మభూశరమణుతిమ్మ.

237

సీ. కదనవారాశి రశక్తమున స్నానము చేసి  
వైరి<sup>10</sup> చర్మంబు దోవతిగఁ గట్టి  
సమదారి<sup>11</sup> ప్రేవులు శ జన్నిదంబులు వేసి  
తగవైరి మెదడు చందనము<sup>12</sup> దీర్చి

1 A ఘనతసత్కిర్తియుగాగ, B సత్కిర్తియుగాగ.

2 A B మొనసినవైరుల మొగచాలి గానాడి

3 ,, వురువుచూచి

4 B భూపతులై సారంగములు

5 A తివిరిభూపతులపై, తిమ్మభూపతులపై

6. A తివురు, B తివుర

7. A B గోమల

8 ,, చలగు

9 ,, త్యాగవహులు

10. ,, విమత

11. ,, సమరవైరి

12. ,, మెదడుగోపిచందనము

యొరసిన రాద్రంబు శ హేమామకుండము సేసి  
తఱచైన నరములు దర్శిచేసి  
విమతుల దంతముల శఙ్ఖ ల్లక్షతలు<sup>1</sup> చేసి  
క్రొవ్వును గఱగించి శ ఘృతము చేసి<sup>2</sup>  
సాబగుతో వేల్పు నీఖడ్గశోమయాజి  
యహహ! రేచర్ల సింహాసనాధినాథ  
గాయగోవాళ బల్లర శ గండబిరుద  
రాయభూపాలుతిమ్మభూశరమణుతిమ్మ

238

నీ నీవు పుట్టినవేళ [శనీ\*] శత్రువరులకు<sup>3</sup>  
దిగు లెత్తి [మణు] పుట్టు<sup>4</sup> శ దినము హాస్య  
నీ వొకించుక<sup>5</sup> నగ శ నేర్చిన బగవారి  
బ్రదుకు లెల్లను నగురబాటు లాయె  
గ్రమముగ నీవు విద్యము సేయనేర్చిన<sup>6</sup>  
విద్యల<sup>7</sup> వారైరి శ విమతవరులు  
ప్రభుశిఖామణి నీవు శ పరువాట నేర్చిన<sup>8</sup>  
బరువు లెత్తిరి పరశపంథు లెల్ల  
హయము నీ వెక్కనేర్చిన శ నహితవరులు<sup>8</sup>  
కొండ లెక్కిరి తమయిండ్ల శ నుండ వెఱచి  
రూఢి నీ వాదిగ ర్భేత్వరరుడవుగాన  
రాయభూపాలుతిమ్మభూశరమణుతిమ్మ.

239

1 A. B వెల్లుతులు

2. " 'క్రొవ్వుగరగించు ప్రుతముచేసి.' 'క్రొవ్వు' 'ఘృతము' అనుచోట 'ఘృ'ను 'క్రొ' గా కవి భ్రమచే గ్రహించి 'క్రొ' 'ఘృ' లకు యతి మైత్రిగల్గించెను ఇట్లే ప్రయోగములు 'నవనాథ చరిత్రము', 'భాస్కరరామాయణము' మొదలగు గ్రంథములయందు గానవచ్చుచున్నవి.

3. \* శత్రువీరులు

4. A B పుట్టిన

5. " నీవువకించుక

6. " క్రమవిదాన నీవు విద్యముశాయనేర్చిన

7. " విద్యల

8. " నీవు గాయ మెక్కనేర్చిన యహితవరులు

మ భునత్క బర్వతకందరస్థలమునక<sup>1</sup> శ గాల్నిల్ని<sup>2</sup> పైకొన్నచోఁ  
గినుకక గన్నడరాహుఁ ఘోటమ్మగఁగం<sup>3</sup> క్తిక గూల్ప నుద్వృత్తిమైఁ  
జెనకె మత్తమతంగజప్రభు నదరల్పైక రాచుజే నేపునక<sup>4</sup>  
గనితిమ్మక్షితిపాలసంహలుఁ బొగడంగఁగాఁ బోలదే<sup>5</sup> యెరికిక. 240

సీ. కల్పవృక్షంబులు శ గణుతింపఁ బడెఁ జెట్ల<sup>6</sup>  
వడిఁ గామధేనువు శ వట్టిసావు<sup>7</sup>  
తుది నప్పవడి గాలి<sup>8</sup> శ దూలె నామీఘుండు  
రమణఁ జితామణి శ రాతిగుండు<sup>9</sup>  
సాతాళగతుఁ డయ్యె శ బలిచక్రవర్తి దా  
భావింపఁ జాన్రుండు శ పక్షపాతి  
యర్కనందనుండు దానరయ దర్శిండు<sup>10</sup>  
శిబిమేని మాంసంబు శ చెప్ప రోత  
యిట్టి దాతలవితరణ శ లేల చెప్ప<sup>11</sup>  
నిన్నుఁ గొనియాడఁ దగుఁ గాని శ చేర్చుతోడ  
నర్థి దార్పిద్యతిమిర దోహపహరణ  
దిసకరాటోప<sup>12</sup> వెలుగోటి శ తిమ్మభూప 241

ఉ. గోపతితుల్యభోగ వెలుగోటిపురీద్రకుమారతిమ్మ [సీ]  
రూపము విక్రమాంకు<sup>13</sup> నిజరూపముగాక మనుష్యరూపమే  
యాపలు కట్ల, కాసివిధమైన మనుష్యుల కేల గల్లుఁ [[క్రే]  
చూపుల రాజ్యలక్ష్మి యరిఁ శ జూచిన<sup>14</sup> చూపుల పీరలక్ష్మియుక. 242

1. A. కంధరస్థలనక, B కంధరస్థలిని

2 A B గాల్నిల్ని

3. ,, చామరేయేపునక

4. ,, పొగండబోలదే

5. ,, బడికట్టు

6. ,, ఒగికామధేనువు వొర్యగురుపా

7. ,, గాని

8. ,, గుండె

9. ,, ద్యార్మ దార్పిదుడు

10. ,, వితరణదేమిచెప్ప

11. ,, ధీరతాటోప

12. ,, విక్రమార్కు

13. ,, పీరలక్ష్మి నలిగిచూచిన

వెలుగోటివారి వంశావళి.

- శా. శ్రీమత్కాంతిః గృహం బ్రతాపమున వాక్ శ్రీః<sup>1</sup> ధీవిలాసంబున<sup>2</sup>  
సామర్థ్యంబున భాగ్యసంపదలఁ జంఁచుదాహుగర్వింబున<sup>3</sup>  
సోముక్ రాము రవిగ్ గవిగ్ మురహారు శ సుత్రాముగ్<sup>4</sup> ధీముగ్<sup>5</sup>  
... ..<sup>2</sup> 243
- క. మ్రొక్కని రాజులు నీచేఁ  
జిక్కని మన్నీలు సేవ శ సేయని దొరలు<sup>6</sup>  
లెక్కించి చూత మేరీ  
దిక్కులలో రాయవిభుని శ తిమ్మయ తిమ్మా. 244
- వ. అల గనితిమ్మభూభుజునకు వేదత్రయ శిఖిత్రయ రామత్రయంబు లందగిన  
కుమారులు పెదతిరుమలవిభుండు నాయనేంద్రుండు తిమ్మధీమణియ<sup>7</sup>  
గల్గిరి<sup>8</sup>. అం దగ్రజుండు. 245
- చ. విశువక పెదతిమ్మపృథి శ వీధపుచేతి<sup>9</sup> పయోధరంపు వి  
ల్ల జరు గుణస్వనంబులుఱుమై<sup>10</sup> జడిమై శరవృష్టు లీనిక<sup>11</sup>  
జడిసి నభోధ్వగాము లయి శ చయ్యన శాత్రవరాజహంసముల్  
కడువడి నేగుదెంచె వనికా<sup>12</sup> వనజాకరతీరభూమిక<sup>13</sup>. 246
- వ. ఆనల్లగండ్లనాయని<sup>14</sup> సహోదరుండు. 247
- సీ. తగువారిలోఁ జొకరదనము గాంచిన వార్ధి  
యింద్రుచేఁ దూలిన శ హిమనగంబు  
పురహారాలోకనంబునఁ గ్రాఁగిన మరుండు  
పగటికై నను<sup>15</sup> లేని శ భానుసుతుండు

1. A. B. వాచీధీవిలాసంబున<sup>2</sup>

2. A line is missing.

3. ,, తిమ్మధీమణి

4. ,, గల్లెనందగ్రజుండు

5. ,, చేత

6. ,, A. లెల్లడరు...వరమై; B. పెల్లడరు...వరమై

7. ,, జేరవనికా

8. According to the prose passage above, the name ought to be Peda Tirumala. Nallagandla Nāyadu is probably an alias of the same chief.

9. A. 'పగలింటికిని'

నడుము పేదటికంబు శ వడసిన కర్మవైరి  
 వీచివాటైపాటు శ వేల్పు పేఱు  
 చిట్టాడి మడుగుఁ జూరచ్చిన నాగ కేతుండు  
 పలలాశిచే బట్టు శ వడిన వజ్ర  
 తనదు గాంభీర్యధైర్యసౌందర్యదాన  
 శౌర్యకీర్త్యభిమానని శ స్తంద్రభోగ  
 ములకుఁ దులయె నా<sup>1</sup> భూమిని శ బాగడ నెగజె  
 నాయ నేంద్రుండు సౌఖ్యసంధాయకుండు.<sup>2</sup>

248

సీ పటహభేరిధక్క శ భాంకృతి ధ్వనులచే  
 బగతురగుండెలు శ పగులువాఱు  
 హయఖుర ఘట్టనోరద్ధతరేణురాగంబు  
 గగనభాగం బెల్ల శ గప్పికొనును<sup>3</sup>  
 బలపరాక్రమవీర శ భటరాహుతులచేత  
 దోరంపు టడవి తుశ్శ్రుమురు లగును<sup>4</sup>  
 కరిఘటాప్రకటసంఘటిత ఘోషణముచే  
 గుంభికుంభేంద్రముల్ శ గొణఁగు పడును  
 నీవు రణరంగభూమిలో శ నిలిచినపుడు  
 గాయగోవాళ ఖడ్గనారాయణాంక  
 భాగ్యచారిత్ర, తిమ్మభూపాలపుత్ర  
 నయహరిశ్చంద్ర, వెలుగోటి శ నాయ నేంద్ర.

249

సీ. నిచ్చకల్యాణంబు శ బచ్చతోరణమును  
 గలిగెఁబో నిర్జర శ కామినులకు  
 సర్వకాలంబును<sup>5</sup> శ సరిలేనిసంక్రాంతి  
 బోగియు గలిగెఁబో శ భూతములకు

- 
1. A. B సౌర్యకీర్తియభిమాన నిస్తంద్రభోగములకు దులయన
  2. „ సంధాయకుండు
  3. „ కొనగ
  4. „ తుశ్శ్రుమురుగాగ
  5. „ సార్వకాలంబును

లేములు<sup>1</sup> విడిచి చరల్దియు వేడియును నిండ  
 సమకూడఁ బో మృగశాతి కల్ల  
 నవత లన్నియుమాని శ భువిచారములచేత<sup>2</sup>  
 వింతయై యొప్పెఁ బోవిహగకూలము  
 ఆహవంబున నాగార్జు శ నాద్రిబైటఁ  
 గొసరి<sup>3</sup> జయలక్ష్మి నిన్నుఁ జే శ కూడినపుడు  
 సోమకులరాజవర్గని శ ధూమధామ  
 నాయకోపేంద్ర వెలుగోటి శ నాయనేంద్ర.

250

సీ పరశురాముఁడు రాజ శ పటలంబు ననిలోనఁ  
 జదివిన<sup>4</sup> నాటి మాంశసంబురుచులు  
 కినిసి రాముఁడు దశశ్రగ్గీవాదిదైత్యులఁ  
 దునియించు<sup>5</sup> నాటి నేత్రురులరుచులు  
 కవ్వడి గాంగేయ శ ఘనయోధముఖ్యులఁ  
 జంపిననాటి మశ్జు<sup>6</sup>పురుచులు  
 వాసవుఁ డుగ్రజంశభాసుర<sup>7</sup> ప్రముఖులఁ  
 దునిమిననాటిమే శ దోరసంబు<sup>8</sup>

... . . . . .

నాయకాధీశు వెలుగోటి శ నాయనేంద్రుఁ  
 జేరి యనిలోనఁ జిరకాల<sup>10</sup> శ జీవులైన  
 భూతములు సొక్కుదశదిశా శ భూమాలంక

251

- 
- 1 B లేములు
  2. A B. చవిచారముల
  - 3 ,, మరియునాగార్జునాద్రిబైటకడగి
  4. A రాజ్యపటలంబు బారిగొన్న
  - 5 A B సమయించు
  - 6 ,, మజ్జంపు
  - 7 ,, వాసవుఁడుగ్రాజి భాసుర
  - 8 ,, మేదురరసంబు
  - 9 A line is missing
  10. ,, చరితమాలోన స్థిరకాలజీవులై

- సీ. పద్మనాయకు లైన శ బాంధవు లొకవంక  
 నుత్తమక్షత్రియు శ లొక్కవంక  
 దండనాథులు<sup>1</sup> మేటి శ దళవాయు లొకవంక  
 నుభయప్రధానుఁ శ నొక్కవంక  
 గవులు విద్వాంసులు శ గణితజ్ఞు లొకవంక  
 [నుర్విపతులదూత శ లొక్కవంక]<sup>2</sup>  
 భటనటగాయక శ భామిను లొకవంక  
 నుచితజ్ఞులగువై గ్యు శ లొక్కవంక  
 బ్రభులుఁ బరివారములు మిమ్ము శ బలసికొలువ<sup>3</sup>  
 మహిని శోభిల్లు నాస్థాన శ మంటపంబు<sup>4</sup>  
 విమలచారిత్ర తిమ్మభూవిభుసుపుత్ర  
 నయాహరిశ్చంద్ర వెలుగోటి శ నాయనేంద్ర 252
- మ అరయన్ దిమ్మయనాయనేంద్రుఁడు భుజా శ యత్తాసిచేఁ గార్యభా  
 సురపారాభవభాద్రశుద్ధవితతి శ సోమాఖ్యవారాన డ<sup>5</sup>  
 గ్గరి నాగార్జుని కొండయొద్ద రిపులన్ శ ఖండించె నాఖండలే  
 శ్వరనాగేశ్వరలింగభూమినుతక్త్రస్థావాహినుల్ సాక్షిగన్ 253
- చ అలపునఁ దాళజంఘులను శ మోహయులన్ ద్రుపదేంద్రపుత్రుని<sup>6</sup>  
 దొలి సగరుండు భార్గవుఁడు శ ద్రోణతనూజుఁడు ద్రుంచినట్లు వి  
 హ్వలముగ సోమవంశజుని శ యావడియోబళరాజు నాజిలో<sup>7</sup>  
 నలిగి<sup>8</sup> వధించెఁ దండ్రుపగశక్తై భళి మావెలుగోటి నాయడున్ 254
- క. ఆవడి యోబన్మపాలుని  
 నావడి నేనాయనయ్య శ యసిధారఁ దెగం

1. A B దండనాయక

2 The MSS repeat here the second part of the previous line

3. This line is not found in B

4 A B. నీయాస్థాన మంటపమున

5. " కార్యభాసురుండైపరాభవ సంవత్సర భాద్రపదాదిశుద్ధచవితతి సోమవార మందాజిద, 'సురపారాభవభాద్రశుద్ధచతుర్థి శ సోమాఖ్యవారంబునన్' । ధర అనియు సవరించవచ్చును ఇంద్రో' తేల్చిపలుకవలయును

6. " పుత్రుఁడున్

7. " తొడరి

8. " వోటు



గా వడినె రంభ కైకొనె

యావడి నేయంగ దివిజు శ లక్కడ బెడరన్<sup>1</sup>

255

క. సోమకులపరశురామో

ద్దామమహాబిరుదమునకుఁ శ దాతలకంటెం

బ్రేమమున వన్నెఁ దెచ్చును<sup>2</sup>

నీమహి వెలుగోటినాయ శ నేంద్రుఁడు దలఁచన్.<sup>3</sup>

256

వ. అతని యనుజుండు

257

సీ. ఆజీము ఖాను<sup>4</sup> వెన్నాడి పోడిమి బిట్ట

దర మట్టితివి<sup>5</sup> పొండ్య శ దళవిభాళ

కలనిలోన యఖూప శ ఖానుఁ బోఁ దోలవె

పరువెత్తఁ బ్రతిగండ శ భైరవాంక

కుడియించి యలచింత శ గుంటధర్మారావు

నడఁచవే<sup>6</sup> రాయవే శ శ్యాభుజంగ

బతి<sup>7</sup>మాలఁజేసి భూతపతిరావునాగనిఁ

గావవే<sup>8</sup> రణలయ శ కాలరుద్ర

చండించి దేవరశకొండ రాణీలను

మర్తించవే<sup>9</sup> చలరమర్తిగండ

1 A దివిజులక్కడబెడరి, B, దివిజులక్కడజేరి

2 B దెచుక

3 A, B, ధాత్రిక

4 ,, ఆజీముఖాన, V V O p 86 ఆజీజిజ్ఞాఖాను

5 A పోడిమిపెట్టదరమెట్ట, B పోడిమిపెంటదరమెట్ట

6 A B నడచెడ

7. B లతి

8. B కాలవె

9. A B ధాణీలతలలు మొత్తించవే

మల్కిభరామ<sup>1</sup>భూ శ మండలేశ్వరునిఁ జెం  
 డాడవె యవనకోశలాహలాంక  
 మునుపుగా ముస్తఫా<sup>2</sup> శ ఖానుఁ బోఁ దోలవో  
 దండతో దానచింతామణీశ  
 ధాటిచేఁ జిట్టెల శ కోట మట్టించవె  
 యెలమితో మన్నెభ శ ద్రేభమూర్తి  
 ధరయెల్ల నెఱుంగంగ శ దస్తురఖానునిఁ  
 జెండవె గండర శ గండబిరుద  
 పశుగణంబులఁ గొల్ల శ పట్టించవే శౌర్య  
 వైఖరి గాయగో శ వాళబిరుద  
 ముగురురాజులు మెచ్చు శ మగటిమిఁ జూపవె  
 గడిదుర్గమునఁ బరాశ్రమమృగేంద్ర  
 నీప్రతాపంబు మహిని వర్ణింప వశమె  
 సర్వవిరుదులకొమరవే శ శ్యాభుజంగ  
 భళిర ! వెలుగోటితిమ్మభూ శ పతికుమార  
 మతిఫణీశ కుమారతిమ్మక్షీతీశ

నీ సిరులిచ్చి<sup>3</sup> కర్ణాట శ సింహాసనాధ్యక్షుఁ  
 డాదరింపంగ నెవ్వఁ శ డతిశయిల్లె  
 విజిగినయని నుండు శ తెఱుంగఁ డెవ్వఁడు కల  
 నైన నేమఱుపాటు శ తోడనైన<sup>4</sup>  
 దురకమూఁకలఁ బాఱఁదోలె నెవ్వఁడు మహా  
 గ్రాటోపమునఁ గొండ శ వీటియొద్దఁ  
 దను భజించిన బంధుతతి నెల్లఁ దనయంత  
 వారిగా నెవ్వఁడు శ ధరణిఁ బెనిచె

258

- 
- 1 B మల్కిభూరామ
  - 2 A B మస్తాఫ
  - 3 „ పారిగదగవె
  - 4 „ సిరులిచ్చు
  - 5 „ తోడనైన

నతఁడు బల్లరగండ కే శ ఖాదిరాయ  
గాయగోవాళ గండర శ గండ చండ  
సర్వబిరుదుల కొమరవే శ శ్యాభుజంగ  
బిరుదభరితుండు చినలిమ్మ శ నరవరుండు.

259

సీ. తననేత్రసీరజ శ ద్వయము సంపద లిచ్చు  
నిగురుబోడికిఁ బుట్టి శ నిల్లు గాఁగఁ  
దనయశఃకందుకం శ బాసరు మాటమిటారి  
యుబ్బుచన్దవకుఁ బెరన్నుద్ది గాఁగఁ  
దనముద్దుమోము కాంతాదృక్పక్షకోరదం  
పతులకు నెఱ చంద్రమామ గాఁగఁ  
దనప్రతాపాన్ని కందర్పదర్పధ్వంసి  
చుఱుఁ గంటికిని నీడు శ జోడు గాఁగఁ

వెలసె నెవ్వఁడు మధుమదా శ వృతతురుష్క-  
వర్మర క్తరసచ్ఛలా శ వర్ధమాన  
భంగసంఘాత<sup>1</sup> కృష్ణాత శ రంగిణీశుఁ  
డధిపమాత్రుండె పిన్న తిరమ్మవనివిభుండు.

260

సీ. శ్రీకరంబుగ నీవు శ చిట్టెలఁ గైకొన్న  
దేవకొండకు శ దివులు పుట్టె  
భీకరంబుగ నీవు శ పేరూరుఁ గైకొన్న  
నానల్లగొండ శౌర్యం బణంగె  
దేవులపల్లెవు శ దివితోఁ గైకొన్న  
నరవపల్లెకు జయం శ బల్లదొలఁగె<sup>2</sup>  
నాగులపాడీవు<sup>3</sup> శ వేగమె కైకొన్నఁ  
దూలుండ్రగొండ<sup>4</sup> గర్గోలువడియె<sup>5</sup>

1 A B గాధిసాధూత

2 „ జయంబెల్లదొలగె

3. „ నాగులపాడునీవు

4. „ తూలిపుండ్రగొండ

5. „ పడుసు

వాడవలి నీవు గైకొని శ వజ్రువేళ  
గడమచుర్గంబు లన్నియుఁ శ గలువఁదె  
నెన్న వెలుగోటితిమ్మయ శ చిన్నతిమ్మ  
మహి మహేంద్ర కుమారతిమ్మక్షి తీంద్ర.

261

సీ. రామరా జెఱచిమ్మ శ భూమిశుపంపున  
మలఁజొచ్చి బోయల శ బెళుకుఁ దీర్చె<sup>1</sup>  
ముస్తఫా ఖానుని శ ముస్తీదుఁ<sup>2</sup> జెడఁ దోలి  
భద్రగజంబులఁ శ బట్టితెచ్చె<sup>3</sup>  
మొనసి దేవరకొండ శ మూఁకలు వచ్చిన  
ఘోరాజి శిరములఁ శ గొట్టివేసెఁ<sup>4</sup>  
జలపట్టి<sup>5</sup> యిభరాముశ కాహు పంపుల నెల్ల  
ధరఁ గృష్ణసాక్షిగాఁదఱిమి గెల్చె<sup>6</sup>

నిట్టి విజయంబు లెన్నిలే శ వెన్నిచూడ  
రాజమాత్రుండె వెలుగోటి శ రాయపేంద్రు  
తిమ్మఘను చిన్నతిమ్మఘా శ త్రీశసుతుఁడు  
మహితయశుఁడు కుమారతిమ్మప్రభుండు.

262

మ అలిరామ ప్పెట<sup>7</sup>దిమ్మరాజమణియు శ న్నావేంకటక్ష్మాపుఁడు<sup>8</sup>  
సెల వన్నంతనె యేటు దాఁడి గడలోఁ శ జిట్టెల పేరూరు దే

1. A B బెరకుదీర్చి

2 „ ముస్తీదు

3 „ తెచ్చి

4 „ వేసి

5 „ చనకి

6 „ గల్చి

7. A హరిరామప్పర

8. A. B క్ష్మాపతి

పులప ల్నాగులపాడు వాడపలియు శ న్నువ్వెత్తుగాఁ<sup>1</sup> జేకొనన్  
భళి ! వెల్గోటికుమారతిమ్మఁడు ధరా శ భర్తల్ భయం బండఁగాన్. 263

మ. రఘురాముం డెరిదిమ్మరా జనుపఁగా శ రంజలహన్తుఁడు<sup>2</sup>  
ఖగరాజై వెలుగోటితిమ్మఘనుఁడే శ గాంభీర్యశౌర్యఁబులన్  
బగవారిం దెగటార్చి రాజహితుఁడై శ బాసిల్ల నెల్లప్పుడున్  
దగు నారాజుకు మన్నె శేఖరునకున్ శ దదైవ్విఖిన్ బోల్పుఁగన్. 264

చ. తివిరి నితాంతకుంతమునఁ శ దిమ్మయతిమ్మవిభుండు గ్రుమ్మిన్  
యవనులు నేలఁ గూలు సమరయంబున నాలుక సాచి తత్తను  
స్సప్తదరుణంబుఁ గ్రోలి వెలురచన్ దిశ లల్లలనాడఁ ప్రేచు<sup>3</sup> భి  
మవిధిని గొండవీటికడ శ మండలదీవిని భూతజాలముల్. 265

వ. అతని కుమారుండు. 266

సీ. తన జనార్దననామరమునకు భూషణముగా  
జనులఁ బోషించు నారసక్తిఁ దొడరి  
భూపతిత్వము దాల్చు శ భువనమోహనమైన  
సౌందర్య<sup>4</sup>విభ్రమరచ్చాయఁ బ్రబలి  
బంధుమిత్రమాత్ర్య శ సంధానసౌభాగ్య  
పరమసంపత్కరప్రపాఢిఁ దనరి  
సింహాసనమున విరచితకారణముగా  
సకలపాండిత్యంబు శ సంగ్రహించి  
పూని రేచర్ల కులవార్ధి శ పూర్ణ చంద్రుఁ  
డనఁగ మారకపురిచెన్నుఁ శ డవతరించె  
వేడ్క వెలుగోటిగనితిమ్మ శ విభుకుమార  
తిమ్మయప్రభుచెన్న పురధ్వీశ్వరుండు. 267

1. A. B. ఉచ్చారణ సామ్యమువలన భ్రమపడి కవి 'వు' 'ఉ' లకు యతి మైత్రికల్పించి యుండవచ్చును.

2. ,, రఘురాముం డెరిదిమ్మరాజు వద్దకొరంజిల్లు హనుమంతుడై. ఇందు వర్ణప్రాసముపయుక్తము.

3. B. ప్రేచ్ఛ

4. A. B. సౌందర్య

వ అతని యనుజుండు

268

ఉ. సంతతదానకర్ణుండు లశసద్గుణపూర్ణుండు రూపరేఖకా  
కంతుండు సర్వభూమిధవ శ కాంతుండు మారుతవేగవాజరే  
వంతుండు నిర్విత్క<sup>1</sup> బలవంతుండు మత్తగజాధిరోహణా<sup>2</sup>  
శ్రాంతుండు తిమ్మభూవిభుండు శ చక్రీసమానుండు రాజమాత్రుండే.

269

క. అల గనితిమ్మధరిత్రీ

తలనాథలలాము కూర్చి శ తమ్ముండు కరుణా  
జలధి వివినకొండనరపతి

వెలయు శ సకలార్థనిలయ శ విబుధద్రుమమై

270

సీ హరివీరవరలంఘు శ నావమానంబున

గౌరవం బెడలని శ కంధిరాజు

జంభారిదంభోల్లిసారధారాహతిః

బతుముల్ గోల్పోని శ భర్తృశిఖరి

పృథ్వీమరుజ్జయారోపేక్ష 'గుంజర' యంచు<sup>4</sup>

బొంకు బొంకని ధర్మశుభ్రతకుండు

రా ధేయుదృఢబాణారబాధ వీటికి<sup>5</sup> భీతి

నొంది పాఱని శక్రశనందనుండు

సాటి సవతు సదృశుంబు శ సన్నిభంబు

వితతగాంభీర్యధైర్యసూరస్తృతపరాక్ర

మముల వెలుగోటివినకొండశమనుజనాథ

మకుటమాణికృష్ణమునకు భూశమండలమున.

271

\*సీ. గంభీరమగు నంబు శ గర్భంబున ఘటిల్లి

కూర్మాసనంబుపై శ గుదురు కొనియుఁ

1 A B నిర్విత్కర్తృ

2 „ రోహణ

3. „ జలనిధి

4. A మంత, B కుంత

5 A. భాదావీధికి, B బాధవీధికి

6 The verses marked with \* have been extracted by the compilers of this chronicle from the Bhānumatīparinayam of Rantūri Ranganāya

దీక్షమైన వరాహ శ దేవదంష్ట్రాంకుర  
 సూచికాగ్రంబున శ సొంపు గనియు  
 ఘోరమైన యనంతరకుండలి భోగ<sup>1</sup>ప్ర  
 దీప్తభాగంబునఁ శ దేజరిలియుఁ  
 గరినంబులైన దూర్గమమహా<sup>2</sup>శైలేంద్ర  
 వికటరూపంబుల శ విరివి గొనియు

ధీరతప మాచరించి ధాత్రీవధూటి  
 నిల్చు వెలుగోటిపినకొండ శ నృపశశాంకు  
 సంకుమదపంకసంకీర్ణ శ కుంకుమాంశు<sup>3</sup>  
 మిళితకేయూరమణిభుజాశర్వమునందు.

272

మ అల ధీరుండగు పిన్నకొండపకు రశమ్యాకార తిమ్మాంబ ని  
 ర్మలధరోద్భవ<sup>4</sup>ల యక్కమాంబ తరుణీరత్నంబు సింగంబయు<sup>5</sup>  
 గల రంచత్కరుణా<sup>6</sup>క్షమాపతిహితైరకశ్రీల శ్రీ<sup>7</sup>భూమిని  
 శలచందంబున నాత్మభర్తకు మహోల్లాసంబుఁ గల్పించుచున్.

273

శా ఆతిమ్మాంబకుమారకుల్ మెఱసి రశత్యాశ్చర్యమార్తాండలీ  
 లాతేజండు కుమారతిమ్మపయు హేలాలవారకాంతామణి<sup>8</sup>  
 చేత్రోజాతుడు కోనధీరుడు బుధశ్రీ<sup>9</sup>ణీనుతాభ్యాతి<sup>10</sup>వి  
 భ్యాతుండొ పెదకొండశౌరి సుబలుం<sup>11</sup>రడారాయభూపాలుడున్

274

శా అక్కాంబామణి కాంచె రంగవిభు నేరచాధీశుఁ దిమ్మకుమా  
 భుక్కోటిరుని, సింగమాంబ మదనాభు<sup>12</sup> బెద్దతిమ్మప్రభు<sup>13</sup>

1. A B యోగ
2. B P హోమ
3. A B కుంకుమంబు
4. B P ధర్మాఖ్యల
5. A B గలరంచత్కరుణ
6. „ శ్రీ
7. „ కుమారతిమ్మకునుడేలాగంధమాడామణి
8. „ భ్యాత, B P. భ్యాతి
9. „ కులభుండు
10. „ మదనాభు

దిక్కోటియుతసాంద్రచంద్రరుచికిరీర్తి బిన్నతిమ్మప్రభుఁ  
వాక్కాంతాపతిఁ<sup>1</sup> గొండధీరుఁ గనియెన్ శ వారాశిగంభీరునిన్. 275

వ తత్కుమారవర్గంబునం దగ్రజుండు. 276

సీ. తనువాసనాధైర్య శ ధర్మాణిమానులఁ  
గాంచనాచలధర్మ శ కలనవాఁడు  
మతిభోగ<sup>2</sup> శ క్తిసంతతవిష్ణుభక్తుల  
శారదేంద్ర<sup>3</sup>కుమార శ సరణివాఁడు  
నతపోషణారూప శ నయశౌర్యరేఖల  
హరిభావభవగురు శ స్ఫురణదాఁడు  
బలశౌభ్య<sup>4</sup>దానకృపావిశేషంబుల  
రానుచంద్రఘనాభి శ రతులవాఁడు  
నిహతసామంతసీమంతి శ నీనితాంత  
తాతహృదయాంత కాంతసంతాపదశది  
శాంతవిశాంతకీర్తిల శ తాంతకుంత  
కాంతుఁడు కుమారతిమ్మభూశాంతుఁ డలరు 277

సీ. సంతతసత్యభావక్షణము లాతనిసొమ్ము  
లతివేలతరధర్మ శ మతనిసొమ్ము  
భవ్యప్రసాదసోభాగ్య మాతనిసొమ్ము  
అశ్రితావసఫల శ మతనిసొమ్ము<sup>5</sup>  
దానవాహితపదశ్రద్ధాన మాతనిసొమ్ము  
మితీలేని సంపద శ లతనిసొమ్ము  
వలరాజుఁ బురుడించు శ జేలువ మాతనిసొమ్ము  
అహవకౌశల శ మతనిసొమ్ము

1. A B వాక్కాంతాపతి

2 „ మతిభాగ

3 „ శారదేందు

4 „ శౌర్య, 'శాచ' అనియుం బరింపవచ్చును

5 „ అశ్రితానఖిలమతనిసొమ్ము



యన్వయోచితసంవృత్తి శ యతనిసామ్ము  
అఖలవృద్ధోపసేవ<sup>1</sup>నం శ బతనిసామ్ము  
అనుచు లోకులు వినుతింప శ ఘనత కెక్క  
నుప్రభుండు కుమారతీర్థమ్ముప్రభుండు.

278

క అనయసీరధియనుజుఁడు  
కోనయ శాత్రపులఁ దృణముఁ శ గొఱికింపఁగఁ<sup>2</sup> బా  
డైన యవసంబు<sup>3</sup> దన్మహి  
శానయనాంబువులఁ బశుపురలకుఁ గాఁ బెరుఁగున్.

279

చ తదనుజుఁ బెద్దకొండవసురధావరు మార్కొని త్రెవ్వి<sup>4</sup> నెవ్వడిఁ  
ద్రదిదశపురంబుఁ జొచ్చిన యరరిక్కితిపాలురనెత్తు రుత్పత  
త్పదనఖలాక్షయై కటికిఁ శ బావడయై వలిగుబ్బదోయికిఁ  
గదురు జవాదియై రతి నొకానొక చెల్వొడఁ గూర్పు రంభకున్.<sup>5</sup>

280

ఉ. ఇమ్ములఁ బెద్దకొండధరశేషరచంద్రుఁడు దాడివోవుచోఁ  
గమ్ములు వ్రాసె సర్వకటకంబుల కాపులు దారిఁ బాటిలో  
కమ్ములు బోయిమూకలనగా నిలు పోపక పోదు రానినక  
గుమ్ములు పోవు లోక మెరుగుక తదుపార్జితధానాలక<sup>6</sup>

281

సీ. మాంసల<sup>7</sup> ప్రతిపక్ష శ మండలేశ్వరమహా  
న్నతకంధరంబుల శ నటికి నటికి  
వికటాభియాతి పురధ్వినాథఘనవిగ్ర  
హోరుచర్మంబుల శ నొలిచి యొలిచి<sup>8</sup>

1 A B వృద్ధావసేవ

2. „ గొరికింపంగాబా

3 „ యవసరంబు

4. „ త్రెవ్వి

5 „ రతినాకానాకుచల్వడగూర్పురంభకున్

6 „ కమ్ములు పోయి సర్వకటకంబులకొ ఘనుదాకి పారి లో  
కమ్ములు బోయిమూకలనగా నిలుపోపకపోదురానినక  
కమ్ములు పోవులోక మెరుగుక తదుపార్జితధానాలకన్

7 „ మాంసత

8 A వికటాభియాతపుధ్వినాయక విగ్రఘనహోరుచర్మంబులు నొలిచి నొలిచి

B .. హేమ

ఖలవైరి<sup>1</sup> ధారుణీ శ తలనాధమృదులాంగ  
 తతులను<sup>2</sup> జక్కగాఁ శ దటిగి తటిగి  
 ముష్కరా రాతిమర స్తిష్కాస్థికర్పర  
 కోటిఁ దుత్తుమురుగాఁ<sup>3</sup> శ గొట్టి కొట్టి  
 రూఢి నీఖడ్గసూపకారరుండు రూఢోర్వి  
 వివిధభూతావళికి విందు శ వెట్టి నార  
 వెలయ వెలుగోటిపినకొండ శ విభుకుమార  
 భువననుతశౌర్య పెదకొండ శ భూపవర్య.

282

క. ఆయన కూడిమి యనుజుండు  
 రాయనరాధిపుండు దానరాధేయుండు భూ  
 నాయకరత్నము కన్నడ  
 రాయార్పితరాజ్యసుఖనిరతుడైయొప్పెన్.

283

సీ. సత్యభాషాసము శ జ్వలుఁ డౌట సంపుల్ల  
 రాజీవనయనవి శ రాజి యగుట  
 నలఘుగోత్రధురీణుఁడగుట నగణ్యకా  
 రుణ్యదాక్షిణ్యని శ రూఢుఁ డగుట  
 సంపూర్ణస త్త్వనిశ్చలుఁ డౌట సదనంత  
 భోగివిహారవి శ స్ఫురితుఁ డగుట  
 నురుపుణ్యజనదుండై శ యుంటఁ గృష్ణావర  
 జీవనసంగతిఁ శ జెన్నుగనుట  
 సిద్ధకృతవర్మరక్షణ శ శీలుఁ డౌట  
 నాప్రమిత్రకృతాక్రూరుఁ శ డగుట విలసి  
 తాధికానకదుందుభి శ యగుట వెలసె  
 రాయనరపతి ఖడ్గనారాయణాఖ్య

284

సీ. కట్టించె లోకవిశ్వాతంబుగా వారి  
 వారణంబులు వారి శ వారణములు  
 నిలిపె నెల్లడల నెన్నెక కెక్కఁగా భూమి  
 సురగృహంబులు భూమి శ సురగృహములు

1. A B ఘనవైరి

2. „ కరలంబు

3. „ మ స్తిష్కానా స్తి కపాలకోటి తుత్తైనుగా

చేపట్ట నూర్జిత శ్రీ లెసంగఁగ<sup>1</sup> ధర్మ  
 శాస్త్రంబులును ధర్మ శాస్త్రములును  
 గాంచె నక్షీణల శ్రీ క్షణయుక్తి సుకృతినం  
 తతులును సుకృతినంతతులు వెలయ  
 నిచ్చె విద్యత్కవీంద్రుల శ్రీ కలమి నగ్ర  
 హారములు పేరుగల యగ్ర శ్రీ హారములును<sup>2</sup>  
 సవిధగుండాలవేంకట శ్రీ స్వామిగాక  
 రాజమాత్రుండె వెలుగోటి శ్రీ రాయఘనుఁడు.

285

సీ. ఘోటనిరాఘాటశ్రధాటిచేఁ బరిపంథి  
 పట్టణంబుల ధూళిరపటల మాడ<sup>3</sup>  
 డమరథమామికా<sup>4</sup> శ్రధమథమధ్వనులచే  
 గిరిదుర్గములు తల శ్రీ కిందు గాఁగ  
 ఘనధైర్యగుణధుర్యగతిశౌర్యములఁ బేర్చి  
 ముగురురాజులు కప్పురములు వహింప<sup>5</sup>  
 స్వామితంత్రద్రోహిజననాయకుల నాజిఁ  
 దటిమిక్కిల్తును వనాంతరములఁ బడ  
 భీమపై న్యబలోద్ధూతశ్రభూమిరేణు  
 రాజచుభుకితనిఖిలధర రాధరుండు<sup>6</sup>  
 విభవభరితుండు పినకొండరవిభుసుతుండు  
 రసికసులభుండు వెలుగోటిరాయఘనుఁడు

286

1 A. B శ్రీ లెసంగుచు

2 „ కాంచన[క్షీ]ణలక్షణయుక్తి సుకృతినంతతులు వెలయవిద్యత్కవీంద్రులకలమి  
 నగ్రహారములు పెరుకల నగ్రహారములను

3 „ ధూరిపటములాడ

4 A రణధమామికా ధమాధ్వనులచే B రణధమాధమధమధ్వనులచే

5. A B. వహింపై

6. „ నిఖిలవరాఘవుండు

సె. ఇమ్మైన సొమ్ముకా<sup>1</sup> శ యితిపే శే మది  
 యొకగొందిపేరింటి శ యువిద యేది  
 మేడపేరన నగు<sup>2</sup> శ మించినసఖ యేది  
 తగఁజేతిపేరిటి శ తరుణి యేది  
 వివరించుమాటలు శ వినుపేరి సఖ యేది  
 మొకములపేరింటి<sup>3</sup> శ మెలత యేది  
 నలుదిక్కులకు నొక్క శ నలినాక్షిపే శేది  
 రత్నంబుపేరిటి శ రమణి యేది  
 రమణులకు [నెల్ల] నొక్కఁడే శ రాజురాజు  
 దశమినవముల లెక్కింపఁ శ దగిన సతులు  
 అందులను<sup>4</sup> గల్గుభావంబు శ లానతిమ్ము  
 సరసనత్కవినద్దో<sup>5</sup>పి శ సార్వభౌమ  
 వెలయ వెలుగోటిపెంకొండ శ విభునిరాయ

287

సీ. కలికి సొంపున<sup>6</sup> బల్కి శ విలుకోపునను బూని  
 వృక్షమా పేరిట శ వెలయు నొకటి  
 వదరుఁ గూతలపేర<sup>7</sup> శ బొదలి చెట్టుగ నిల్చి  
 నదితోడఁ గూడంగ శ విదిత మొకటి  
 యరికట్టుమాటలో<sup>8</sup> శ గగిఖడ్గ మొనరించి  
 రాజాన్న<sup>9</sup>రుచులలో శ రమ్య మొకటి  
 వలనుగా దని పిల్వరవచ్చిన పేరితో<sup>10</sup>  
 నరయ ఝుకారించు శ గరువ మొకటి<sup>11</sup>  
 తివిరి భావంబు చతురత శ తేటపడఁగ  
 నర్థ మిది నాల్గుదెఱఁగులు శ నానతిమ్ము

- 
- 1 A సోమ్మరా  
 2 A B మేడపేరననగుచు  
 3. „ మొకముతల  
 4 „ అందరను  
 5 „ సొమ్మన  
 6 వదురుగూతలపేర  
 7 B రాకాన్న  
 8. A B వచ్చును పేరిలో.....గురుతుదాని

నరససత్కవిసద్దోష్ఠి శ సార్వభౌమ,  
వెలయ వెలుగోటిపినకొండరవిభునిరాయ <sup>1</sup>

258

సీ. కుంతలావంతికశకురు [విదేహ] విదర్భ  
 మోహనమాయుల శ మొలక మొల్లి,  
 కాశ్యోరకాంభోజశరహటకర్ణాట  
 వింధ్యదేశములందు శ వేల్లు పాటి  
 పాంచాలబర్బరశబ్దాహ్లాదిఘూర్జర  
 సింధుదేశములందు శ జిసురు లొత్తి  
 అంగవంగకల్పింగశబంగాళనేపాళ  
 పుణ్యదేశములందు శ బూచి కాచి

ఘనత శక్త్యేను సీదానరకల్పతరువు  
 లరిజయోపాయ పట్టతరలాటరాము  
 ప్రకటధోరేయ వెలగోటిరపార్థవేయ  
 వికమోపాయ పినకొండరవిభునిరాయ.

289

సీ. మదవిరోధుల<sup>౧</sup> శిరోమణులు నేత్రంబులు  
దర్శితారాతికేతనము పడగ<sup>౨</sup>  
దుర్మదవిద్విషయపుర్ణంబు కుటుంబంబు  
శత్రువరాట్టహారసంబు మోత  
శాత్రవరాజన్యశల్యముల్ కోరలు  
సమదారిపీఠరసంబు విషము  
బిరుసై నపగతుర స ప్రేవులు జిహ్వలు  
వినుతరాష్ట్రవానిరలములు భుక్తి<sup>౩</sup>

1 A B. రాయవిభుని

2. ,, విదర్భమోహన భూములందు

81 ,, మదనద్వీరోధుల

4. "పడిన

5. ,, మదితరాడ్డివానలముఖ్య క్రిగాగ

గాఁగ<sup>1</sup> సోలుచు నాడుచుఁ శ గడిమి<sup>2</sup> మెఱసి  
రణశిరంబున<sup>3</sup> నిల్చు ఘోరరాహి యనఁగ  
సరగఁ<sup>4</sup> గ్రీడించు నీఖడ్గసర్పరాజు  
విమలచారిత్ర పినకొండరవిభుసుపుత్ర.

290

సీ కరమెత్త నీకు మ్రొక్కనిరాజు తెవ్వరు  
గర్జించు బల్లర శ గండవిరుద  
కలనిలో<sup>5</sup> నీకుఁ జిరక్కనిరాజు తెవ్వరు  
మదవైరివీరదుర్మదవిదారి  
అనిలోన నీకు నోరడనిరాజు తెవ్వరు  
రమణీయఖడ్గనారాయణాంక  
వసుధలో నిన్నుఁ గొల్పని రాజు తెవ్వరు  
కొసరక రేచరగోత్రధీర

అనుచుఁ గొనియాడుదురు నిన్ను శ నాంధ్రయవన  
మగధమాళవనేపాళమత్స్యసభలఁ  
బ్రకటధౌరేయ వెలుగోటిపార్థివేయ  
విక్రమోపాయ పినకొండరవిభునిరాయ

291

క. మతి నభ్యసించుచున్న  
బ్రతి లే దన సకలకళలు<sup>6</sup> శ రానివి రెండే  
యతిదుర్లభములు విక్రమ  
వితరణములు పిన్నకొండ శ విభురాయనృపా.

292

ఉ. రాయపనాయఁ డాసుకవి శ రాజమరున్మణి తిమ్మభారుణి  
నాయకుఁ డాసమస్తజన శ నాథశిరోమణి పిన్నకొండధా  
రేయుఁడు సంతకంటె సుచరిత్రుఁడు తత్తనయాగ్రగణ్యుఁడా  
రాయపనేడుఁ బూర్వులతెరఱుగునఁ బ్రస్తుతికెక్కె ధారుణిన్

293

- 1 A B కణగి
- 2 B కరిమి
- 3 A B పురంబున
- 4 „ చెలగి
- 5 „ కదనమున
- 6 „ కథలు

వ. అతనియనుజుండు.

294

గీ. ఆమహాబలు సోదరుం దతిశయిల్లుఁ

బ్రతిభటుల గెల్చు నక్రూరభావ మలర  
మెలఁగి యుద్ధవిసీతుల శ మే లెఱింగి<sup>1</sup>  
ధరణి వెలుగోటిరంగభూ శ వరవిభుండు

295

క. రంగక్షితిపతి సాక్షా

ద్రంగపతిం దెలిపె సతదు శ రంతైకదయా  
సంగతి సతిసా త్త్వికబు  
ద్ధిం గమలావిభవసంభ్రుతిం బరికింపన్

296

\*సగ్ధర. స్తంభీభూతక్షి తీశారతతపటహాధాంధాణశబ్దంబు మింటక  
గంభీరాయోధనప్రాంగణహతయవన శ గ్రామణీ కోటిహృద్య<sup>2</sup>  
ద్రంభావై వాహవేశారధ్వనితనివిడవారద్య<sup>3</sup>స్వనంబై తగం బ్రా  
రంభించుక రంగభూపాగ్రణి పటుజయయాత్రత్ బలోద్దండలీలన్.

వ. అతనియనుజుండు

298

ఉ. ఈక్షితిఁ గాశి కానగరి శ సీల్గిన మాత్ర లభించు నెంచఁగా  
భిక్షువుఁ గూడు యేచప్పధిపి<sup>4</sup>తలనాధవతంసు ఖడ్గధా  
రాక్షుతి మేను వీడిన యశరాతికిఁ గల్గు సుధారసంబు త  
దై ధ్మము మంచిదో యమృతశాసము మంచిదో యెంచి చూడఁగన్.

సీ. పటికంపు శిలలలో శ పలిసీడ సీపెట

వచ్చునె పిలిచిన శ వామనయన  
పువ్వారుఁ దీగెలు శ బోంట్లె నీబడి నిట్టు  
లనుచరింపగ<sup>5</sup> ధవళాబ్జగంధి  
శృంగంబుపై నున్న శ సింగంబు లావులె  
తలయెత్తి<sup>6</sup> చూడను శ దలరుబోడి

1 A B. మేలెరింగ

2. B P, A B హతయవనకోటిహృద్య

3. A B. తూర్య

4. " ధరణి

5 " పువ్వారు దీగెలబోండ్లు నీబడియెట్లు ననుచరింపగ

6. " లాత్మలె తలలెత్తి

కన్నగాననము క్త శ పవనంబు శీతమే  
 సేదార్చుకొనఁగ నోసంహమధ్య  
 యహహ వశమే పురాకృతశ్రమవ ఘళింప<sup>1</sup>  
 ననుచు సఖి పల్కునీశత్రు శ నబలదెలియ  
 సనురరఘురామ శేచర్ల సారవ్యభౌమ  
 కొండభగవాంసలయేచభూశ్రమండలేంద్ర.

300

సీ, జుభాతితనుజాత శ జంభారితనుజాత  
 సమభూగరూపశౌర్యములవాడు  
 గంధవాహకుమార శ గంధవాహకుమార  
 సమవేగశక్తిసత్త్వములవాడు  
 కుంభినిధరరాజశ్రకుంభినిధరరాజ  
 సమరమాశౌభ్ర్య<sup>2</sup>ధైర్యములవాడు  
 రాజశేఖరమిత్ర శ రాజశేఖరమిత్ర  
 సమభూతిరుచినిధానములవాడు  
 జగతి నితండనఁ బరఁగుఁ బ్రస్థానసమయ  
 కల్పితాభీల<sup>3</sup>పటహభాంశకారనినద  
 ఘటితపటుకర్ణకుమారదిశ కటమదావ  
 శేష్యరుండై<sup>4</sup>న<sup>5</sup> యేచభాశ్రీత్యరుండు

301

వ లతనియనుజుండు.

302

సీ చెలపాది<sup>6</sup>కుటిలుండు శ చేదు<sup>7</sup>పుక్కిటనుండుఁ  
 జట్టుగాఁ దిరుగాడుఁ శ బుట్టనుండుఁ<sup>8</sup>  
 బామరిరాలలో<sup>9</sup>బడి పావనుండుగాడు<sup>9</sup>  
 నిర్దయుం డేప్రొద్దు శ నిద్రపోతు

1 A పురాకృతంజా భరింప

2 A B శౌర్య

3 B, P కల్పితాఖిల

4 ,, మదాపధీశ్యరుండై

5 A B 'చదిపాది' 'చలపాది' సరియైనరూపము

6 ,, చెడు

7 ,, చుట్టూలాడిదిగాదుపుట్టగుండు

8 ,, బామరిరాలలో (A బా) పరిపవనుడుగాడు.



నయ మెఱుంగఁడు ప్రజాశత్రుయకారి నడవడి  
చక్కఁగా దెంతయు<sup>1</sup> శ నిక్కులాఁడు  
గబ్బి కూరుఁడు భయంకరుఁడు దబ్బఱకాఁడు  
గణుతింపఁ జెక్కు నాశల్కలుగలాఁడు<sup>2</sup>

శ్రేష్ఠుఁ డని రోసి భూకాంత శ చేరి యాడు<sup>3</sup>

ప్రేమ మీఱంగ నీబాహు<sup>4</sup> శపీర మంగు

భవ్యచారిత్ర కొండభూశపాలుపుత్ర

ధీరతాటోప వెలుగోటిశిష్యుభూప

303

క. అమ్మనుజనాథుకూరిమి

తమ్ముఁడు పెదతిమ్మభూమిశధవుఁ డుగ్రసమి

త్సమ్మూర్చితభూభవనక

కుమ్మడ<sup>5</sup> వద్దీరవైరి శ కులుఁడై వెలసెన్.

304

క. వినుతనయవినయరేఖా

తనుఁడగు<sup>6</sup> పెదతిమ్మవిభుని శ తమ్ముఁడు వెలయున్

వినతిమ్మక్షోణీపతి

ఘనదానత్యాగవిజితశకల్పక మగుచున్

305

\*సీ, కలధాతకలధాతశకలధాతనిలయుండు

ఘనసారఘనసారశగంధయుతుఁడు

నరసింహనరసింహశనరసింహశౌర్యుండు

భారతిభారతిశపాటవుండు

వాహినీవాహినీశవాహినీశ్వరమంత్రి

సుకుమారసుకుమారశశోభితుండు

మణిరాజమణిరాజశమణిరాజనిభక్తి ర్తి

కల్యాణకల్యాణశకలితతేజుఁ

1. A B దింతయు

2. „ ప్రణుతింప జెక్కు నాలుకలవాడు

3 „ యాడి

4 „ మీబాహు

5. B క. కుమ్మడ

6. A. B ఘనుడగు

డనుచు జగములు వొగడంగ శ సలరుచుండు  
గమదవిమతవసుంధరాశరమణసింధు  
మంధ<sup>1</sup>జగతీధరేంద్రాయశమానబాహు  
దండబలహారి వెలుగోటిశొండశౌరి.

306

ఆ ఇలఁ బ్రసిద్ధిగన్న శ యీశదుగుండ్రలోః  
పలఁ గుమారతిమ్మరపార్థివుండు  
శొండవిభుఁడు రాయశమండలపతియేచ  
ధీధనుండు పిన్నశ్రీతిమ్మనయును.

307

వ. కుమారవంతులై వర్ధిలి రందు.

308

చ ధరణిఁ గుమారతిమ్మవసురధాపతి లక్ష్మమదేవిఁ బెండ్లియై  
శరధిశయాను భూరిభుజసాగరవేదములంచు నెన్నఁగాఁ  
దిరుపతి నేని శొండజగతీరమణుఁ బెదవేంకటావసీ  
శ్వరుఁ జనవేంకటాధిపరసారమణుం గనియెన్ గ్రమంబునన్.

309

క. నిరవధికలక్ష్మి నీప్సిత<sup>2</sup>

వరదాచగుణాతివైభవమున ధరితిన్  
దిరుపతినాయఁకుఁ డొప్పున్  
దిరుపతినాయఁకునిభంగిఁ శ దేజోధికుఁడై

310

వ. అతనియనుజుండు.

311

మ. పినశొండక్షితిసాలశేఖరుభుజాశభీలప్రతాపాగ్ని వై  
రినికేతంబులు సొచ్చు దచ్చతురనారీభూరిధమ్మిల్లబం  
ధనముల్ నెవ్వడి వీడ్చు నాననసుగంధం బానుఁ జుంబించు న  
క్కున రాయున్ వలుపూడ్చు<sup>3</sup> జన్నుఁగవ నొరక్కున్ బల్లవప్రక్రియన్.

క. అతనియనుజాతు లార్ద్రా

ర్చిత లాపెదవేంకటయ్య శ చినవేంకటభూ

1 A B మంధ

2 " పరగప్రసిద్ధిగన్న యీ పడుగిండ్రలో

3 " లక్ష్మిప్సిత

4. " వలుపూడ్చు

- పతి జనతానతులై [ధర]  
నుతికెక్కిరి <sup>1</sup>రామలక్ష్మణుల చందమునన్. 313
- వ సంతతికిఁ దిరుపతినేడుమొదలు. 314
- క. కురుపతి మానోన్నతికి న <sup>2</sup>  
మరపతి తదైత్తతారిమహిమచు <sup>3</sup> విలస  
ద్గురునకుఁ బ్రతి మతి <sup>4</sup> [గిరిపతి]  
తిరుపతినరపతి మహాభృతీన్ నుతికెక్కిన్. 315
- క. తిరుపతినరపతి యల దా  
మర <sup>5</sup>ధర్మత్తోణిపతికొరమారిత ధర్మాం  
బ రమాసమఁ బరిణయమై  
పరఁగన్ <sup>6</sup> బినకొండతిమ్మప్రభువులఁ గనియెన్. 316
- వ. అం దగ్రజాండు 317
- చ తిరుపతినేనికొండజగత్తీతలనాధు మహాగ్రధాటికా  
తురగఖురోత్థభూరజము శ దూరవిరాగముఖోజ్వల <sup>7</sup>ద్విష్ట  
త్కరిగమనాపరంపరకుఁ శ గంచెలయై పటవాసమై మనో  
హరపరిధానమై యహరహం బలుకించు <sup>8</sup>దదీయవల్లభున్ 318
- సీ నలువనెమ్మొముమేడలనాడు <sup>9</sup>తెలిపాప,  
పాఁపజందెమునఁ జూపట్టుసామి

- 1 A B నుతు లొప్పిరి
2. ,, వసు
- 3 ,, మరుపతి తదైత్తతారి మహిపతి
- 4 ,, ప్రతినది తిరుపతి
- 5 ,, దామర
- 6 ,, నరసుతు
7. ,, ప్రభుగనియెన్

Though Pinakonda and Timma are mentioned in this stanza as the only sons of Tirupati, he had also two other sons, Ranga and Krishna, whose valour is described below in stanzas 322-327

- 8 ,, దూరతిరాగముఖాజ్వల
- 9 ,, యహరహంబులకించు
10. ,, మొదల

గాఁగ<sup>1</sup> సోలుచు నాడుచుఁ శ గడిమి<sup>2</sup> మెఱసి  
రణశిరంబున<sup>3</sup> నిల్చు ఘోరరాహి యనఁగ  
సరగఁ<sup>4</sup> గ్రీడించు నీఖడ్గసర్పరాజు  
విమలచారిత్ర పినకొండరవిభుసుపుత్ర

290

నీ కరమెత్తి నీకు మ్రొక్కనిరాజు లెవ్వరు  
గర్జించు బల్లర శ గండబిరుద  
కలనిలో<sup>5</sup> నీకుఁ జిరక్కనిరాజు లెవ్వరు  
మదవై రిపీరదుర్మదవిదారి  
లనిలో<sup>6</sup>న నీకు నోరడనిరాజు లెవ్వరు  
రమణీయుఖడ్గనారాయణాంక  
వసుధలో<sup>7</sup> నిన్నుఁ గొల్వని రాజు లెవ్వరు  
కొసరక రేచరశగోత్రధీర

అనుచుఁ గొనియాడుదురు నిన్ను శ నాంధ్రయవన  
మగధమూళవనేపాళశమత్స్యసభలఁ  
బ్రకటధౌరేయ వెలుగోటిరపార్థివేయ  
విక్రమోపాయ పినకొండరవిభునిరాయ

291

త. మతి నభ్యసింపవచ్చును  
బ్రతి లే దన సకలకళలు<sup>8</sup> శ రానివి రెండే  
యతిదుర్లభములు విక్రమ  
వితరణములు పిన్నకొండ శ విభురాయనృపా.

292

ఉ. రాయపనాయఁ డాసుకవి శ రాజమరున్మణి తిమ్మధారుణీ  
నాయకుఁ డాసమస్తజన శ నాథశిరోమణి పిన్నకొండధౌ  
రేయుఁడు నంతకంటె సుచరిత్రుఁడు తత్తనయాగ్రగణ్యుఁడౌ  
రాయపనేడుఁ బూర్వులతెరఱంగునఁ బ్రస్తుతికెక్క ధారుణీన్.

293

- 
- 1 A B కణి  
2. B కరిమి  
3 A B పురంబున  
4 „ చెలగి  
5. „ కదనమున  
6. „ కథలు

వ. అతనియనుజుండు.

294

గీ. ఆమహాబలు సోదరుం డతిశయిల్లు  
బ్రతిభటుల గెల్పు నక్రూరభావ మలర  
మెలఁగి యుద్ధవిసీతుల శ మే లెఱింగి<sup>1</sup>  
ధరణి వెలుగోటిరంగభూ శ వరవిభుండు

295

క. రంగక్షితివతి సాక్షా  
ద్రంగపతిం దెలిపె నతడు శ రంతైకదయా  
సంగతి నతినాత్తివకబు  
ద్ధిం గమలావిభవసంభృతిం బరికింపన్

296

\*సగ్ధర. స్తంభీభూతక్షితిశాతతపటహాధణంధాణశబ్దంబు మింట  
గంభీరామోధనప్రాంగణహతయవన శ గ్రామణీ శోటిహృద్య<sup>2</sup>  
ద్రంభావై వాహవేశాశ్చన్వితనివిడవారద్య<sup>3</sup>స్వనంబై తగం బ్రా  
రంభించు రంగభూపాశ్రగణి పటుజయయాత్రల్ బలోద్ధండలీలన్.

వ. అతనియనుజుండు.

298

ఉ. ఈక్షితిఁ గాశి కానగరి శ నీల్గిన మాత్ర లభించు నొచఁగా  
భిక్షువుఁ గూడు యేచప్పధిపీ<sup>4</sup>తలనాధవతంసు ఖడ్గధా  
రాక్షుతి మేను వీడిన యరరాతికిఁ గల్లు సుధారసంబు త  
దై భిక్షుము మంచిదో యమృతరసానము మంచిదో యెంచి చూడఁగన్.

సీ. పటికంపు శిలలలో శ పలిసిడ నీవెంట

వచ్చునె పిలిచిన శ వామనయన  
పువ్వారుఁ దీగెలు శ బోంట్ల నీబడి నిట్టు  
లనుచరింపఁగ<sup>5</sup> ధవళాబ్జగంధి  
శృంగంబుపై నున్న శ సింగంబు లాపులె  
తలయెత్తి<sup>6</sup> చూడను శ దలిరుబోడి

1 A. B మేలెరింగ

2. B P, A B హతయవనశోటిహృద్య

3. A B. తూర్య

4. ,, ధరణి

5 ,, పువ్వారు దీగెలబోండ్లు నీబడియెట్లు ననుచరింపగ

6. ,, లాత్మలె తలలెత్తి

పన్నగాననము క్త శ పవనంబు శీతమే  
 సేదార్చుకొనఁగ నోసంహమధ్య  
 నుమాహ వశమె పురాకృతశ్రమవ ఘృణింప<sup>1</sup>  
 ననుచు సఖి పల్కునిశత్రు శ నబలఁదెలియ  
 సనురఘురామ రేచర్ల సాంస్వభామ  
 కొండభూపాలయేచభూశనుండలేండ్ర.

300

సీ. \*జంభారితనుజాత శ జంభారితనుజాత  
 సమభోగరూపశౌర్యములవాఁడు  
 గంధవాహకుమార శ గంధవాహకుమార  
 సమవేగశక్తిసత్యములవాఁడు  
 కుంభిసీధరరాజశకుంభిసీధరరాజ  
 సమరమాశౌభ్య<sup>2</sup>దైర్యములవాఁడు  
 రాజశేఖరమిత్ర శ రాజశేఖరమిత్ర  
 సమభూతిరుచినిధానములవాఁడు  
 జగతి నితఁడనఁ బరఁగుఁ బ్రసాదసమయ  
 కల్పితాభిల<sup>3</sup>కటహాభాంశకారనినద  
 ఘటితపటుకర్ణకుమారదిశక్తమదావ  
 శేష్యరుండైన<sup>4</sup> యేచధాశ్రిత్యరుండు

301

వ అతనియనుజుండు.

302

సీ. చలపాది<sup>5</sup>కుటిలుండు శ చేదు<sup>6</sup>పుక్కిటనుండుఁ  
 జుట్టుగాఁ దిరుగాడుఁ శ బుట్టనుండుఁ<sup>7</sup>  
 బామరిరాలలో<sup>8</sup>బడి పాపనుండుగాడు<sup>8</sup>  
 నిర్దయుం డేప్రొద్దు శ నిద్రపోతు

1 A పురాకృతంజా భరింప

2 A B శౌర్య

3. B P కల్పితాభిల

4. ,, మదాపథీశ్వరుండైన

5 A B. 'చదిపాద' 'చలపాది' సరియైనరూపము

6. ,, చేదు

7. ,, చుట్టులాడిదిగాదుపుట్టుగుండు

8 ,, పామరిరాలలో (A హా) పరిపవనుడుగాడు.

నయ మెఱుంగఁడు ప్రజాశక్తియకారి నడవడి  
చక్కఁగా దెంతయు<sup>1</sup> శ నిక్కులాఁడు  
గబ్బి కూరుఁడు భయంశకరుఁడు దబ్బిటకాఁడు  
గణుతింపఁ బెక్కు నాల్కలుగలాడు<sup>2</sup>  
శేషుఁ డని రోసి భూకాంత శ చేరి యాడు<sup>3</sup>  
ప్రేమ మీఱంగ నీబాహు<sup>4</sup> శపీర మంగు  
భవ్యచారిత్ర కొండభూపాలుపుత్ర  
ధీరతాటోప వెలుగోటిశిష్యభూప

303

క. అమ్మనుజనాథుకూరిమి  
తమ్ముఁడు పెదతిమ్మభూమిరధవుఁ డుగ్రసమి  
త్సమ్మూర్చితభూభువనక  
కుమ్మడ<sup>5</sup> వద్దీరవైరి శ కులుఁడై వెలసెన్.

304

క. వినుతనయవినయరేఖా  
తనుఁడగు<sup>6</sup> పెదతిమ్మవిభుని శ తమ్ముఁడు వెలయున్  
వినతిమ్మక్షోణీపతి  
ఘనదానత్యాగవిజితశల్పక మగుచున్

305

\*సీ. కలధాతకలధాతిరకలధాతనిలయుండు  
ఘనసారఘనసారశగంధయుతుండు  
నరసింహనరసింహశనరసింహశౌర్యుండు  
భారతిభారతిరపాటవుండు  
వాహినీవాహినీరవాహినీశ్వరమంత్రి  
సుకుమారసుకుమారశశోభితుండు  
మణిరాజమణిరాజరమణిరాజనిభక్తిరి  
కల్యాణకల్యాణశకలితతేజుఁ

1 A B దింతయు

2. „ ప్రణుతింప పెక్కునాలుకలవాడు

3. „ యాడి

4 „ మీబాహు

5 B క. కుమ్మడ

6. A B ఘనుడగు

శనుచు జగములు వొగడంగ శ నలరుచుండు  
సమదవిమతవసుంధరారమణసింధు  
మంధ<sup>1</sup>జగతీధరేంద్రాయశమానబాహు  
దండబలహారి వెలుగోటిశొండశౌరి

306

ఆ. ఇలఁ బ్రసిద్ధిగన్న శ యీపదుగుండలోః  
పలఁ గుమారతిమ్మశ్రాద్ధపుండు  
కొండవిభుఁడు రాయశమండలపతియేచ  
ధీధనుండు పిన్నశ్రతిమ్మనయును.

307

వ. కుమారవంతులై వర్తిల్లి రండు.

308

చ ధరణిఁ గుమారతిమ్మవసురధాపతి లక్ష్మమదేవిఁ బెండ్లియై  
శరధిశయాను భూరిభుజసాగరవేదములంచు నెన్నఁగాఁ  
దిరుపతి నేని కొండజగతీరమణుఁ బెదవేంకటావని  
శ్వరుఁ జనవేంకటాధిపరసారమణుం గనియెన్ గ్రమంబునన్.

309

క. నిరవధికలక్ష్మి సీప్సితః  
వరదానగుణాతివైభవమున ధర్మిత్రి  
దిరుపతినాయకుఁ డొప్పున్  
దిరుపతినాయకునిభంగి శ దేజోధికుఁడై.

310

వ అతనియనుజుండు.

311

మ పినకొండక్షితిపాలశేఖరుభుజాశ్రీలప్రతాపాగ్ని వై  
రినిశేతంబులు సొచ్చుఁ దచ్చతురనారీభూరిధమ్మిల్లబం  
ధనముల్ నెవ్వడి వీడ్చు నాననుగంధం బానుఁ జుంబించు న  
క్కున రాయున్ పలుపూడ్చు<sup>4</sup> జన్నుగవ నొక్కన్ బల్లవప్రక్రియన్.

క. అతనియనుజాతు లాద్యా  
ర్చిత లాపెదవేంకటయ్య శ చినవేంకటభూ

1 A B మంధ

2 " పరగప్రసిద్ధిగన్న యీ పదుగుండలో

3. " లక్ష్మిప్సిత

4. " పలుపూడ్చు



- పతి జనతానతులై [ధర]  
నుతిక్కెక్కిరి <sup>1</sup>రామలక్ష్మణుల చందమునన్. 313
- వ. సంతతికిఁ దిరుపతినేఁడు మొదలు. 314
- క. కురుపతి మానోన్నతికి న <sup>2</sup>  
మరపతి తదైత్తారీమహిమచు <sup>3</sup> విలస  
ద్గురునకుఁ బ్రతి మతి <sup>4</sup> [గిరిపతి]  
తిరుపతినరపతి మహాధృతిన్ నుతిక్కెక్కిన్. 315
- క. తిరుపతినరపతి యల దా  
మర <sup>5</sup>ధర్మక్షోణిపతికొరమారిత ధర్మాం  
బ రమాసమఁ బరిణయమై  
పరఁగ <sup>6</sup> బినకొండతిమ్మరప్రభువులఁ గనియెన్. <sup>7</sup> 316
- వ. అం దగ్రజండు 317
- చ తిరుపతినేనికొండజగరీతలనాధు మహాగ్రధాటికా  
తురగఖురోత్థభూరజము ర దూరవిరాగముఖోజ్వల <sup>8</sup>ద్దివ్విష  
త్కరిగమనాపరంపరకుఁ ర గంచెలయై పటవాసమై మనో  
హరపరిధానమై యహరహం బలుకించు <sup>9</sup> దదీయవల్లభున్ 318
- సీ. నలువ నెమ్మొముమేడలనాడు <sup>10</sup> తెలిపాడు,  
పాఁపజందెమునఁ జూరపట్టుసామి

- 
- 1 A B నుతు లొప్పిరి  
2 „ వను  
3 „ మరుపతి తదైత్తారీమహిపతి  
4 „ ప్రతిపది తిరుపతి  
5 „ దామెర  
6. „ నరనుకు  
7 „ ప్రభుగనియెన్

Though Pinakonda and Timma are mentioned in this stanza as the only sons of Thirupati, he had also two other sons, Ranga and Krishna, whose valour is described below in stanzas 322-327

- 8 „ దూరతిరాగముఖాజ్వల  
9. „ యహరహంబులకించు  
10. „ మొదల

సామిచ్చి బలుజెట్టి<sup>1</sup> శ జంపి నాతనియన్న  
 యన్నలదేవుని శ యనుఁగు<sup>2</sup> పట్టి  
 పట్టముల్ చెఱసాలఁ శ బెట్టిన దొరమావు  
 మావులపూవిల్తు శ మామకొమరు<sup>3</sup>  
 కొమరుమాటలకు మార్గోట్టిన<sup>4</sup> రావగ  
 పగరేవ<sup>5</sup> వేరుబ్బు శ వాయుపాలు

పాలుగెల్పునఁ గొన్న నేరర్పరి వలమురి  
 మురిపెమున వేల్పుపెద్దను శ మోచు పులుఁగు  
 పులుఁగుచెప్పెడితపసిచే శ పుడుకురాయి  
 రాయతిరుపతితిమ్మ నీరతాఁగయశము.

319

సీ. ఉబ్బురెప్పలు విచ్చి శ విచ్చిన సొరనేర్చి<sup>6</sup>  
 యూరుపుగాలికి<sup>7</sup> శ నోసరిలదు  
 కవుడుదేరుకవాసనపుర చేతుల నప్ప  
 భించి స<sup>8</sup>గటనిటఁగొంచెపడదు  
 కైఁజాట్టుకొన్న నైరకపుకసీదు రుమాలు<sup>9</sup>  
 తుడుపులకోడి<sup>10</sup> గొందలకు డిగదు

- 
- 1 A B జట్టి
  - 2 A యన్నలదేవర యడ్డుపట్టి, B యన్నలదేవర యడుగపట్టి
  - 3 B మామరుకొమరు
  - 4 B మాటలకుమాట్టిన
  - 5 A B రేసపెరుబ్బు
  - 6 „ సొరనేర్చి
  - 7 A భాలి, B భావి
  - 8 A B కవుడు దేరుకవాసన పురచేతులనప్పభించి సగట నిటకొంచెపడదు
  - 9 „ కవిదుమామాలు
  - 10 A. గొరకు, B గొడకు

దవులతాబాదు<sup>1</sup> గంధపుకాశితంబు<sup>2</sup>

బలుమారునద్దె<sup>3</sup> ర బాసెపడడు,

మధురసాస్వాదమదఘూర్ణ ర మానయవన

పరివృథా<sup>4</sup> పేక్షణాశ్చివ్వ ర పవనజనన

తిరుపతిన్మపాలుతిమ్మభూశవర త్వదీయ

ధాటికాఘోటకఘుగోత<sup>5</sup> ర ధరణిభూలి

320

ఉ నీచిరదానవారితటిరనివతి నాని కయోధి మించుఁ ద  
తేచన<sup>6</sup> వర్ధమానతృణశేవ సమస్తము నిచ్చు దేవతా  
నైచికి తత్కరీవభజన న్మణి<sup>7</sup> కల్పక విచ్చు సర్వదా  
త్రాచరణంబు నీవలన ర నైనది<sup>8</sup> తిమ్మన్మపాలశేఖరా.

321

ఉ దేవమహిజ మందె నొకరదిక్కున మంజరి<sup>9</sup> చుగ్రుఁ డందెఁ దా  
రావళి వార్ది కాంబు<sup>10</sup> ధరమందె నుదాహరణంబు వీతసం  
భావన మింటివార్త లవి ర మన్నన నీవలె నెవ్వరంది రెం  
తే వసుధాస్థలికా దిరుపతిప్రభుతిమ్మ మహాప్రబంధమున.

322

సీ శ్రీరామపాదరాశీవయుగ్మమరంద

రసమి<sup>11</sup> శన్మత్తసారంగ రంగ

పరవరూఢిన్మత్తపటహదంధణవిస్ఫు

రద్రావన్మత్తృరంగ రంగ

1 B దవులతోబాదు

2 „ కాశితంబున

3 „ నధిన

4 A, B. పరివృథా

5 A ఘురార్ధధరణిభూలి

6 „ త. చెప్పచన, B చెప్పచన

7 A B భజన్మణి

8 „ ధా. త్రాచరణంబు నైనది

9 A మంజరి

10 A B కాంబు.

11 „ సమ్మిళ

రిపువపుర్విగళితాశ్రితజయశ్రీపరి  
రంభశుంభద్రణారంగ రంగ

శ్రీ రినిర్జితకార్తికీచంద్రభవమహీ  
ధ్రువరంగగౌతమరంగ రంగ

సకలనుకవీంద్రగాయకసరసవిబుధ  
రక్షదక్షిణవిమలాంత<sup>1</sup>రంగ రంగ  
తరుణలావణ్యవిజితకందర్పదర్ప  
నిరతశోభాంగ తిరుపతి నేని రంగ.

323

సీ వినవచ్చె నదె ఏరవేళ్యాభుజంగుని  
జయభేరికాన్పురశచ్చంభరవము

కన్పట్టె నల్లదె ర గాయగోవాళుని  
ధవళాతపత్రకేతనచయంబు

చనుదెంచె నదె రాయశచోహత్తమల్లుని  
గజతురంగానేకశ్రుచబలంబు

మార్కొనె నదె మీటి ర మన్నెహంపీరుండు  
గాండివి వైఖరి ర గదనమునను

ననుచు నీధాటికిని నోడి ర యహితు లెల్ల

గాన కేగిరి నిను నాజి ర బూనలేక

సూనశరగాత్ర తిరుపతి నేనిపుత్ర

సంగరాటోప వెలుగోటిరంగభూప.

324

సీ గర్వదుర్వారభీకరశత్రునాయక  
భూధరంబులకు దంభోభిధార

శుంభదృష్టజారంభదంభశాత్రవరాజ

కుంభేంద్రహర్యక్షుడింభకంబు

కుటిలప్రచారవీరస్ఫుటవై రిభూపాల

జలధరోద్ధూతజంగ్మూనిలంబు

సంగరపాటవోత్తుంగారిభూనాథ

పాథోధిజిద్భడరబాగ్నికీల

1. A రక్షణ రక్ష విమలాంత, B రక్షణక్షణవిమలాంత

నీకరాబ్జాతసంభూతనివిడపేతి  
యకార! యుద్ధండవృత్తివీరరాగగణ్య  
భృగిర! వెలుగోటితిరుపతిప్రభుకుమార  
రంగధీర మహాలక్ష్మణశాత్రవవిదార

325

చ దురమున వైరిరాజులను శ దోర్బల శక్తిని ఖడ్గధారచే  
గరకరి గాఁగఁ జంపును వశఖండితవిక్రమ రాముకైవశి  
గురుతరకీర్తిహార వెలుగోటిధురుధర మేలుమేలురా  
తిరుపతి నేనిరంగ నుదరతీనవమోహనపంచసాయకా

326

సీ మత్తారిఘోషాలశమ స్తకంబులే కాని  
ఖండించ దార నీరఘునకరాసి<sup>1</sup>  
వైరిధాత్రీనాథవక్షంబులే కాని  
వరుస మెట్టదు నీదు శ వరహాయంబు  
విరసావసీంద్రుల శ వెన్నుపై నే కాని  
తాఁకదు నీచేతి శ తఱటుపెట్టు  
గర్వితాహితరాజగ్రాతంబులే కాని  
కాలరాయదు<sup>2</sup> నీదుశగంధగజము

శత్రుమదభంగ రాజవేశ్యాభుజంగ  
దండితారాతి బల్లరశగండబిరుద  
ప్రకటచారిత్ర తిరుపతిప్రభునుపుత్ర  
కీర్తివిస్తార వెలుగోటికృష్ణధీర.

327

సీ. మ త్తవిద్విషబాహుశమధ్యవిధులఁగాని  
వేడెంబు లిడదు నీ శ విజయతురగి  
జిల్బిషాహితగర్భకీలాలములఁగాని  
పానంబు గొనదు నీశభద్రకరటి<sup>3</sup>

1 A B కరాళి

2 „ ఖండించదార

3. „ కరము

గంధాంధ<sup>1</sup> శాత్రవశంధరంబులఁగాని

చేరదు యొకకు నీరచేకరారి

ప్రతిభతోద్భటవీరభటకోటిపైఁగాని

కదియదు నీసముత్యటభటారి

భార<sup>2</sup> ! ప్రతిగండ భైరవశంకపాండ్య

దశవిభాళనుహాబిరుదప్రసిద్ధ

విజయవెలుగోటి తిరుపతి శ్రీ విభు<sup>3</sup> కుమార

విమలచారిత్ర కృష్ణపూర్ణీకళత్ర

328

వ. ఆపెదకొండపునేని వంశావతారం బెట్టి దనిన.

329

క. ఘనుఁడు పెదకొండభూపతి

ఘనకైశిక యల్లమాంబీరకం బరిణయమై

కనియెఁ బెదతిమ్మవిభుఁజె

న్ననరేశుని వేంకటాద్రి శ్రీ నాథవతంసుక్<sup>4</sup>.

330

వ. అు దగ్రజండు

331

ఉ. ధే యని పెదకొండజగ శ్రీ వీరు తిమ్మనృపాలుఁ డాగ్రహ

ప్రాయమనీషి వాజిఁ బటాపకా వెఱ పగ్గలమై<sup>5</sup> తెరల్పఁగాఁ

బోయి విరోధు లుగ్రవనశ్రూములు సొచ్చి ఫలచ్ఛదోదక

స్వీయ<sup>6</sup> విధేయులై యనుభవంపుదు రుగ్రతపస్విధర్మముల్

332

వ. అతని యనుజండు

333

సీ అరిమనోమండలం శ్రీ బర్కమండలమును

భయమఁది పటపటపటనఁ బగుల

రణభోగసంవ్యాప్తి శ్రీ రంభావధూప్రాప్తి<sup>7</sup>

తమకించి తటతటతటను నదర

1 B గంధాంబ

2 A B ప్రభు

3 B. తిమ్మబయలుభువన్ననరేశు వెంకటాద్రినాథవతంసుక్

4 „ వెలపగ్గలమై

5 „ స్వీయ

6 A. రంభావసవ్యాప్తి B రంభావసవ్యాప్తి

భటపంతరవము నురదృటకుంతరవమును

జెనఁగొని పెటపెట శ పెటను నెగడ<sup>1</sup>

శరనికాయంబును శ శాత్రవనయనాశ్రు

తోయంబు తొటతొట శ తొటను దొఱుగఁ<sup>2</sup>

జిత్రమైయుండు నీదండశయాత్రమహిమ

ధాత్రి ముక్తాతపత్రితోరద్దండకీర్తి

విభవవిస్తార పెదకొండశవిభుకుమార

సింధురాటోప వెలుగోటిరచెన్నభూప.

334

వ. త దనుజుండు.

335

చ. కలగలరాజు నిండుదయ శ గల్గినరాజు మొగంబునందు న

వ్వలరెడురాజు సీతి వినశయంబుల మించినరాజు శాంతిచే

బలసినరాజు పాడియును శ బంత మెఱింగినరాజు కీర్తులన్

వెలసినరాజు కొండవిభురవేంకటనాథుండు రాజమాత్రుండే.

336

ఉ. శ్రీలలితుండు వైరిగజశింహుండు దాతలచక్రవర్తి ది

క్కిలితకీర్తి సీతిపదశఫేలనలోలుండు ధర్మకర్మసం

శీలుండు సుప్రసన్నగుణశింధువు మాపెదకొండధారుణీ

పాలునివేంకటాద్రి ధృతి శ పాకహిమాద్రి నృపాలమాత్రుండే.

337

వ సంతతికిఁ జెన్నపునాయుండు మొదలు.

338

సీ. గండికోటాదిదుర్గము లనర్గళశక్తి

జలపట్టి సాధింపగలఁడె యొకఁడు

కుతుపనమల్కపం శ పతిభయంకరవృత్తి

గదిసిన డీకొనగలఁడె యొకఁడు

కయ్యిబులో మన్నె శ కంఠీరవులశెల్లఁ

గన్నాకుగా నిల్వఁగలఁడె యొకఁడు

తననిజస్వామికి శ ఘనజయాంగనలను

గైకానుకలుసేయఁ శ గలఁడె యొకఁడు

1. A B లనుగొనిపెటతటతటనునదుర

2 ,, తమకించితటతటనునదుర

నీవిధంబునఁ గరిసనిర్దిష్టయవన  
వాహినీ ఘోరర క్తప్రవాహనివహ  
నవ్యసంధ్యాయమానవేన్నాజితాఘ్న<sup>1</sup>  
చిత్రితాటోప వెలుగోటిరచెన్నభూప

339

సీ. నీజేరు చెప్పిన శ నిష్ఠురారాతిబిం  
బోఘ్నల గర్భంబు శ లూడిపడును  
నీడాకఁ జూపిన శ నిర్ధూమధామమై  
పరభూము లూడనిశబాడుచుండు  
నీపంపుమాత్రాన శ నిజభుజాహంకార  
మన్నెరాజన్యుల శ మదము లణఁగు  
నీపు ముస్తీదైన శ నిఖిలదుర్గాధిప  
ప్రకరంబు గుండెలు శ పగిలిపాటు  
సాహసంబున నీయంత శ సార్వభౌముఁ  
డరయ నెవ్వఁడు మూఁడు సింహాసనముల  
భూరిగుణహార వెలుగోటిరపురవిహార  
భాగ్యసంపన్న కొండభూపాలుచెన్న.

340

ఉ. క్రొత్తలుగాఁగ నేఁడు వెలుగోటిధురంధర చెన్న నీపు దం  
డత్తినవార్త [మున్మును] పోకిత వినంబడెనేని భీతిమై<sup>2</sup>  
మత్తవిరోధిరాజు లభిరమానము లూడిచి యెక్కడెక్కడేఁ  
జొత్తురుగాక నీ కెదురు శ శూరులు లేరు ధరాతలంబునన్

341

సీ. యక్షరక్షఃకులార్ధ్యక్షశిక్షణోదక్ష  
దీక్షోపదేశి నీరదృఢబలంబు  
జంభసంభేదిదోర స్తంభదంభోభిసం  
రంభగుంభనము నీరణవిధంబు

1. A B నవ్య సంధానమానవేన్నాజితాఘ్న

2 „ దండాత్తినవార్త యుకింతవినంబడెనేనిభీతిమై

3 „ అక్షరక్షఃకులార్ధ్యక్షశిక్షణ



ఘోట ఘోటీనిరారఘోటధాటీసము<sup>1</sup>

త్వాటీతత్తోణి సీరప్రబలధాటి

భీమభీమాలికారత్తామధూమధ్వజ

సేమధామంబు<sup>2</sup> సీరతేజ మహాహ.

ప్రస్తుతింపంగఁ దరమె దురర్భరవిరోధి

కంఠరక్తావగాహాగ్రఖడ్గజనిత

విజయరేఖాధరీభూత<sup>3</sup> రవిక్రమార్క

వీర్య<sup>4</sup> సంపన్న పెదకొండరవిభునిచెన్న.

342

ఉ. బల్లదమైన బెబ్బులికిఁ ర బాటుమ్మగంబులరీతిఁ గాక యీ  
చిల్లర మన్నెమూఁకలు విరజ్జంభణవృత్తికి నానఁ బూనునా  
బల్లరగండమూర్తి రణభార్గవరాముఁడు కొండధారుణీ  
వల్లభుఁడెన్నఁ డాజి కిదోవచ్చెననక బరువెత్తు మృత్యువుక.

343

సీ. తారాధిపతియును ర దారాధిపతియును

దారాధిపతియు సీరతరమువారు<sup>5</sup>

కమలాధిపతియును ర గమలాధిపతియును

గమలాధిపతియు సీరకరణివారు

పద్మాధిపతియును ర బద్మాధిపతియును

బద్మాధిపతియు సీరపగిదివారు<sup>6</sup>

ఖచరాధిపతియును ర ఖచరాధిపతియును

ఖచరాధిపతియు సీరకడిమివారు<sup>7</sup>

శేముషీసత్కళాజ్ఞావిరశేషమాప్ర

తాపనైర్మల్యవాగ్దనురైపుణీప్ర

1 A B ధాటీకన

2 „ దామంబు

3. „ రేఖాధరీభూత

4. „ వీర

5. A తరమువారు, B కరణివారు

6. A పగిదివారు, B సీకరణివారు

7. A B కరణివారు

ధితరణస్థేమభోగైకరవితరణముల

జిష్ణుతాటోప వెలుగోటిరచెన్నభూప

344

వ. అతనికుమారులు.

345

చ. అనుపమశీలఁ గొండవసురధావరు<sup>1</sup>చెన్నని వేంకటాద్రి పా  
వనగుణశీలుడై యుభయరవంశపవిత్రకుడై బలాధ్యుడై  
ఘనుడయి కీర్తిమంతుడయి ర గర్వితవైరివిభాభుడై జగ  
జ్జనవరపూజ్యుడై నిజభూజాసముపార్జితరాజ్యుడై మనున్.

346

వ అతనియనుజుండు

347

సీ సకలవిద్యల భోజురసాటికి<sup>2</sup> వచ్చు స  
ర్యజ్ఞసింగక్షమా<sup>3</sup>రమణుఁ డొకఁడు  
విరుహమన్నీలపైరనుఱిమి మ్రొక్కులు గొను  
గనితిమ్మధారుణీరకాంతుఁ డొకఁడు  
శూరులు మెచ్చ నూతాఱుగెల్పులు గెల్చి  
మీఱు కస్తురిరంగరశౌరి యొకఁడు  
సింహాసనసులరచే బూజు గాంచు మీ  
తండ్రి చెన్నప్రభూరత్తంసుఁ డొకఁడు  
అందఱను మించి పద్మనారాయణకులంబు  
వెలయఁ జేసిన మరువంపుర మొలక వార  
బుధజనాధార వెలుగోటిరపురవిహార  
యతులగుణజాల వేంకటరపతిన్మపాల.

348

మ. భళిరా! యప్రతిమానదానగుణశుంభన్నానుషభ్యాతులక  
గలరా నీసరి రాయమన్నెదొర లీరకర్ణాటకక్షోణిలో  
నలనానత్యశుభాకృతీ విదళితోన్నతారిధాత్రీవతీ  
వెలుగోటిపురధామవేంకటపతీరవిద్యన్నతోద్యన్నతీ

349

1. B వసుధావర

2. A B భోజానికసాటికి

సీ. రాజులలోఁ దిమ్మరరాజుదే ధైర్యంబు  
 మన్నీలలో నీదె శ మగతనంబు  
 పెనుగొండనుండి వరచ్చిన దాడి<sup>1</sup> తెగువకు  
 గట్టెన బద్దలు<sup>2</sup> శ గాకపోనె  
 దొడ్డ కొంచెముఁ జూచు శ దొరల గండఁడు<sup>3</sup> వాఁడు  
 ప్రతిగండభైరవ శ ప్రతిభ నీది  
 ఎలగోలు చిల్లరరబలము లానవు<sup>4</sup> వాని  
 పూని నీకైజీతరమానె నార  
 వేడ్క నినుఁ జేరె సంగ్రామ శ విజయలక్ష్మి  
 రంభ కాఁగిలిఁ జేరె నారాజవరుఁడు  
 భల్లిర ! వెలుగోటిచెన్నభూరపాలపుత్ర  
 భవ్యగుణశీల వేంకటరపతిస్వపాల

850

సీ. కెరలెనా భారుల శ కుటికి యెంతటి దునే  
 దారి నైనను జెండి శ పాతవైచు  
 నిచ్చెనా కోర్కెల శ నిచ్చి తాడోపతం  
 డములుగా నర్థిసంతతులఁ బ్రోచుఁ  
 జేరెనా హోయలు మిరటారికత్తెలకు సా  
 త్కాన్మన్మధునివలె శ గానుపించు  
 నవ్వెనా నిండుపురన్నమపండువెన్నెలలో  
 చల్లి కొల్వెల్ల<sup>5</sup> రంశజిల్లఁ జేయు

- 
1. A దాని, B దాగి  
 2. A గట్టెబద్దలుగాక, B గట్టెబద్దలుగాక  
 3. A. గంన్నడు, B గున్నడు  
 4. B లావు  
 5. A B వెన్నెలలు జల్లి  
 6. ,, కొలువెల్ల

స్వరాహుత్త<sup>1</sup> సంతతత్యాగభోగ  
భాగ్యశాలి పదానతరపరన్మపాల  
హి<sup>2</sup> వెలుగోటిచెన్నమ<sup>3</sup> ప్రభుకుమార  
హే<sup>4</sup> వేంకటపతిమహీపాలమాళి

351

సీ ఒకపాటిసుట్ర<sup>5</sup> మరన్నెకుమాల్లు<sup>6</sup> నూతూర్లు  
గూడినఁ గన్నెత్తి ర చూడఁ గలరె  
యటుగాక రాయ లంతటి వజీరులు వేవు  
రైనను నీవాటు ర కాఁగఁ గలరె  
డాక నొకటి<sup>7</sup> కిరీటముల రాజులు లక్ష  
చేరిన నెదురాని ర పోరఁ గలరె  
మఱి పాగుశాహులె ర మెఱసి కోటకొలది  
నిలచి పోరిన మీఱి ర గెలువఁ గలరె  
బలయు నీ దుముదారుపంపులకు నలుకు  
హరు మరుత్తుత్తులైనను ర దుది నిజంబు<sup>8</sup>  
విన్నవిచెడ వెలుగోటిరచెన్నభూమి  
పాలకునివేంకటపతింద్ర ర భాగ్యసాంద్ర  
సీ. మునుమున్నె తనధర్మాధ్వని<sup>9</sup> విరోధిన్మపాల  
కుల మర్గములు పెళ్ళారపెళ్ళలు<sup>10</sup> నేయ  
నటుచేరఁ దనతేజి ర పటుహేవ లరిభూభు  
జుల గుండియలు గులారగులలు నేయఁ

352

- 1 A B అట్టిరావంత
- 2 „ పాలి
- 3 „ చెన్న
- 4 „ హేలి
- 5 A కుట్టు, B కట్ట
- 6 A B కుమార్లు
- 7 „ నంతటి
- 8 „ యిది నిజంబు
- 9 „ ధర్మాధ్వని
10. „ పెళ్ళాపెళ్ళలు

దరి నెక్కఁ దనహేతి శ తతవైరిరాజన్య  
 మకుటాగ్రములు వకారవకలు సేయ  
 మటి మీటి తనధాటి శ మహనీయబిరుదాంక  
 ములు వారిధుల బెళారబెళలు సేయ  
 మించె నిదె గాయగోవాళశపంచపాండ్య  
 దళవిభాళాదిజాగ్రదుడగ్రబిరుడ<sup>1</sup>  
 పాళి వెలుగోటిచెన్న పశ్రభకుమార  
 హేళి వేంకటపతి<sup>2</sup> మహీపాలమాళి

353

సీ సర్వజ్ఞసింగభూశజాని సద్గుణవార్ధి  
 యాలవాలంబుగా శ సంకురించె<sup>3</sup>  
 నిర్వాణరాయమహాశ్రీరమణశౌరి  
 నవకృపావృష్టిచే<sup>4</sup> శ ననలుసూపె  
 గనితిమ్మధామణీశజననాథమూర్ధన్య  
 జిష్ణువై భవమున<sup>5</sup> శ జెట్టుగట్టె  
 మీతండ్రి చేన్న పశ్రమేదినీశ్వరు<sup>6</sup> భజా  
 శక్తిచే శాఖోపశాఖ లయ్యె  
 నేడు భవదీయసద్గుణాశీకగరిమ<sup>7</sup>  
 బూచి కాచి ఫలించె సంపూర్ణకీర్తి  
 పండఁబూటిన వెల్గోటిరవంశ శాఖ<sup>8</sup>  
 ప్రకటితాటోప వేంకటరపతిమహిమ

354

1 A జాగ్రదుడగ్ర, B జాదుడక్రి

2 A, B వేంకటమహీ

3. ,, సంకురించి

4. ,, నవకృపావృష్టిచే

5 A మూర్ధన్యముజిష్ణు వైభవమున, B మూర్ధన్య ..జ్ఞు వైభవమున

6. A B చెన్న పృథ్వీశ్వరు

7. ,, నీపగరిమ

8. ,, పాటవారని శాఖవెల్గోటివారు

శా. బీచ్ వాతెను ది కటంబు నగముల్ శ బెట్టూఁగె నంభోనిధుల్  
 తేటా బాసెను నీటఁ జుడరనిదీర ప్రిక్<sup>1</sup> మాసెఁ బో నీ డమా  
 మీటోకించిన శాత్రపుల్ చెదర కేమీ నిల్తురే యాజి వె  
 ల్గోటిచెన్ననృపాలువేంకటపతి శ లోకైకరమ్యాకృతీ.

355

శా. అంభభూతము లా దిగంతరము లురదృష్టజన్మసంఘంబుతోఁ  
 గంధుల్ ఘూర్జిలుఁ గొండ లుర్విఁ బడు దిగ్గంతుల్ వెసం గ్రుంగు నీ  
 ధంధంధాణధమామికార్భటికి నై శ దర్పారిదంభాటవీ<sup>2</sup>  
 గంధేభా వెలుగోటివేంకటపతిత్మానాధకంఠీరవా.

356

సీ అనిలోన గెల్చి తెరచ్చిన గజంబులఁగాని  
 సజ్జారములఁ గట్టి శ సాకఁబోడు  
 బిరుదుమన్నెకుమాళ్ల శ బింబాధరలఁగాని  
 చేతలఁ బట్టించఁ దురద్ధురత మెఱసి  
 గడివిరోధుల మాంససఖండంబులే కాని  
 భుక్తిసేయఁడు ఖడ్గభూతమునకు  
 సాహసోద్భటవీరరాహుతులనె కాని  
 పాటింపఁ డితరభూతపతుల సరణి

అతఁడు సంగరగాంగేయవితతశౌర్య  
 గాయగోవాళఖడ్గనారాయణాది  
 బిరుద వెలుగోటి<sup>3</sup> చెన్నభూవరసుతుండు  
 ప్రధనవిజయుండు వేంకటపతిఘనుండు.

357

వ ఆరాయప్పనేని వంశావతారం బెట్టి దనిన.

358

క. వెలుగోటిరాయనరపతి

కలితమునక<sup>7</sup> లింగమాంబికం బరిణయమై

1. A B జంధిరవిదీపుల్

2 „ దంభావనీ

3 „ గజంబులనె

4 „ బింబాధరత

5 „ పాలింప

6 „ బిరుదువెలయు వెలుగోటిచెన్న

7 „ కలితముఁలింగ

కులనగధీరుఁ బ్రతాపా

జ్వలు వేంకటస్వపు యశోవివర్ధనుఁ గాంచెన్

359

\*శా ఆరాయక్షీతినాధమాఖికి విపరత్రాద్రీంద్రదంభోఖికి<sup>1</sup>

ధీరోదాత్తునకుఁ జనించి<sup>2</sup> గరుడాద్రిస్వామి విస్తీర్ణతే

జోరాశి ప్రకటికృతాంశుఁ డన మిరచుక<sup>3</sup> వేంకటాద్రీశ్వరుం

డారత్నాకరకుంభినీవలయరత్నారూఢకారుణ్యుడై.

360

\*సీ. శేషాచలేంద్రవిశేషధామంబున

నెలకొన్న విఖ్యాతి శ నెఱపువాఁడు

బాలార్కరుచి గన్న శ పద్మరాగంబునఁ

గనుపట్టు నఱచేయి శ గలుగు<sup>4</sup>వాఁడు

లతితహారంబుల శ యలమేలు జిగిఁ గూడి

తేభకుమీఱిన యుర్రస్థలమువాఁడు

విబుధకంటకరాజిఁ శ గబళించు చాయల

డాఁకొన్న పసిఁడి కరటారివాఁడు

ధరణిదేవతలను బ్రసాదములఁ దనిపి

సంతతానంద [మును] గూర్చు శ జాలువాఁడు

వేంకటస్వామిగతి రాయరవిభుకుమార

వేంకటస్వామి చిక్కుల శ వెలయుచుండు

361

\*సీ. పాజు<sup>5</sup>లల్లంతన శ పరిపాటిగాఁ జూచి

యుండ శీఁగడువాని శ గుండెదిగులు

1. B P మంథాద్రీకి

2 A B జనించు

8 " ప్రకటికృతాంశుఁడు జనించుక

4 " నరచాతిగలుగువాఁడు

5. " పంజాలు

తనచేన కొంచె మూతలి సేన<sup>1</sup> ఘనమని  
 వీరగఁ జూచెడువాని శ వెన్నుతఱు  
 తారసిందిన చోటఁ శ దానెక్కిపొడువక  
 బంటుఁజూపెడువాని శ కంటుమగఁడు  
 అరిరాజకీరిఘట శ లల్లంత నెదిరిన  
 నిలువని మన్నీల శ నైతిపిడుగు  
 అనుచుఁ గొనియాడుచురు నిన్ను శ నర్థివరులు  
 కుకురుకొంకణలెంకణ శ ఘూర్జనభల<sup>2</sup>  
 వనధిగభీర రాయభూతవరకుమార  
 విక్రమోపేంద్ర వెలుగోటిర వేంకటేంద్ర  
 సీ ప్రాణదానముసేయు శ ప్రతిగండభైరవ  
 యభయ మీ ఖడ్గనారాయణాంక  
 నేరమెంచకుము హింసదూ<sup>3</sup> రాయనురతాణ  
 దయఁ జూడు రిపుగజ శ దళవిభాళ  
 కాపాడుమీ యన్మగంటిపురాధీశ<sup>4</sup>  
 కరుణింపు<sup>5</sup> బల్లర శ గండబిరుద  
 రక్షింపు<sup>6</sup> కాకితరాయరాజ్యసంస్థాపక<sup>7</sup>  
 బ్రదికింపు శశికుల శ పరశురామ<sup>8</sup>  
 యనుచు మ్రొక్కెదరెపుడు సీయరిన్పాళు<sup>9</sup>  
 రాజకిని నోడి సిపదాంభోజములకు

360

1. A B మావలిసేన

2 A కుకురుకొంకణ ఘూర్జరాజ్యసభల, B కుకురుకొంకణ లెంకణ ఖూర్జ  
 రాజ్య సభల

3 ,, నేరంబులెంచకిందూరాయనురతాణ

4 ,, కాపాడుమనుమగంటి పురవరాధీశ్వర

5. ,, కరుణించు

6 ,, రక్షించు

7 ,, కాకితరాయరాజ్య స్థాపనాచార్య

8 ,, పోమకుల పరశురామ

9. ,, సీవైరిరాజు



వ్యభిరుదరరాయవే శ శ్యాభుజంగ  
క్రమోపేంద్ర వెలుగోటి శ వేంకటేంద్ర.

363

కాలుఁ బెట్టనికమ్మశ్రవాలనర్గళముగా<sup>1</sup>  
నడుప నేసింహఁసరనస్థుఁ డోపు  
స్త్రీకార్యం బైనఁబట్టినఁ జలవట్టి  
తుద నిర్వహింప నేరదొర తనర్పు<sup>2</sup>  
గడియ నూతాఱుశవేలు గూర్పను వివ్వ<sup>3</sup>  
ఘనతమై నేనృపాలనకుఁ జెల్లు  
రథాణి గజవతి శ నరపతు లాశింతు  
బలిమి కేమన్నీని శ ప్రాపుదాపు  
తఁడు మన్నీనిమాత్రుఁడే శ ప్రతిసృపాల  
స్థంహఁరసమరోగ్రభార్గవుండు  
శర్వభౌముండు వెలుగోటి శ శాసనుండు  
యవిభువేంకటాద్రిభూ శ నాయకుండు.

364

బ్రతంబైన.శసితమ్మటధ్వని విన్న  
గడిమన్నెమూఁకలు శ కలఁగిపాఱు  
రంబైన నీరవిరుదుఁజెక్కెముఁ గన్న  
రిపురాజుసేనలు శ టిచ్చవడును  
తరంబైన నీయు త్తమాశ్వముఁ గన్నఁ  
బ్రతిపక్షనివహముల్ శ భగ్నమగును  
దంబగు నీదు శ బాహుసే బొడఁగన్న  
ఘోరవిరోధుల శ గుండె లవియుఁ  
లఁగి ఫీధాటిఁ బుట్టిన శ చిత్రగతుల  
రిదుర్దము ల్లజగజ శ వణఁకుచుండు  
ధిగంభీర రాయభూవరకుమార  
క్రమోపేంద్ర వెలుగోటి శ వేంకటేంద్ర.

365

1. A. వాలుపర్గంబుగా B. వాలుపర్గంబుగా  
2. A. B. తరంబు  
3. A. విఘడియలోన నూరారుగూర్పనువిచ్చను

సి. ఉడుటుమన్నెకుమార శ మదగర్వభంజన  
 గొంటు<sup>1</sup>మన్నెకుమార శ కంటినెరస  
 విరసమన్నెకుమార శ విపినదావానల  
 శత్రుమన్నెకుమార శ శరభమూర్తి  
 కంటుమన్నెకుమార శ కాలాగ్నిరుద్రుండ  
 వెగటుమన్నెకుమార శ వెన్నుతఱట  
 ... ..  
 ... ..  
 ... ..  
 ... ..  
 ... ..<sup>2</sup>

కక్కసపుమన్నెమూఁకల శ ముక్కుగొయ్య<sup>3</sup>  
 కూటువలు గూడుమన్నీల శ గుండెదిగుల  
 వసధిగంభీర రాయభూ శ వరకుమార  
 విక్రమోపేంద్ర వెలుగోటి శ వేంకటేంద్ర

366

\*సి. కలిమి యేమి ఘటించు శ గమరేంద్రుఁ గూడిన  
 రమణికి నుదకపారణమె<sup>4</sup> కాక  
 యేవిశేషముగల్గు శ నిభరాజుల వరించు  
 కాంతకుఁ బరభ్రాక్షణమె కాక  
 పుణ్య మేమి ఫలించు<sup>5</sup> శ భుజగవల్లభుఁ గోరు  
 వనితకు ననిలభోజనమె కాక  
 యేఫల బాదపుఁ గిరీటీశు నందిన యంగ  
 నకును ముస్తాచర్యణంబె<sup>6</sup> కాక  
 అనుచు వారల నిరసించి శ యవనికాంత  
 సిరుల రంజిల్లు రాయభూవరకుమార  
 మేకటాధిప లోకమృగాంకుఁ గూడి  
 యనవరతభోగభాగ్యంబు శ లనుభవించు.

367

1. A B. కంటి
2. The third line of the verse is missing in both the Mss
3. A ముగొయ్య B. ముకుగొయ్య
4. A. B వారణామె
5. " ఫలించు
6. " ముస్తాచర్యణంబె

\*మ. మకరీతోరణపంక్తిమీఱ నవరంభాలీల రంజిల్లగా<sup>1</sup>  
 వికసత్కీర్తిపయోధిః బుట్టి ధరణివిఖ్యాతయా చెన్నమాం  
 బిక య న్మల్మిచలి న్వరించె<sup>2</sup> విబుధుల్ శ మెచ్చన్ సుధాబిందుమా  
 క్తికపుం బ్రా లలరంగ<sup>3</sup> వేంకటధరా శ ధిశుండు హర్షంబున్ 368

ఉ రాయపనేని వేంకటధరాధిపుచే ననిఁ ద్రెవ్వి మింటికై  
 పోయిన వైరి నెంతి వలరపో నిలుపోవక<sup>4</sup> చూచుఁ జూచి ర  
 మ్మా యని చీరు<sup>5</sup> జీరి నిలయం బునకుం గొనిపోవుఁ బోయి పు  
 స్పాయుధుకేళిఁ దేల్పు నపురరా యలరంభ విజృంభితాంగియై<sup>6</sup> 369

వ. అతని కుమారుండు. 370

\*క. వెలుగోటివేంకటేంద్రున  
 కలఘుగుణాలంబ చెన్న శ మాంబామణికిన్  
 గలిగెను రాయమహేంద్రుండు  
 వలరాయండు హరికిఁ బద్మరవాసినికి వలెన్ 371

\*మ. అధికారాతిమహీధురంధరమహా శ హంకారనిర్భేదన  
 ప్రధనోగ్రుండగు వేంకటేంద్రసుతుఁ డా<sup>7</sup> రాయక్షమాభృత్కళా  
 నిధిచంద్రున్ నగు కీర్తి గైకొని బుధాశీకంబు మైత్రిక ధరి  
 పు ధరిత్రిక సతతంబుఁ జూచు సుజనంబుల్ మ్రొక్కి కీర్తింపఁగన్. 372

సీ మొండొడ్డుమన్నీల శ దండుబారుల కెక్కి  
 గగ్గోలు పఱచు నీరగబ్బితేజ

1. The reading adopted is that of B P

A మిరసపరమ్మాలిల రంజిల్లగా

B మిరిస పరమ్మాలిలరంజిల్లగ

2 A B వరించ

3. ,, బాలరంగ

4. ,, నిలుపోవజూచు

5. ,, మమ్మాయనిచేరు చేరినిలుచురీబసవం

6 A విజృంభితాహిలక

7 ,, గురుజా

ధితరణస్థేమభోగైకరవితరణముల

జిస్తుతాటోప వెలుగోటిరచెన్నభూప.

344

వ. అతనికుమారులు.

345

చ. అనుపమతీలఁ గొండవసురధావరు<sup>1</sup>చెన్నని వేంకటాద్రి పా

వనగుణశీలుఁడై యుభయసంశపవిత్రకుఁడై బలాఘ్యుఁడై

ఘనుఁడయి కీర్తిమంతుఁడయి ర గర్వితవైరివిభాభుఁడై జగ

జ్జనవరపూజ్యుఁడై నిజభూజాసముపార్జితరాజ్యుఁడై మనున్.

346

వ అతనియనుజుండు

347

సీ. సకలవిద్యల భోజురసాటికి<sup>2</sup> వచ్చు స

ర్వజ్ఞసింగతుమారమణుఁ డొకఁడు

విరుదామన్నీలపై సేనుటిమి మ్రొక్కులు గొను

గనితిమ్మధారుణీరకాంతుఁ డొకఁడు

శూరులు మెచ్చ నూరతాఱుగెల్పులు గెల్చి

మీఱు కస్తుదిరంగరశౌరి యొకఁడు

సింహాసనసులరచేఁ బూజఁ గాంచు మీ

తండ్రి చెన్నప్రభూరత్తంసుఁ డొకఁడు

అందఱను మించి పద్మనారాయణకులంబు

వెలయఁ జేసిన మరువంపుర మొలక వార

బుధజనాధార వెలుగోటిరపురవిహార

యతులగుణజాల వేంకటరపతిస్థపాల.

348

మ. భళిరా! యప్రతిమానదానగుణశుంభన్మానుషఖ్యాతులక

గలరా నీసరి రాయమన్నెదొర లీకర్ణాటకక్షోణిలో

సలనాసత్యశుభాకృతీ విదళితోరన్మత్తారిధాత్రీపతీ

వెలుగోటిపురధామవేంకటపతీరవిద్యన్నుతోద్యన్నతీ

349

1. B వసుధావర

2. A B భోజురసాటికి

సీ. రాజులలోఁ దిమ్మరాజుదే ధైర్యంబు  
 మన్నీలలో నీదె శ మగతనంబు  
 పెనుగొండనుండి వరచ్చిన దాడి<sup>1</sup> తెగువకు  
 గట్టెన బద్దలు<sup>2</sup> శ గాకపానె  
 దొడ్డ కొంచెముఁ జూచు శ దొరల గండఁడు<sup>3</sup> వాఁడు  
 ప్రతిగండభైరవ శ ప్రతిభ నీది  
 ఎలగోలు చిల్లరరబలము లానవు<sup>4</sup> వాని  
 పూని నీకైజీతరమానె నొర  
 వేడ్క నినుఁ జేరె సంగ్రామ శ విజయలక్ష్మి  
 రంభ కొఁగిలిఁ జేరె నారాజవరుఁడు  
 భల్లిర<sup>5</sup> ! వెలుగోటిచెన్నభూపాలపుత్ర  
 భవ్యగుణశీల వేంకటరపతిస్వపాల

350

సీ. కెరలెనా భారుల శ కుటికి యెంతటి దునే  
 దారి నైనను జెండి శ పాఱవైచు  
 నిచ్చెనా కోర్కెల శ నిచ్చి తాడోపతం  
 డములుగా నర్థిసంతతులఁ బ్రోచుఁ  
 జేరెనా హూయలు మీటారిక తైలకు సా  
 త్రాన్మన్మధునివలె శ గానుపించు  
 నవ్వెనా నిండుపున్నమపండువెన్నెలలో<sup>6</sup>  
 చల్లి కొల్వెల్ల<sup>7</sup> రంశజిల్లఁ జేయు

- 
1. A దాని, B దాగి
  2. A గట్టెబద్దలుగాక, B గట్టెబద్దలుగాక
  3. A. గంన్నడు, B గున్నడు
  4. B లావు
  5. A, B కెన్నెలలు జల్లి
  6. ,, కొలుకెల్ల

నట్టిరాహు త్త<sup>1</sup> సంతతత్యాగభోగ  
భాగ్యశాలి పదానతపరస్పపాల  
పాళి<sup>2</sup> వెలుగోటిచెన్నమ<sup>3</sup> ప్రభుకుమార  
హేళి<sup>4</sup> వేంకటపతిమహీపాలహళి

251

సీ. ఒకపాటికొట్ట<sup>5</sup> మరన్నకుమాల్లు<sup>6</sup> నూతార్లు  
గూడినఁ గన్నెత్తి ర చూడఁ గలరె  
యటుగాక రాయ లంతటి వజీరులు వేవు  
రైనను నీవాటు ర కాఁగఁ గలరె  
డాక నంతటి<sup>7</sup> కిరీటముల రాజులు లక్ష  
చేరిన నెదురాని ర పోరఁ గలరె  
మఱి పాదుశాహులె ర మెఱసి కోట్లకొలది  
నిలచి పోరిన మీటి ర గెలువఁ గలరె  
బలయు నీ దుముదారువంపులకు నలుకు  
దురు మరుత్పత్తులైనను ర దుది నిజంబు<sup>8</sup>  
విన్నవించెద వెలుగోటిరచెన్నభూమి  
పాలకుని వేంకటపతింద్ర ర భాగ్యసాంద్ర  
సీ. మునుమున్నె తనధర్మాధ్వని<sup>9</sup> విరోధిస్థపాల  
కుల దుర్గములు పెఞానపెఞలు<sup>10</sup> నేయ  
నటుచేరఁ దనతేజి ర పటుహేష లరిభూభు  
జుల గుండియలు గులారగులలు నేయఁ

352

- 1 A B అట్టిరానిక
- 2 „ పాలి
3. „ చెన్న
4. „ హేళి
5. A. కుట్టు, B కట్టు
6. A. B కుమార్లు
- 7 „ నంతటి
8. „ యిది నిజంబు
9. „ ధర్మాధ్వని
10. „ పెఞానపెఞలు

దరి నెక్కఁ దనహేతి శ తతవైరిరాజన్య  
మకుటాగ్రములు వకారవకలు సేయ  
మఱి మీఱి తనధాటి శ మహనీయబిరుదాంక  
ములు వారిధుల బెఱారబెళలు సేయ

మించె నిదె గాయగోవాళరపంచపాండ్య  
దళవిభాళాదిజాగ్రదురదగ్రబిరుద<sup>1</sup>  
పాళి వెలుగోటిచెన్న పరప్రభుకుమార  
హేళి వేంకటపతి<sup>2</sup> మహీశపాలమాళి

353

సీ సర్వజ్ఞసింగభూజాని సద్గుణవార్ధి  
యాలవాలంబుగో శ నంకురించె<sup>3</sup>  
నిర్వాణరాయమరవహోర్వీరమణశౌరి  
నవకృపాదృష్టిచే<sup>4</sup> శ ననలుసూపె  
గనితిమ్మధాదుణీరజననాథమూర్ధన్య  
జిష్టువై భవమున<sup>5</sup> శ జెట్టుగట్టె  
మీతండ్రి చేన్న పరమేదినీశ్వరు<sup>6</sup> భుజా  
కక్తిచే శాఖోపశాఖ లయ్యె  
నేడు భవదీయసద్గుణాశనికగరిమ<sup>7</sup>  
బూచి కాచి ఫలించె సంగపూర్ణకీర్తి  
పండఁబాటిన వెల్గోటిరవంశ శాఖ<sup>8</sup>  
ప్రకటితాటోప వేంకటరపతిమహీప

354

- 1 A జాగ్రదుదగ్ర, B జాదుదశ్రీ
2. A B వెంకటమహీ
- 3 ,, సంకురించి
- 4 ,, నవకృపాదృష్టిచే
5. A మూర్ధన్యముజిష్టు వై భవమున, B మూర్ధన్య...జు వై భవమున
6. A B చేన్న పృథ్వీశ్వరు
- 7 ,, నీపగరిమ
8. ,, పాటవారుని శాఖ వెల్గోటివారు

శా. బీటల్ వాతెను ది క్కటంబు నగముల్ శ బెట్టూఁగె నంభోనిధుల్  
 తేటం బాసెను నీటఁ జండరనిదీర ప్తి<sup>1</sup> మాసెఁ బో నీ డమా  
 మీటోకించిన శాత్రవుల్ చెదర కేమీ నిల్తురే యాజి వె  
 ల్లోటిచెన్న నృపాలువేకటపతి శ లోకైకరమ్యాకృతీ.

355

శా. అంధీభూతము లా దిగంతరము లురద్యజ్ఞంతుసంఘంబుతోఁ  
 గంధుల్ ఘూర్జిలుఁ గొండ లుర్విఁ బడు దిగ్గంతుల్ వెసం గ్రుంగు నీ  
 ధంధంధాణధమామికార్భటికి నై శ దర్పారిదంభాటవీ<sup>2</sup>  
 గంధేభా వెలుగోటివేంకటపతిశ్చానాధకంఠీరవా.

356

సీ. అనిలోన గల్చి తెచ్చిన గజంబుల<sup>3</sup>గాని  
 సజ్జారములఁ గట్టి శ సాకఁబోడు  
 బిరుదును న్నె కుమాళ్ల శ బింబాధరల<sup>4</sup> గాని  
 చెఱలఁ బట్టించఁ డుర్రురత మెఱసి  
 గడివిరోధుల మాంసశుండంబులే కాని  
 భుక్తిసేయఁడు ఖడ్గభూతమునకు  
 సాహసోద్భటవీరరాహుతులనె కాని  
 పాటింప<sup>5</sup> డితరభూతపతుల సరణి

అతఁడు సంగరగాంగేయవితతశౌర్య  
 గాయగోవాళఖడ్గనారాయణాది  
 బిరుద వెలుగోటి<sup>6</sup> చెన్న భూతవరసుతుండు  
 ప్రథనవిజయుండు వేంకటరపతిఘనుండు.

357

వ. ఆరాయప్పనేని వంశావతారం బెట్టి దనిన.

358

క. వెలుగోటిరాయసరపతి

కలితమున<sup>7</sup> లింగమాంబీరకం బరిణయమై

1 A B జంధిరవిడిచుల్

2 „ దంభావనీ

3 „ గజంబులనె

4 „ బింబాధరత

5 „ పాలింప

6 „ బిరుదువెలయు వెలుగోటిచెన్న

7 „ కలితమునలింగ



కులనగధీరుఁ బ్రతాపా

జ్వలు వేంకటస్వపు యశోవిరవర్ధనుఁ గాంచెన్

359

\*శా. ఆరాయక్షీతినాధమాళికి విపరత్నాద్రీంద్రదంభోల్లికా<sup>1</sup>

ధీరోదాత్తునకుఁ జనించి<sup>2</sup> గరుడాద్రీస్వామి విస్తీర్ణతే

జోరాశి ప్రకటికృతాంశుఁ డన మింఁచు<sup>3</sup> వేంకటాద్రీశ్వరుం

డారత్నాకరకుంభినీవలయరత్నారూఢకారుణ్యుడై.

360

\*సీ శేషాచలేంద్రవిరశేషధామంబున

నెలకొన్న విఖ్యాతి శ నెఱపువాఁడు

బాలార్కరుచి గన్న శ పద్మరాగంబునఁ

గనుపట్టు నఱచేయి శ గలుగు<sup>4</sup>వాఁడు

లతితహఃరంబుల శ యలమేలు జిగిఁ గూడి

తళుకుమీఱిన యుర్రస్థలమువాఁడు

విబుధకంటకరాజిఁ శ గబళించు చాయల

డాఁకొన్న పసిఁడి కటారివాఁడు

ధరణిదేవతలను బ్రసాదములఁ దనిపి

సంతతానంద [మును] గూర్చు శ జాలువాఁడు

వేంకటస్వామిగతి రాయశ్రవిభుక్మమార

వేంకటస్వామి దిక్కుల శ వెలయుచుండు

361

సీ. పౌఞ్జ<sup>5</sup>లల్లంతనె శ పరిపాటిగాఁ జూచి

యుండ కేఁగెడువాని శ గుండెదిగులు

1 B P మంధాద్రీకా

2 A B జనించు

3 „ ప్రకటికృతాంశుఁడ౯ జనించుకొ

4 „ నరచాతిగలుగువాఁడు

5. „ పంజాలు

తనసేన కొంచె మూత్రలి సేన<sup>1</sup> ఘనమని  
 పీఠగఁ జూచెడువాని శ వెన్నుతఱు  
 తారసించిన చోటఁ శ దానెక్కిపొడువక  
 బంటుఁజూపెడువాని శ కంటుమగఁడు  
 అరిరాజకరిఘట శ లల్లంత నెదిరిన  
 నిలువని మన్నీల శ నత్తిపిడుగు  
 అనుచుఁ గొనియాడుదురు నిన్ను శ నర్థివరులు  
 కుకురుకొంకణఁకణ శ ఘూర్జనభల<sup>2</sup>  
 వనధిగంభీర రాయభూవరకుమార  
 విక్రమోపేంద్ర వెలుగోటి వేంకటేంద్ర  
 సీ ప్రాణదానముసేయు శ ప్రతిగండభైరవ  
 యభయ మీ ఖడ్గనారాయణాంక  
 నేరమెంచకుము హిందూ<sup>3</sup> రాయసురతాణ  
 దయఁ జూడు రిపుగజ శ దళవిభాన  
 కాపాడుమీ యన్నగంటిపురాధీశ<sup>4</sup>  
 కరుణింపు<sup>5</sup> బల్లర శ గండబిరుద  
 రక్షింపు<sup>6</sup> కాకితరాయరాజ్యసంస్థాపక<sup>7</sup>  
 బ్రదికింపు శశికుల శ పరశురామ<sup>8</sup>  
 యనుచు మ్రొక్కెదరెపుడు సీయరిన్మపాలు<sup>9</sup>  
 రాజకిని నోడి సిపదాంభోజములకు

360

1. A. B మావలిసేన

2 A కుకురుకొంకణ ఘూర్జరాజ్యసభల, B కుకురుకొంకణ ఁకణ ఖూర్జ  
 రాజ్య సభల

3 ,, నేరంబులెంచకిందూరాయసురతాణ

4 ,, కాపాడుమనుమగంటి పురవరాధీశ్వర

5 ,, కరుణించు

6. ,, రక్షించు

7. ,, కాకితరాయరాజ్య స్థాపనాచార్య

8 ,, సోమకుల పరశురామ

9. ,, సీతైరిరాజు

సర్వవిరుదరరాయవే శ శ్యాభుజంగ  
విక్రమోపేంద్ర వెలుగోటి శ వేంకటేంద్ర

363

సీ. వ్రాలుఁ బెట్టనికమ్మశ్రవాలనర్గళముగా<sup>1</sup>  
నడుప నేసింహఁసరనన్దుఁ డోపు  
నెట్టికార్యం బైనఁబట్టినఁ జలపట్టి  
తుద నిర్వహింప నేదొర తనర్పు<sup>2</sup>  
విగడియ నూతాఱువేలు గూర్పను వివ్వ<sup>3</sup>  
ఘనతమై నేనృపాలునకుఁ జెల్లు  
సురథాఁగి గజపతి శ సరపతు లాశింత్రు  
బలిమి కేమన్నీని శ ప్రాపుదాపు  
అతఁడు మన్నీనిమాత్రుఁడే శ ప్రతిన్మపాల  
వర్గసంహారసమరోగ్రభార్గవుండు  
సార్వభౌముండు వెలుగోటి శ శాసనుండు  
రాయవిభువేంకటాద్రిభూ శ నాయకుండు.

364

సీ దర్శితంబైన.శసీతమ్మటధ్వని విన్న  
గడిమన్నెమూఁకలు శ కలఁగిపాఱు  
భీకరంబైన నీరవిరుదుఁటెక్కెముఁ గన్న  
రిపురాజుసేనలు శ టిచ్చవడుచు  
బిత్తరంబైన నీయుత్తమాశ్వముఁ గన్నఁ  
బ్రతిపక్షనివహముల్ శ భగ్నమగును  
బల్లిదంబగు నీదు శ బాహుసిఁ బొడఁగన్న  
ఘోరవిరోధుల శ గుండె లవియుఁ  
జెలఁగి ఫీధాటిఁ బుట్టిన శ చిత్రగతుల  
వైరిదుర్దము ల్లజగజ శ వణఁకుచుండు  
వనధిగంభీర రాయధూవరకుమార  
విక్రమోపేంద్ర వెలుగోటి శ వేంకటేంద్ర

365

- 
- 1 A వాలుపర్గంబుగా B వ్రాలుపర్గంబుగా  
2. A B తరంబు  
3. A విఘడియలోన గూరాయగూర్పనువిచ్చను

సీ. ఉడుటుమన్నెకుమార శ్రీ మదగర్వభంజన  
 గొంటు<sup>1</sup>మన్నెకుమార శ్రీ కంటినెరస  
 విరసమన్నెకుమార శ్రీ విపినదావానల  
 శత్రుమన్నెకుమార శ్రీ శరభమూర్తి  
 కంటుమన్నెకుమార శ్రీ కాలాగ్నిరుద్రుండ  
 వెగటుమన్నెకుమార శ్రీ వెన్నుతటట  
 ...                      ...                      ...  
                                  ...                      ...                      ...<sup>2</sup>

కక్కసపుమన్నెమూకల శ్రీ ముక్కుగొయ్య<sup>3</sup>  
 కూటువలు గూడుమన్నీల శ్రీ గుండెదిగుల  
 వనధిగంభీర రాయభూ శ్రీ వరకుమార  
 విక్రమోపేంద్ర వెలుగోటి శ్రీ వేంకటేంద్ర.

366

\*సీ. కలిమి యేమి ఘటించు శ్రీ గమరేంద్రుఁ గూడిన  
 రమణికి నుదకపారణమె<sup>4</sup> కాక  
 యేవిశేషముగల్గు శ్రీ నిభరాజుల వరించు  
 కాంతకుఁ బరభ్రక్షణమె కాక  
 పుణ్య మేమి ఫలించు<sup>5</sup> శ్రీ భుజగవల్లభుఁ గోరు  
 వనితకు ననిలభోజనమె కాక  
 యేఫలం బొదవుఁ గిరీటీశు నందిన యంగ  
 నకును ముస్తాచర్వణంబె<sup>6</sup> కాక  
 అనుచు వారల నిరసించి శ్రీ యవనికాంత  
 సిరుల రంజిల్లు రాయభూవరకుమార  
 వేంకటాధిప లోకమృగ్గాంకుఁ గూడి  
 యనవరతభోగభాగ్యంబు శ్రీ లనుభవించు

367

1. A B. కంటి
2. The third line of the verse is missing in both the Mss
3. A ముగొయ్య B. ముకుగొయ్య
- 4 A B వారణమె
- 5 .. ఫలించు
6. .. ముస్తాచర్వణంబె

\*మ మకరీతోరణపంక్తిమీఱ నవరంభాల్లీల రంజిల్లగా<sup>1</sup>  
 వికసత్కిర్తిపయోధిః బుట్టి ధరణీరవిఖ్యాతయాఁ చెన్నమాం  
 బిక య న్మల్మిచెలి న్వరించె<sup>2</sup> విబుధుల్ శ మెచ్చన్ సుధాబిందుమా  
 క్తికపుం బ్రా లలరంగ<sup>3</sup> వేంకటధరా శ ధీశుండు హర్షంబున్. 368

ఉ రాయపనేని వేంకటధరరాధిపుచే ననిఁ ద్రెవ్వి మింటికై  
 పోయిన వైరి నెంత వలరపో నిలుపోపక<sup>4</sup> చూచుఁ జూచి ర  
 మ్మా యని చీరుఁజీరి నిలరయం బునకుం గొనిపోవుఁ బోయి పు  
 స్పాయుధుకేలిఁ దేల్పు నపురరా యలరంభ విజృంభితాంగియై<sup>5</sup> 369

వ అతని కుమారుండు. 370

\*క. వెలుగోటివేంకటేంద్రున  
 కలఘుగుణాలంబ చెన్న శ మాంబామణికిఁ  
 గలిగెను రాయమహేంద్రుండు  
 వలరాయండు హరికిఁ బద్మరవాసినికి వలెన్ 371

\*మ. అధికారాతిమహీధురంధరమహా శ హంకారనిర్భేదన  
 ప్రధనోగ్రుండగు వేంకటేంద్రసుతుఁ డాశ<sup>7</sup> రాయక్షమాభృత్కళా  
 నిధిచంద్రుఁ నగు కీర్తి గైకొని బుధాసేకంబు మైత్రిఁ ధరిం  
 పు ధరిత్రిఁ సతతంబుఁ జూచు సుజనంబుల్ మ్రొక్కి కీర్తింపఁగన్. 372

సీ మొండొడ్డుమన్నీల శ దండుబారుల కెక్కి  
 గగ్గోలు పలుచు నీరగబ్బితేజ

1. The reading adopted is that of B P

A మీరసపరమ్మల్లీల రంజిల్లగా

B మీరిన పరమ్మల్లీలరంజిల్లగ

2 A B పరించ

3 „ బాలలరంగ

4 „ నిలుపోపజూచు

5 „ మమ్మాయనిచేరు చేరినిలుచురీబసకుం

6 A విజృంభితాహిలక

7 „ గుళుజా

యొరయు రాహుత్తులరనుటికి పోసీయక  
 యరికట్టి<sup>1</sup> నజకు సీరకటకు హేతి  
 పోతరించినవైరి శ భూత లేందులమోదఁ  
 బాతడల్ సలుపు సీరబలుకటారి  
 కంటకజ్వేషుల శ కంఠర క్తముఁ గ్రోలి  
 మించి గోరించు సీరమెఱుఁగుటేఁట  
 సీకు నెనురేరి లోభిమనస్సీలమిండ  
 గాయగోవాళ బల్లర శ గండబిరుద  
 పారుపోదార వేంకట శ ప్రభుకుమార  
 నాయకోపేంద్ర వెలుగోటి శ రాయపేంద్ర  
 సీ మహిప<sup>2</sup> మోచ్చరిక దుశస్సహసింహశద్వీప  
 సంబంధమదభద్ర శ సామజములు  
 న్వామి పరాకు జంగఝామారుతారాధ  
 గాంధారభవమహా శ సైంధవములు<sup>3</sup>  
<sup>4</sup>చిత్రైసు<sup>5</sup> నాథ రంగజితమేఘనిరోష  
 భీకరారావంబు శ భేరికులము<sup>6</sup>  
 అవధారు ధీర<sup>7</sup> చిత్రత్రాభంకవస్వర్ణ  
 ధశధశద్యుతిరాజి శ తధ్వజములు  
 సాశ్వవిరుదాంకముఖ్యరాజాళి<sup>8</sup> గొట్టి  
 తెచ్చినవటంచు<sup>9</sup> గంచుకుల్ శ మోచ్చి తెలుపఁ  
 గనుఁగొనుచు నిండుకొలుపుండు శ ననుదినంబు  
 రణజయవిహారి వెలుగోటి శ రాయశౌరి.  
 సీ ఎటువంటి గుహాలలో శ సీఁగిన బోసీఁడు  
 రవళి సింహతలాటశరాయఁ డితఁడు

373

374

1 A B అరికట్టి

2 „ మహిప

3. The second line of the verse is omitted in A

4 The third and fourth lines are transposed in B.

5. A. B చిత్రైసు

6. A భేరికులంబు

7. A B ధీర

8 „ రాజేకులము

9 „ తెచ్చినవని

## వెలుగోటివారి వంశావళి

తొడరి పాతాళంబుఁదూఱినఁ బోసీఁడు  
 రంజిల్లు ధరణీవ శ రాహుఁ డితఁడు<sup>1</sup>  
 పరికించి యటు మిన్ను శ వ్రాఁకినఁ బోసీఁడు  
 దట్టించు<sup>2</sup> మన్నెమార్తాండుఁ డితఁడు  
 జాణిగి<sup>3</sup> యంభోరాశిఁ శ జొచ్చినఁ బోసీఁడు  
 చటులశాత్రవమీనశబాలుఁ డితఁడు  
 తలఁప నిఁక నేది విధమని శ పలుకుకొనుచు  
 విఱిగి పలుతురు భవదరుల్ శ వివిధముగను  
 నాహవంబుఁ నిపు వెన్నాడినపుగు  
 రణజయవిహరి వెలుగోటి శ రాయశౌఁ

375

సీ పటహార్భటులచేతఁ శ బగతుల గుండియల్  
 పగిలింతు<sup>4</sup> కరవాల శ భైరవాంక  
 శరణాగతాహితక్షౌమండలేశుల  
 రక్షింతు సంగడి శ రక్షపాల  
 దిగ్దేశవిశ్రాంతరథృతిఁ దనముఖ్యుల<sup>5</sup>  
 లాలింతు సింహతల్లాటరాయ  
 శేషవాల్మీక రశచిత విశేషవిలాస  
 మాలింతు<sup>6</sup> రాజవే శ శ్యాభుజంగ  
 మన్నెమాత్రుఁడవే [నీవు] శ మానినీని  
 కాయమాసకరాంక ఖడ్గనారాయణాంక<sup>7</sup>  
 విమలసంహర వేంకట శ విభుకుమార  
 రమ్యకులదీప వెలుగోటి శ రాయభూప

376

- 
1. A రవళిసింహతలాటరాయడితఁడు
  - 2 A. B ధట్టించు
  - 3 A జాగిగి
  - 4 A B గవించు
  - 5 „ దృతన (ధృతన) ముఖ్యాలీల
  6. A శేషవాల్మీకాది చిద్విశేషవిలాసచతురోక్తి  
 B శేషవాల్మీకాదివిత । విశేషవిలాసచతురోక్తి
  7. A మన్యమాత్రుండె & B కన్యమాత్రుండె మానినీనికాయమాసకరాంక  
 ఖడ్గనారాయణాంక

శా. నీటుక్ బోటు మెలంచు<sup>1</sup> శూరులకు గుండెల్ వ్రక్కలై తూలు నీ  
 థాటితమ్మటధంధణంధణల నురదృష్టించు నీతో నిరా  
 ఘాటాహంకృతి<sup>2</sup> బోర నొక్కనికి శరక్యంబా రణభీలబా  
 హోటోష్టాధిప<sup>3</sup> వేంకటప్రభునిరారాయా వీరకంఠీరవా

377

\*సీ అతిగాఢపరిరంభశాసక్తి గదిసిన  
 గొంగిటి తెడ<sup>4</sup>యీఁడు శ కమరభ ర  
 కోరి చుంబించు బైశకొన<sup>5</sup> మోవిపైఁగేలు  
 దిగువ<sup>6</sup> బాలకయుండు శ దిగ్గజములు  
 మనసు రంజిల్ల డాశకొని పాదపద్మంబు  
 లొత్త<sup>7</sup> జూడంగనీఁ శ డురగవిభుండు<sup>7</sup>  
 పలుకుసంగడి బల్కు<sup>8</sup> శ బల్కించుకొన నోడు  
 సరసనర్మోక్తుల శ శైలరాజు

సమరసులుగాని యీమూఢ శ తములపాలఁ  
 బడంగ నేమిటి కని ధరాప్రాథకాంత  
 వలచి వచ్చిన బహుకళా శ వైభవములఁ  
 బ్రాధి<sup>9</sup> బాలించు రాయభూపాలమాళి.

378

క. హితమతి నారాయమహీ  
 పతిరత్నము రాగమాంబు శ బరిణయ మయ్యెన్  
 రతిదేవిఁ బంచబాణుండు  
 సతులక్రి<sup>10</sup> లక్ష్మీ నంబు శ జాత్ముండు వోలెన్.

379

- 1 A B బోటుమెలించు
- 2 „ నుద్యశ్టించు నీతోనిరా ఘాటాహంకృతి
3. „ బాహోటాష్టాధిప
4. „ తెడ
- 5 „ చుంబించు బైకొని
6. „ తెగువ
- 7 „ రంగవిభుడు



సీ. అంబుజంబు ధరించు శ నల కైటభాగాతి  
 యంబుజంబును మెట్టు శ నభికన్య<sup>1</sup>  
 శమదమాదులఁ జూడ శ నమరు శంకరయోగి  
 చండికాహ్వయ మందు శ శైలతనయ  
 సిద్ధసత్త్వమున రాశిలుఁ గూర్మకులవశాఢి  
 రాజసం బూను ధరరాపురంద్రి  
 వేల్పుఁ బుట్టువుఁ దాల్చి శ వెలయు న్నడివిభేది  
 యసురజన్మముఁ గాంచు శ హరివధూటి

అరయ నిటువంటి సహధర్మ శ చరులు గలిగి  
 రార యని రాయభూపనార్యకహితైకి  
 ధర్మశీలానుకూలవర్తనల మెఱయు  
 రమ్యవిలసత్కృపాలంబ శ రాగమాంబ.

360

\*క ఆరాగమాంబ పలనఁ గు  
 మారమణులఁ గనియె రాయమనుజేంద్రవిభుం  
 డారూఢకీర్తి రంగ  
 క్షౌరమణుఁ గుమారరంగ శ మహిపతిచూన్.

381

\*వ అం దగ్రజండు

382

\*సీ ఖ్యాతిప్రతాపాబ్ధి శ గరిమచే నెఱిగించు  
 నుభయకావేరిమనహోర్విహేల<sup>2</sup>  
 నానాప్రకారసే శ నాజాలములఁ దెల్పు<sup>3</sup>  
 సప్తావరణ<sup>4</sup>చక్ర శ సహితేల  
 శరణాగతారాతి శ సరణిచేఁ బ్రకటించు  
 ధర విభీషణసేవితక్రమంబు  
 ధీరవైష్ణవసమృద్ధినిఁ జాల వెలయించు  
 నిత్యసూరికదంబ శ నియమవృత్తి

1. A B మెట్టునట్టికన్య

2 A మహోర్విహేల B మహాద్విజేల

3 A B తెల్పు

4. A సప్తావరణి

బహుళనృపదత్త<sup>1</sup>మహితసంపదలఁ జూపు  
నందపద్మమకరముఖ<sup>2</sup> శ నవనిధులను  
రమ్యపరిమళకస్తూరి శ రంగఁ డైన  
రాయభూపతిరంగభూ శ నాయకుండు

383

\*క హరిబలుఁడగు నతనిసహా<sup>3</sup>  
దరుఁడైన కుమారరంగ శ ధాత్రీశ్వరుఁ డు  
ర్వరఁ గీర్తి<sup>4</sup> గని మించున్  
వరహరిపదభక్తివైభవప్రధువుఁ డనఁగన్.

384

క <sup>5</sup>ఆచతురున కనుజన్ముండు  
ధీచాతుర్యాతివిభవ<sup>6</sup> శ దేవగురుండు  
భూచరఘోచరు లెంచఁగ  
నేచక్షితి నాధచంద్రుఁ శ డేలు ధరిత్రిన్

385

వ ఆయేచమనేని వంశావతారం బెట్టి దనిన

386

క అలయేచఘనునిపుత్రులు  
విలసిలుఁ గస్తూరిరంగ శ వీరాగ్రణియున్  
బలయుతుండు తిమ్మవిభుండు<sup>7</sup>  
హలపాణియు శార్దూధరుండు శ నచమించి<sup>8</sup> లిలన్

387

ఉ ఈశసదృక్షభూతినిధి శ యేచయరంగవిభుండు బాహుఖ  
డ్గాశని గోలకొండ యవనాచలపంక్తినిఁ గూల్చు<sup>9</sup> నార్పు గ  
ర్జితమై వినంబడఁగఁ శ జండనిశాచరహంత<sup>10</sup> క్రొత్తలం  
తాళివసాక్షిగా ముగురుశరంగలుసాక్షిగఁ గోటసాక్షిగన్

388

1 A B దంత

2 , నలహరిశృంగదముఖనిత

నవనిధులలో నందస్థానమున 'నంద' అని కొందఱు. నందపారమ్యే నుప్రసిద్ధము

3 , కీర్తుల

4 This stanza comes after 336 in the MSS

5 , చాతుర్యాభివిజిత

6 ,, వెలుగరి రంగక్షేపతివీరప్రతాప । బలశౌర్యుండు తిమ్మవిభుండు ।

7 ,, హలపాణిశార్దూధరులసంగ

8 ,, గల్పు

9 ,, హంతి

ఉ. బల్లరగండయోచనర శ పాలకనందన రంగధారుణీ  
వల్లభ సీత్రతాప మెటువంటిదో కాని భవత్తురంగము<sup>1</sup>  
బల్లనఁగట్ట బంప బర శ పట్టణభూపులు<sup>2</sup> చిందావందులై  
తల్లడమంది పాఱ నిజరధాటికి మాటికిఁ జెప్పనేటికిన్

389

సీ. పూని నీపాదాలరపై నాన వెట్టితే  
భయమంది పాతెడు శ పాము నిల్పుఁ  
బరరాష్ట్రము<sup>3</sup> సీత్రభావంబు<sup>4</sup> జెప్పితేఁ  
బసిబిడ్డ వెలుచును శ బాలుఁ ద్రావ  
నీదండయాత్ర వింతే దిశల్ దప్పి యి  
టటైను మూడుసింహాసనములు  
హిమసేతువర్యంత శ మీభూమి నీయాజ్ఞఁ  
దుదివేలుఁ జూపితే శ మ్రల్లి వడును  
నీకు నీవు సమానంబు శ గాక యెరులు  
సాటియే ధాత్రిపై వెలుగోటియేచ  
విభుకుమార పదానమరద్వివిధవిమత  
వీరవేశ్యాభుజంగ కశస్తూరిరంగ.

390

సీ ఆలోలకీలాకరరాగ్రమై దావాగ్ని  
ఘోరాటవుల ముట్టుకొన్న యట్లు  
చిత్రభ్రమణ లెగ శ సిల్ల<sup>5</sup> మంథానాది  
కలశాబ్ధి నురవడిఁ శ గలఁచినట్లు  
విలయకాలాభీల<sup>6</sup> శవిపరీతవాయువు  
ధారాధరంబులఁ శ దఱిసినట్లు  
గంభీరనిర్ఘోషకంఠరవము రేఁగి  
హరిణవర్గము గంతు శ లడఁచినట్లు  
నీవు రణమండలంబున శ నిలిచి వీర  
కేళిఁ జూపినఁ బరమహీరపాలబలము

1 A B భవత్తురంగముకు

2 A వల్లనకట్టివల్ల-పరపట్టణభూములు B వల్లనకట్టివెన్న-పరపట్టణభూములు

3 A B ప్రతాపంబు

4. A లెగళి B వెలళి

5 A. B ప్రళయికాలాభీల

సమయుఁ జీకాకువడుఁ బాటు శ జలదరించు  
భార కస్తూరిరంగ సాహసతరంగ.

391

సీ కొండవీడాది విరన్నొండ<sup>1</sup> మన్నీలను  
గొట్టవా కొచ్చర్ల శ కోటఁ జేర  
రాయమన్నీల నిరర్పది<sup>2</sup> యాటువేలను  
నునుమాడవా క్రొత్తకనుమలోన<sup>3</sup>  
రాయల కొడ్డెన<sup>4</sup> శ రసికతమ్మపగొని  
కప్పమందవె యొక్క శ గడియలోను  
బండ్రెడువేలకాల్బలముతో వచ్చినఁ  
దెగటార్పవా మట్ల శ తిమ్మఘనునిఁ  
గోనవంకర్ల<sup>5</sup> చల్లలకూనపులులఁ  
దాసరేంగ్రునితిమ్మనిఁ శ దఱిమి తఱిమి  
జయముఁ జేకొన్న వెలుగోటి శ సార్వభౌమ  
విమతమదభంగ యేచభూవిభునిరంగ

392

శా ఈక్షోణిక శశిముఖ్యరాజకులముక శ హింసించి తద్రక్తముల్  
సాక్షాద్రాముఁడు గెండునూఁడుమడుపుల్ శ గావించె నేఁడోండు ప్ర  
త్యక్షించె<sup>6</sup> వెలుగోటిరంగఁ డురుబాహుహేతి గోడూరిపి  
రక్షేత్రంబున రాచపించ మణఁచక శ రక్తప్రవాహంబుగన్

393

ఉ అట్టిటుఁ బోవనీక విజయాద్భుతవిక్రమవిక్రమార్కుడై  
తిట్టలె కుట్టినట్లారము<sup>7</sup> శ దిట్టల పొట్టల సంగరస్థలిక  
దెట్టలు గట్ట గూల్పు రణధీరుఁ డొకం డొకఁ గల్గనేర్చునే  
రట్టడి యేచభూవిభునిరంగఁడ కాక వసుంధరాస్థలిన్

394

1 A B వికొండ

2. ,, యరువది

3 ,, నునుమాడకొత్తకన(ను)మలోన

4 ,, రాయలకువొడైన

5. A గోనవంకరచల్లల B గోనవంకరిచల్లల

6 A B ప్రత్యక్షించి

7 A తిట్టలెగుడ్డినట్లారము B. తిట్టిలెగుడ్డినట్లారము

8 A B ధీరుండాకండిక

శా పట్టాధీశులు నొచ్చి వచ్చినను జేరపట్టా విరోధించి యి  
ట్ట ట్ట స్సంతనే మట్టుపెట్ట నసహాయంబైన శౌర్యసింహి  
బట్ట యా<sup>1</sup> వెలుగోటి యేచవిభుకుం శ బట్టెనరంగప్పఁ డో  
బట్ట వానిప్రతిజ్ఞ లే దనఁడు కా శ ప్రత్యర్థికి స్పర్ధికిన్ <sup>2</sup>

395

మ అరుదా నీబిరుదప్రబంధములు<sup>3</sup> గల్వాణాద్రిపై యక్ష<sup>4</sup>కి  
న్నరగంధర్వసతుల్ సదాశ్రుతిపుటారనందంబుగాఁ బాడఁగా  
నరరే! బాపు! భళి! సెబా! సహహ! యహారా! మేలవహో! యుగురా  
హరిదీశుల్<sup>5</sup> వెలుగోటియేచవిభురంగగా సుగరత్నార్జునా

396

నీ కిల్లాకు సంపితే శ డిల్లికటకశాళ

మేదిసీశులనామ శ జాగ<sup>6</sup> వచ్చు

నీలిపోఁ గంపితే<sup>7</sup> శ నేపాలమండువా

పండువాస్థపతుల శ పంపు వచ్చు

ముఖవా<sup>8</sup> ధ్దఁ బంపితే<sup>9</sup> ములువాయకోలాల

మలయాల భూముల శ మంది వచ్చుఁ

జీటిఁ బెట్టంపితే శ సింధుకేరళచోళ

పండ్యరాజుల యంగ శ బలము వచ్చుఁ

దముకువేయించి తే డిగంతముల<sup>10</sup> నున్న

రాయమన్నీలు వత్తురుకూయి బడిగ

భూవిభునిమాత్రుడే మనురప్యవతార

రంగవిభుఁ డుర్వి వెలుగోటిరంగవిభుఁడు

397

1. A. B బట్టయ్య

2 „ ప్రత్యర్థికిన్ అర్ధికిన్

3. V P Sastri (C m m 1 p 59) ప్రతాపములు

4 „ నుండి

5. A B అరిధీశుల్, V P Sastri (C m m 1 p 59) రియ్యరివిరుల్

6 „ నామజాజు

7 „ నూలిపోగంపితే

8 „ (వ)దిప్పితే

9 B కేరళూడ

10. A B తముకువేయించి తే డిగంతమునున్న

- సీ. జైత్రయాత్రాసమి శ జ్ఞయదభేరిభూరి<sup>1</sup>  
 ధణధణధ్వనిచేత శ దద్దరిల్లి  
 ధాటినిరాఘాట శ ఘోటికా<sup>2</sup>ఖురసము  
 ధూతధూళిపాళి<sup>3</sup> శ చేతబెగడి  
 మదిగంధలోలుప శ మధుకరోన్మాదిత  
 కలభఘీంకృతులచే శ గలువరించి<sup>4</sup>  
 వరధనుర్ధరజయూ శ వస్తుంభరణ<sup>5</sup>ధను  
 వ్యుకారములచేత శ జాలఁ బ్రచుపి  
 తిరిగి చూడక వివిధది శ గైశములకు  
 నాత్మజాయాసమాకృష్ట శ హస్తు లగుచుఁ  
 బరువులెత్తిరి శత్రుతా శ ధరణిపతులు  
 సంగరాటోప వెలుగోటిరంగభూప. 398
- వ. అతనియనుజుండు 399
- ఉ. వ్యాలవిభుండు ధీమహిమ శ సప్రతిమప్రతిగండభైరవా  
 భీలపరాక్రమాధ్యుండు గభీరగుణాభరణుండు గాయగో  
 వాళజయాంకశౌరి యతి శ వైభవుఁ డవ్వెలుగోటియేచభూ  
 పాలకుతిమ్మశౌరి రణసాధుండు పార్థివమాత్రుడే భువిన్ 400
- గీ. ఆకెటిటిమ్మరభూకాంతునకు సగ్ర  
 జాతుడైన రంగరజనవిభుండు  
 తగ వివాహమయ్యె శ దామరవెంగళో  
 ర్వీకళత్రు<sup>6</sup>పుత్రి శ వేంకటాంబ. 401

- |    |     |  |
|----|-----|--|
| 1  | A B | సముజ్జయనభేరిభూరి                               |
| 2  | „   | ఘోటి   |
| 3. | „   | సముధూతధూరిపాలి                                 |
| 4  | A B | మదిగంధలుబ్ధుటభటత్కరి(భే)భేంద్రియలచేత కలువరించె |
| 5. | „   | గణ   |
| 6. | A   | గో । వామజయాంకి                                 |
| 7. | A   | వెంగళోక్వాకలత్రు                               |

వ అసాధ్యిరత్నంబునంను కిందర్పనిభుఁ గుమారరంగవిభుని ధాటికా ఘోటి  
కాఖురశిఖరచూర్ణితదిగంతం నేచభూకాంతం గీతికాసాహితీకారసవిశాలు  
సింగభూపాలుఁ గాంచె నమ్మువ్వురు<sup>1</sup> భువనత్రయంబు కగణి హరిహరహి  
రణ్యగర్భుల సరణి ప్రసిద్ధిఁ గని రం దగ్రజుండు 402

ఉ ప్రేమఁ గుమారరంగమహాభృన్మణి దానకళావిలాస మి  
చ్చామతి<sup>2</sup> నభ్యసింప నొకరచక్కి వసించి గ్రహింపలేవ చిం  
తామణి కామధేనువిబురసద్రుమముల్ దముఁ జూడఁ బ్రస్తర  
గ్రామపశుగ్రుఁగ్గములుగవె మహాగుణముల్ లభించుచే<sup>3</sup> 403

సీ తేజఃశ్రుమాభోగగర్భిరూపములయంగు  
శ్రీధరేంద్రాత్మభూశస్తేమఁ దనరి  
నయకాంతిబలశీల<sup>4</sup> సరనాధజయములం  
గురురాజబలహరి శ సరణిఁ గాల్చి  
హరిభక్తిగరిమదాన[రుచిసంపద]లంగు  
గిరిజేశ భునమిత్రనిరతిఁబూని<sup>5</sup>  
చటుల ధృతిస్థైర్యసౌజన్యకృపలంగు  
పపిధిరారామ గ్రూపటిమ నెనసి<sup>6</sup>  
వెలసె భునశరకులదృఢదళనకలన  
విలసయోడ్యాన తననారి శ మునివి<sup>6</sup>  
సరస వెలుగోటికులవార్ధి శ జలరుహిని  
రసకభయహరి రంగయ శ రంగశౌరి 404

వ. అతని యనుజుండు. 405

సీ కందనోలును గుత్తి శ గండికొటముఁ జొస్తి  
నీతితో లోభిమనస్సీలమిండ  
గోలకొండయు మల్లి శ కొండపీఠును జొస్తి  
కరమర్థి బల్లరగండవిరుద

1 A నమ్మువ్వురు B మృష్ణురు

2. B మిచ్చామతి

3 A వెలయండపెరి, క లంధించునే B వెలయండపిరికలభించునే

4. A B బల(శ)కలా

5 ,, హరిభక్తిగరిమదానములంగు గిరిజేశభునమిత్రనిరతియతిబూను

6 ,, చటులధృతితాత్పరసౌజన్యకృపలయందు వివిధభోజనకపటిమనెనది

ఉదయాద్రి నెల్లూరు శ నోరుగల్లును<sup>1</sup> జొస్త  
 పరు లెన్న సంగ్రామ శ పరశురామ  
 కటకము డిల్లియుఁ శ గాళికాపురిఁ జొస్త  
 తాల్మితో రిపుగజ శ దళవిభాళ  
 ఎలమి నీతోడ డీకొన శ నెవ్వఁడోపు<sup>2</sup>  
 భావజాకార విక్రమార్కావతార  
 వరగుణాధార<sup>3</sup> రంగభూవరకుమార  
 ప్రాభవోపేంద్ర యేచభూపాలచంద్ర.

406

వ లతని యనుజుండు

407

సీ. మత్తారిరాజన్య శ మస్తకంబులఁ గాని  
 పూజసేయఁడు యుద్ధ శ భూతలంబు  
 రాపాడు శత్రుల శ రక్తధారనె కాని  
 యోలలార్పఁడు భూతజాలములను<sup>4</sup>  
 మలయు విరోధుల శ మాంసంబులే కాని  
 మేఁతి వెట్టఁడు కాలశ్రమృత్యువునకుఁ  
 గడటారి<sup>5</sup>కాంతల శ కంటిసిరునఁ గాని  
 కడుగ నొల్లఁడు చేతి శ ఖడ్గధార  
 నొర! సాహసగుణవిక్ర శ మార్కనిభుండు  
 మన్నెగజసింహుఁ డభియాతి శ మన్నెమాపు  
 సమరవిజయుండు వెలుగోటి శ శాసనుండు  
 చిత్తజనిభుండు రంగయ శ సింగఘనుండు

408

ఉ. భంగనవీనఫేనఫణిభర్త ధురంధరదుగ్ధవారిరా  
 శిం గని హంసశుభ్రసరసిం గని శైలకుమారికావిలా  
 సిం గని లాంగలస్ఫురదరసిం గని కల్పపటిరరాట్పలా  
 శిం గని<sup>6</sup> నవ్వు రంగవిభురసింగనికీర్తి మనోహరద్యుతిన్

409

1 A B నోరుగల్లును

2. B Stops with యెలమినీతో

3 A పరజానాదార

4. B రాపాడు శత్రులరక్తధారలెకానివండు భూతజాలమునకు

5 A B కడుగు

6. ,, చిత్తపటిరరాహవాకింగని



వ. సంతతికి యేచమనేడు మొదలు

410

ఉ రంగయయేచకైరి రణరంగధనంజయుఁ డుద్ధతారి<sup>1</sup>సా  
రంగమృగేంద్రుఁ డరి జనరక్షణదక్షవిత్తీర్తి<sup>2</sup> బంధుసా  
రంగపయోధరంబు రతిరరాజమనోహరమూర్తి పూర్ణసా  
రంగధరాభకీర్తి సుగుణాభరణుండు నృపాలమాత్రుఁడే.

411

\*సీ. సింహాసనమునకుఁ శ జిత్తుంబులో నొండు<sup>3</sup>

దలఁచు ద్రోహుల తొమ్ముఁ శ దన్నినాఁడు  
మదిలోనఁ గ్రొవ్వి ఛరద్ద నకార్య మూహించు  
చెనఁటుల జిహ్వలు శ చీల్చినాఁడు  
మొరలు తారసమైనఁ శ గని స్మయంబున<sup>4</sup> వేగు  
చండిమన్నెలవెన్ను<sup>5</sup> శ జఱచినాఁడు  
ఎదిరించు మన్నెల శ నేపునఁ బడి పుట్టు  
చెండ్లు గొట్టినరీతిఁ శ జెండినాఁడు  
మన్నెమాత్రుండె యితఁ డరిరమర్మజేది  
మన్నెబెబ్బలి గడిమన్నె శ మగలమగఁడు  
సమరగాండివి వెలుగోటి శ శాసనుండు  
రంగభూపతి యేచధ శ రావిభుండు

412

\*సీ నేడుగా తలపూలు శ వాడకెంతయుఁ<sup>7</sup>జాల

నలరెను బద్ధనార్యకకులంబు  
నేడుగా భవనవర్తి తమహాభూతితో<sup>8</sup>  
గొమరొందె శేచర్లశగోత్రమెల్ల

1. A B ధనంజయుఁడు ధతారి

2. „ దక్షవిత్తీర్తి

3. A The scribe has by mistake copied at the beginning of this verse the first line of కందనోలును గుత్తి, and this has been repeated in B

4. A, B రెండు

5. A భరంబున, B భయంబున

6. A B రొమ్ము

7. „ వాడకెంతయును

8. „ మహాద్భుతతోడ

నేడుగా భువియందు<sup>1</sup> శ నగడ సర్వజ్ఞసిం  
 గమనేని<sup>2</sup> సంతాన శ శారవంబు  
 నేడుగా మదింగల్లు శ నవ్వ లన్నియు<sup>3</sup> దీటి  
 విలసిల్లె ఘనమైన శ వెలమపేరు  
 నీవు కర్ణాటకంబున శ నిలిచినపుడ  
 రాయవిద్యేష గర్వదుర్రావరపైరి  
 కోటిఁ బరిమార్చి గెల్పుఁ జేరకొనినకతన  
 హితమతాలాప వెలుగోటి శ యేచభూప

413

సీ దళవాయికిని వెట్టిగొలిపి వచ్చిన వాని<sup>4</sup>  
 పట్టంబు గట్టుకొన్నట్టినాఁడె  
 గుమిగూడి వేలూరికోటలోఁ గల యీటె  
 యాబులేతుని<sup>5</sup> ద్రుంచి శ నట్టినాఁడె  
 నిండారమగు<sup>6</sup> రాయభండార మెల్లను  
 నాక్రమణము<sup>7</sup> సేసి నట్టినాఁడె  
 పుత్రమి త్రకళత్రపుంజంబు రాయల  
 నరయక<sup>8</sup> వధియించి శ నట్టినాఁడె  
 చచ్చె నీచేత గొబ్బారి శ జగరాజు  
 పాటిపోఁబట్టి రెండేడ్లు శ బ్రదికె గాక  
 లలితచారిత్ర వెలుగోటి శ కులపవిత్ర  
 హితమతాలాప రంగయయేచభూప.

414

సీ. సీహేతిచే జగ్రన్మహతి నద్దతిఁ బొంది  
 పాపాత్ముడను<sup>9</sup> నిందఁ శ బాపుకొనియె

1. A B భరియించి
2. „ సింగభూజాని
3. „ నవతలన్నియు
4. A దళవాయువని వెట్టి గొడ్డింపెడు వానిపట్టంబు
5. A B వాటిలేతుని
6. „ నిండారమైన
7. „ నాక్రమ్యముగ
8. „ పుంజమ్మలను రాయలరోయక
9. „ ప్రాశ్నలన

విఠిగి వీరవిభుండు శ చిరుతనాపలిఁజేరి

దిడ్డి<sup>1</sup>తూరుపుదిక్కు శ దెఱవ వెఱచె  
దనప్రాణములు దాచుకొని చెంజిక్ష్ణువు

వీరి యెన్నఁడు గోట శ వెళ్ల వెళ్లచె  
నమ్మినదొర లటు శ నట్టేట<sup>2</sup> బడిపోవ

గోటకాఁ డొక్కండు శ గూటఁ బడియె

శాకమూరులు రావెల<sup>3</sup> శ మాకరాజు<sup>4</sup>

వారు దిక్కుమొగంబులైనారు<sup>5</sup> జడిసి

శౌర ! తోపురుపాళెంబు శ లదుర నీవు<sup>6</sup>

త్రోచి నడిచిన వెలుగోటి శ యేచభూప.

నీ. రాజులలో జగ్గరరా జనిమొనఁ బడె<sup>7</sup>

దప్పెఁ గార్యంబు వీరరప్పనేడ

పదపద చిరుతనాపలిచేరఁ గావలె

మాకరాజు గుతాని శ నూకె మొదల

ఏనుఁగు నెక్కుట శ మానుక దళవాయి

తాతెచు దనగు బిడారిబైట<sup>8</sup>

రావెల మొకన శ తావెళ్లసాగెను

పొయి మున్నుగదెరు శ వీయనొక్క<sup>9</sup>

డనుచుఁ గృష్ణపనేడు ముర న్నాడి తెలుప

జాఱు వీరపనేడు నీరబారు<sup>10</sup> జూచి

వైభవబిడౌజ రంగభూవరతనూజ

హిమకరాకార వెలుగోటి శ యేచభూప.

415

416

1 A B దిండు

2 A నట్టేట

3 A వెలమారు

4 B మారరాజు

5. A దిక్కుమొగంబులైనారు , B తిక్కుమొగంబులైనారు

6. A B శౌర నీవు తోపురుపాళెంబులదుర

7. A B మొనఁబడెను

8 ,, ఏనుఁగునెక్కిది మనకురాదునుమీ చావేమమనకు బిడారిబైట

9. ,, పొయిమున్నుగదెరు వాయవొకండు

10 A నీజారు

సీ. వారజీతమేకాని శ బారునాకేలని<sup>1</sup>

చినరాతు మొనలకుఁ శ జేరవెఱచు  
నూడిగమేకాని శ కూడ వీపను లని

యెప్పుడో జరిగె నా శ తిప్పరాతు  
మణియఁ మంతేఁగాని<sup>2</sup> శ మా కిది కాదని

గుట్టుగాఁ దిత్తెపరనెట్టి<sup>3</sup> కడలఁ  
బాళెగాఁ డైతాను<sup>4</sup> శ బ్రదికేది లెస్సని

చిట్టాడ కడలె నా శ గట్టిమొదిలి<sup>5</sup>

మఱియు నక్కిరి<sup>6</sup> దొర లిటు శ మార్గమున నె

వట్టి మూఁకలు సీమీదఁ శ నెట్టుకొనునె

వైభవబిడొజ రంగభూవరతనూజ

హిమకరాకార వెలుగోటి శ యేచధిర.

417

సీ సారక<sup>7</sup> సుకవీంద్రబంధువిద్యజ్ఞనా

శ్రయమూలమైన<sup>8</sup> శ్రేచర్ల పేరు

పరిపంధిరాజన్య శ పట్టణోద్ధత<sup>9</sup>విర

రణజయార్జితమైన<sup>10</sup> శ రాపుపేరు

సకలదిగ్భాముల శ జనులు సన్నతి సేయఁ

గరమొప్పు గని యేలఁగనినపేరు

విక్రమక్రమకళా<sup>11</sup>శ్రవిరూతమహిమలఁ

గోరి తెచ్చిన వెలుగోటిపేరు

1. A యెమరసాతికాని బామసాకేలని

B ,, బారునాడలని

2 A B మొత్తేగాని

3 ,, తాతితపశ్శెట్టి

4. ,, పాళెగాడెంతైన

5 A. చిట్టడికదిలెనా మోదలి B మోదరి

6 A. B దక్కిన

7. ,, పాడగ

8. ,, ధారములైన

9 A. పట్టణోదాత

10 A B జయార్జితమైన

11. ,, కళా

నీకు ముత్యాలపేరులై శ నిలిచె నార

మ త్తరిపుమ స్తవిన్యస్త శ మణికిరీట

సురుచిదీప్తపదాంక<sup>1</sup> కరస్తూరిరంగ

విభవినత్పుత్ర యేచపురధ్వజశత్ర

418

ఉ. గొబ్బురి జగ్గరాజు లొకశోటి మ తేబదికోట్లు మాకరా

జబ్బలు నూలు కోట్లవయినాట్లురు<sup>2</sup> రావెల వెంకు లైన హ

న్నిబ్బరగండ<sup>3</sup> డేచధరశీశ్వరు ముంపట నిల్వశక్యమే

గబ్బులు గాక బెబ్బులిముఖముఖ మేకలు నిల్వ శక్యమే.

419

ఉ కబ్బిని నుండు సీతరము శ గాదు రణస్థలి మాకరాజ నీ

గబ్బితనంబు మాచు మహాకార్యము రావెల వేకటాద్రి యో

గొబ్బురి జగ్గరాజ మహాకుం దగ దీపగ యేచశౌరితో<sup>4</sup>

బెబ్బులి డాసి మచ్చరముఁ బేర్చుగఁ జి కల<sup>5</sup> కోర్వవచ్చునే

420

ఉ ముప్పదివేలు వీరభటరముఖులు దాపులపాపశౌరితో<sup>6</sup>

మొప్పది యంచు మించి గడు<sup>7</sup> శ్రమూర్జితఁ జేరిన రెండువేలతో<sup>8</sup>

జొప్పడ నిల్చి తివు<sup>9</sup> [రణ] శ శూరత సీప్రతిమన్నెవాడు లే

డప్పు భర్త<sup>10</sup> రంగవసుధాధిపుయేచనృపాలశేఖరా

421

సీ. త్రొక్కించు గడిమన్నెదుర్గముల్ హయముచే

దిగదిగమని పెల్ల శ లెగయుచుండ

దరికొనఁజేయు నురద్దండవిరోధిరా

ణ్ణికరపట్టణవహ్నిశ నింగి కెగయుఁ

దలలు చక్కాడుఁ బ్రత్యర్థిరాజకుమార

వర్గంబు దోర్లర్వ శ వైఖరెసగఁ<sup>11</sup>

బట్టించుఁ జెఱఁ బెట్టి శ దట్టించి రిపురాజ

కోటిని మిక్కిలి శ నీటుఁ జూపఁ

1 A B చాచకీర్తి

2 B Stops with మాకరా The sources of Vijayanagara History (P 308) లకుమీద బదియార్దురు

3 B మానిబ్బరగండ

4. A B బేర్చుక చింనుల

5. „ మించినడు

6 „ జొప్పడనిల్చితివి

7. B రె

8. A B రాజన్యకుమారవర్గముల్ దోర్లర్వవైఖరులను

గాచు శరణన్నవారినిఁ శ్ర బ్రోచుఁ దనదు  
దండఁ జేరిన యరిరాజు శ్ర మండలమును  
మండలంబున రంగభూమండలేంద్రు  
యాచభూపాలశౌరి ధరయావిహరి.

422

సీ పాటువేటలు రాచరబారు లెల్లను నీకు  
పట్టుగొట్టెలు గదారపగట కరులు<sup>1</sup>  
వీటితోటలు గదా శ్ర మేలైన కోటలు  
కాకు లారాణేల శ్ర మూకలెల్ల  
వన్నన్ను లామన్నై శ్ర పాలెల సొమ్ములు  
నమ్మిన కాపులా శ్ర కమ్మదొరలు  
పెండ్లిండ్లు గా నీకు శ్ర భీకరకదనముల్  
ప్రతిన గదా రామరాయపట్ట

మూర ముగురు దునేదారు శ్ర లయిన [నిన్ను]  
నెదుర లేరన<sup>2</sup> యతిరాజు శ్ర ఎదురఁగలఁడె  
బాంధవుల నన్నదమ్ములఁ శ్ర బాసి చనియెఁ  
బరహితాచార వెలుగోటి శ్ర పురవిహరి  
రంగభాత్రీశు నేచధరరాతలేంద్ర.

423

మ. బెగడె గర్మిలి సత్యవీడు వడిఁ గంపించె బటాపంచలై  
వగలం బాతెను జెంజి మించి మధురారపర్యంతరాష్ట్రంబుల  
దిగులెత్తె గడిదుర్గముల్ వణఁకె భీతిం జగ్గరాజాదిరా  
చగముల్ రంగయయేచశౌరి కెదిరించం లేక పాతాడఁగన్.<sup>3</sup>

424

వ అతని కుమారుండు.

425

మ దళితారాతినికాయ నీ గెలుపు వింతా యెంత నీతండ్రిచే  
గలనన్ నెగ్గని రాజులు బిరుదుప్రక్కల్<sup>4</sup> గాని దుర్గాధిపుల్

1. B, కరులు

2 A B యెదురజాలరుమోడటి

3. A పాలెండుగఱ

4. ,, వక్కల్

కలయక<sup>1</sup> గొల్పని మన్నెనారుఁ గలరే శ కరాటభూమండలిక  
వెలుగో టేచమనేనియేచనృపతి శ వీరప్రతాపాన్నపీ

426

సీ. శరణు కాకితరాజ్యసంస్థాపనాచార్య<sup>2</sup>  
పాలించు గాయగోరవాళవిరుద

మన్నించు పరిపంధిరమన్నె కాలాంతక<sup>3</sup>  
రక్షించు ఖడ్గనారాయణాంక

ప్రాణదానము సేయు శ ప్రతిగండభైరవ  
కాపు మాశ్రితజనరకల్పభూజ

కరుణించు వై భవాఖండలసంకాశ  
కృపఁ జూడు రేచర్ల శకులపవిత్ర<sup>4</sup>

యనుచుఁ బ్రత్యర్థివరులు నీరయడుగుడమ్ము<sup>5</sup>  
ల్పాశ్రయింతురు వినతులై శ యనుదిశంబు  
సమరనిశ్చంక వెలుగోటిశాసనాంక  
రణజయోత్సంగ యేచభూరమూరంగ

427

ప. అతనికుమారుండు

428

శా దిట్టనట్టి కుమారయేచవసుధాధీశప్రభానాథ నీ

పట్టు బాహువధూమి శాత్రవమహీశపాలాగ్రికంఠంబులక  
గొట్టక బెట్టను మట్ట మెట్ట రిపులంగ్రోధించి తద్దేహముల్  
దట్టించక విదళించుఁ జించును మహాద్రక్షప్రతాపంబునన్

429

సీ. నలజయంతవసంతనలకూబరుల చెల్వ

సాధించు నెవ్వని శ చక్కఁడనము

సురధేను సితభాను శ హరిసూనుల వితీర్ణి<sup>6</sup>

దలఁపించు నెవ్వని శ దానమహిమ

1. A B కలిత

2 ,, భరణుకాకిత రాజురాజ్యస్థాపనాచార్య

3 ,, కాలాంతర

4. ఇచ్చట కవి 'బు, ఉ' లకు యతిమైత్రిని గల్పించెను

5 ,, నీయడుగుదలాశ్రయింతు

6 V V, O చాగంబు

గుహాధనంజయభీష్మగృభుజాబలశక్తి  
 శాసించు<sup>1</sup> నవానిశౌర్యగరిమ  
 శరదభ్రకనదభ్రకరిసితాభద్యుతి  
 గర్హించు<sup>2</sup> నవాని శ ఘనయశంబు  
 చండతరవైరిరాజన్యకాండగంధ  
 సింధురచ్చేదనోదగ్రసింహ మతఁడు<sup>3</sup>  
 మేటిమన్నీడు<sup>4</sup> మావెలుగోటిరాయఁ  
 డేచభూపాలునికుమారయేచఘనఁడు.

430

సీ సీభేరిభాంకృతు శ ల్నిండి పీచులఁ బర్వ  
 నుల్లంబు జల్లనఁ శ దల్లడిలై  
 మిఱుమిట్లుగొల్పు నీమేటిడాల్లనుఁగొన్న  
 ఘనభయంబున మహాశంప మొందెఁ  
 గళకళమను సీదు శ కైజారుఁ<sup>5</sup> జూచినఁ  
 గడు దప్పి దప్పిని శ కలువరించె  
 సింగిడి విడివడి<sup>6</sup> రింగు రింగున వచ్చు  
 సీచే లకోరిల శ నేటుబెడిసె<sup>7</sup>

బెదరి పలువెత్తి దగఁ దొట్టి శ బెగ్గలింపఁ  
 దటిమి నఱకవె<sup>8</sup> మైసూరిదళమునెల్ల  
 సకలబిరుదాంక వెలుగోటిశాసనాంక  
 యేచభూపాలునికుమార శ యేచధీర

431

1. B శక్తినాశించు
2. ,, గరించు V V O ఘ్నించు
3. ,, సింహమనఁగ
4. A మాటిమాన్నీడు
- B మేటిమాన్నీడు
5. A. B కైజరము
6. , విడివిడి
7. A నిచెలకారిలం నితివెడకి
- B నిచెలకారిలంనింతివెడకి
8. A తరమిసకపె B తరమిసకపె



ఉ. స్వామి కుమారయేచ రిపుశ్చైత్రధనంజయ<sup>1</sup> నీపరాక్రమం  
బే మని చెప్ప<sup>2</sup> మైసురిమహీశుబలంబులు దారసిల్లినన్  
చామలి<sup>3</sup> సంగరంబుననుజానుగఁ ద్రుంచితి వార<sup>4</sup> రెండు మూఁ  
డానుడ వట్టు నిండు పోలమంతయు<sup>5</sup> పీనుగు పెంట తేర్చినన్ 432

సీ మీతాతతండ్రిన శ్రీ మేటి యేచన్మపాలుఁ  
డంచిత సత్కిర్తి శ్రీ మించినాఁడు  
రాణించు<sup>6</sup> మీతాత శ్రీ రంగభూపాలుండు  
పెంపైన రాజుల శ్రీ పించ మణచె  
రాయపట్టము నిల్పి శ్రీ రహి రిపుఁ జెండాడె<sup>7</sup>  
నెంచఁగా మీతండ్రి శ్రీ యేచఘనుఁడు  
మలకమూఁకల నెల్ల శ్రీ మహి ససాధ్యంబుగా<sup>8</sup>  
గెరలి పైకొని దిశల్ శ్రీ గల్పితీవు<sup>9</sup>

పంచపాండ్య<sup>10</sup> విభాళసంప్రాప్తబిరుద  
హాటకంబైన సింహతరలాటరాయ  
పార్థివోత్తమ ప్రతిగండశభైరవాగక  
యేచభూపాలవిభుకుమార శ్రీ రేచభూప 433

వ ఆచినతిమ్మానేని వంశావతారం బెట్టి దనిన. 434

క. చివరిమ్మవిభునికూరిను  
తనయులు చెన్ననయుఁ దిమ్మరధరణీశుఁడుఁ గొం

1 A B కైయిత్త

2 „ చెప్పవచ్చు, చప్పవచ్చు

3 „ The first letter of the line lost, then we have చతి or చరి which does not agree with the praise V V. C gives the name of the place of the battle as Chāmah

4. A పెట్టునిందివాలమంతయు పీనుగపెంటతిర్వదన్  
B పెట్టునిందివాలమంతయు కినుగపెంటతిర్వదనూ

5. A B. రాణించు

6 „ రాయపట్టమునిర్విరహరిపుచెండాడి

7 „ పెదికిమూకలచెల్లకుహీనసాధ్యుడైన

8 A. కరలి పెకొను దిశగల్పినావు, B కరలివికానుదిశనగల్పినావు

9 A. B పాండియ

- డనరాధిపుండును బినకొం  
డనయు వెలసి రవని నతిదృఢశ్రీమహిమన్ 435
- వ. సంతతికిఁ జెన్నపునాయఁడు మొదలు <sup>1</sup> 436
- క. అందునఁ జెన్నప్రభునకుఁ  
బొం దమరఁగ మాలెకొండభూపుఁడు పుట్టెన్ <sup>2</sup>  
అందంబు మీఱ నతఁడునుఁ  
గండర్పుఁ గుమారచెన్నభునునిన్ గనియెన్. 437
- ఉ హల్లకవైరితేజ ! యవు శ నయ్య ! భు ! వెలుగోటిచెన్నభూ  
వల్లభమాలెకొండ ! నెఱవదివి నీవె వసుంధరాస్థలిన్  
గొల్లలు గాఁగ నత్కవులు శ గోరిన కోరిక లిత్తు, వాఙ్మలఁ  
గల్గరి శత్రుసంఘముల శ గర్వము వీడఁగ వ్రేతు వెయ్యెడన్ 438
- వ. అతని కుమారుండు. 439
- శా. నారీమన్నధ మాలెకొండఘనుచెన్నా ని న్నుతింతున్ పయఁ  
పారావారసముద్భవత్ ప్రకటశుంభత్కుంభిరాట్ఘంటికా  
ధారాశధ్వనిఘుంఘుమత్ ఘుమితవాద్ధారా<sup>3</sup> సుధామాధుశీ  
పూరంబుల్ దుముకాడు నట్లుగ నహూ శ పుంఖాను పుంఖంబుగన్. 440
- చ చలమున దాడిగా వెడలి శ చండవిరోధుల నుగ్గు నూచగాఁ  
గలనను వ్రేయ నర్థులకుఁ శ గర్జని వైఖరి నర్థ మియ్యగాఁ  
గలిగిన రాజె యీఘనుఁడు శ కారణజన్ముఁడ భట్ట యెంచరా  
వెలుగోటిమాలెకొండవృధివీపతిచెన్నని రాయరాణువన్ 441
- క. <sup>4</sup>వారలలోఁ బెదకొండ  
తొరమణుని కీర్తిహంసీక నిజాడగతిన్  
నీరజభవాండమండలి  
నారా ! తన కుక్కియందె శ యలముకయుండెన్ 442

1 This short prose passage is found after 437 in the MSS

2 A B భూపరుడుట్టెన్

3. „ ధారాశధ్వమిఘుమితవాద్ధారా

4 This stanza occurs before 437 in the MSS

వ ఆపెదకొండపుపద్యాలు.

443

ఉ. నీతరవారి శత్రుధరణీపతి<sup>1</sup> దేహ వపారసంబునక

జాతరుదిం జెలంగు విలసదృవదీయయశోవధూటి యా

శాతటరంగభూములను శ జానుగఁ జిందులు ద్రొక్కు<sup>2</sup> సజ్జగ

ద్రీతకులప్రసూతి పినశతిమ్మయకొండ యఖండవిక్రమా

444

చ తలకొని యిచ్చి మ్రోడుపడు శ దాతలుఁ ద్రిమ్మరి పాదదాతలుక

జలకణమాత్రదాతలును శ జర్మము నెమ్ములు నిచ్చుదాతలుక

వెలవెలఁబోవు దాతలు భుగవిక బశుమార్గము నొందు దాతలుక

దెలియ సమంబుగారు పినశతిమ్మనికొండని కివ్వసుంధరన్

445

వ ఆరంగపునేని వంశావతారం బెట్టి దనిన.

446

క రంగక్షితిపతి సాక్షా

ద్రంగవతిం దెలిపె నతదురంతైకదయా

సంగతి సాత్వికయుతబు

ద్ధిం గమలావిభవసంభ్రుతిక బరికింపన్.

447

వ. అతనికుమారుడు

448

నీ ఈభోగవైభవం శ బేరాజు కున్నది

పాకారికే కాక శ నీకె కాక

ఈకాంతివిలసనం శ బేరాజు కున్నది

రాకేందునకె కాక శ నీకె కాక

ఈమహాగాంభీర్య శ మేరాజు కున్నది

నీరధికే కాక శ నీకె కాక

ఈధైర్యధుర్యత్వ శ మేరాజు కున్నది

నిర్జరాద్రికె కాక శ నీకె కాక

ధరణి నేరాజు కున్నది శ దానగరిమ

నాకభూజంబునకె<sup>3</sup>కాక శ నీకె కాక

1. A. B సతి

2 A బాసంగగజందులుద్రొక్కు

B బాసంగగలందులుద్రొక్కు

3 A B నాక భూనేభంబునకు

భావభవరూప భువనదీప్తప్రతాప  
సంగరాటోప వెలుగోటి శ సింగభూప.<sup>1</sup>

449

సి ఒరయు విద్వేషుల శ యూరు నాటకశాల  
మెఱయు భూతగణంబు శ మెట్టుకొండ్రు<sup>2</sup>  
పగతుల నగరులు శ పట్టరంగమధ్యంబు<sup>3</sup>  
మలయు వైరుల తొమ్ము శ మద్దెలయును  
దట్టించు పుకోటి శ తాళము ల్లాళముల్  
మజ్జారె<sup>4</sup> హేయను శ మాటమాట  
కోయని పెల్లార్చుకొను నాను ముఖవీణె  
భవదీయభుజలక్ష్మి శ పాత్ర గాఁగ  
తక్కదిగి తక్కనఁగ<sup>5</sup> గీతతాళగతుల  
నాట్యమాడించు నీఖడ్గనట్టువుండు  
బవరతలమున రంగభూపాలపుత్ర  
సంగరాటోప<sup>6</sup> వెలుగోటిశింగభూప

450

వ అతని కుమాళ్లు

451

శా. ఔరా సింహతలాటరాయ భళి నిత్యోదార్యరాధేయ మ  
జ్జారే సింగనృపాబ్ధిచంద్ర శుభవాశాసాంద్ర సేఖా సహా  
రారాజద్వేలుగోటివంశమణి మేల్<sup>7</sup> శ రా రామభద్రా గుణి  
నా] రీమచ్చధ బాపు మాయురె మదాంధగ్రావపజాయుధా.

452

ఉ వీరనృపాలగర్వహరవిక్రముఁ డంటినొ జగరాజము  
ఖ్యాతివిభాళుఁ డంటినొ భరయాహృత<sup>8</sup> రాజశిరోరుఁ డంటినొ

- 
- 1 B జంగభూప
  - 2 A B ముట్టుకొండ్రు
  - 3 ,, పగరులు నగరులు పట్టరంగమధ్యంబు
  - 4 ,, మచ్చారె
  - 5 A తక్కగిడితక్కనగ  
B తక్కగిడితక్కనక్క
  - 6 A B యంగజాటోప
  - 7 B. మల్
  - 8 A B దయాహృత

వెలుగోటిశారి వంశావళి.

చారుతరాంగసింగనృపసంభవుఁ డంటినొ కంతుచేతి పే  
రారడి రామచంద్రుఁ డని న యంటిని రం తొనరింతురా చెలీ.

453

వ అతని యనుజుండు

454

సీ. తుత్తుమురై రాలు న ధూర్తానికోటిర

పాళి<sup>1</sup>మణుల పాంసు<sup>2</sup>కేళి నెఱపు<sup>3</sup>

ఏఱులై ప్రవహించు న వీరవైరినృపాల

జాలర క్తంబుల న నోలలాడు

వింతలై కనుపట్టు న విద్యేషిభూపాంత్ర

మాలికావళుల<sup>4</sup> నురయ్యాలలూఁగు

ఖండితోద్దండభూమండలాధిప<sup>5</sup>శిరః

కాండంబులను బుట్టచెండులాడు

మేలు మేలగు నీఖడ్గబాలకుండు

చటులతరకీర్తి న రక్షింపటనరంగ

రంగదాశాంత వెలుగోటిసింగవిభుని

వేంకటాద్రి క్షమాపాల న విజయశీల.

455

సీ గరిడిలో సాములా న గర్వితాహితపాండ్య

దళవిభాళుని తోడి న బలిమిపోరు

సరసప్రసంగమా న సంగరనిశ్చంక<sup>6</sup>

బల్లరగండాంకురభటరవంబు

జలకేళులా సోమశకుల భార్గవు కరాసి

ప్రవిగళద్రక్ష<sup>7</sup>ధారాళిఁ బడుట

1 A B పాలి

2 A కీర్తినెరవు

3 A B భూమాత్ర మాలికాలీల

4 „ భూమండలాధిక

5 A లిశ్యంక

B విశ్వంక

6 A B అతిగళద్రక్ష

గత్త మణములా శ్రీ ప్రతిగండభైరవు  
నున్నతబాణక్షత్రోగ్రరీతు

లేల యీవట్టి వైరంబు<sup>1</sup> శ్రీ చాలు ననుచు  
మన్నె<sup>2</sup> రాజన్య లెల్లను శ్రీ మఱుంగు జొచ్చి  
సిరులఁ బొపొంది రాకార<sup>3</sup> శ్రీ సింగవిభుని  
వేళటాద్రక్షమాపాల శ్రీ విజయశీల

456

వ. అతని కుమారుడు

457

సీ శ్రీ రస్తు సకః ధాత్రీచక్రరక్షణ  
దక్షదక్షిణభుజార్ద్రండ నీకు  
విజయోస్తు యాచకప్రజఘోరదైన్యము  
ద్రాతముఃపటల<sup>4</sup> మార్ద్రాండ నీకు  
హరిభక్తిరస్తు నారహంకారపరిపంథి  
కింరలుంరనశాత్రఖడ్గ నీకు

... ..  
.. .

ఆయురస్తు సువైష్ణవాభ్యర్చనాభి  
ధామూఢవమృదుడదో<sup>5</sup> ధ్యానమాన  
సాంబుజగర్భి వేంకటాభ్యక్షతనయ  
మాం వెలుగోటిపింగభూపాల నీకు

458

సీ. చివు చివుక్కన వచ్చుసిరిగాణికోలల  
మదిహస్తీ నెదురఁగా శ్రీ నుదుటు<sup>6</sup> శ్రీ,

1 A B యీవట్టివైరంబె

2 ,, మన్నె

3 B తాకార

4 ,, ముద్రాతప రిటుల

5 The last line is missing

6 B పల్కముడ

7 A B నిదుటు

టింగుటింగనుచుఁ బాత్రెను తుపాకీగుండ  
 నెటి లెక్కగొనక ముందరకు పొచ్చి<sup>1</sup>  
 బెటబెటమంచును శ్రీ భీకరధ్వనులతోఁ  
 గవయు బల్బాణాబు శ్రీ రవలిఁ గెలి  
 మొత్తమై బలువాఁడి శ్రీ కత్తుల నొప్పు రా  
 చుత్తసంఘములపై ననుఱికి నఱికి  
 మలక పుపుల గెలిచి తొ శ్రీ మాటు లేక  
 రమణ నార్వీటి శ్రీరంగ శ్రీ రాయశౌరి  
 సెలవుఁ బెట్టిన వెంగంటిఁచెఱ్ఱులోన  
 ధీర వేలుగోటి వేంకటాధిపునిసింగ

459

నీ కఱకు సిలేదార్ల శ్రీ కంఠర క్తంబులు  
 చండి వజీర్ల మాంససంబు తురుము  
 రవ్వ నునేదార్ల శ్రీ క్రొవ్వ లప్పలరాసి  
 మెం డొడ్డు ఖాజీల<sup>2</sup> శ్రీ మెదఁ కుప్ప  
 బిరుగ రాహుత్తుల శ్రీ ప్రేవుల ప్రోవులు  
 ఖండఁఖానుల శ్రీ కగడగుదులు  
 గొంటరి సరదార్ల శ్రీ గుండెల కఱకుట్లు  
 మొక్కలి<sup>3</sup> సైదుల శ్రీ మూలుగులును  
 భుక్తి వెట్టితి వొ ఖడ్గభూతమునకు  
 గణన కెక్కిన వెంగంటి శ్రీ రణమునండు  
 భల్లి భల్లిర పంచపాండియశ్రదళవిభాళ  
 ధీర వేలుగోటి వేంకటాధిపునిసింగ

460

నీ లల వైరత్రయము ఘోరరాజిలో వధియించు  
 శూలాయుధమహోగ్రశ్రీల మెఱసి

1 A B నెరిలెక్కగొనకముందఱికినెచ్చి.

2- ,, ఖాసాల

3 ,, చాక్కలి

అక్షీణబలుఁడైన శ దత్తుని తలఁద్రుంచి  
 నిలిచిన శరభేశు శ నీటు దనరి  
 దశకంఠుంఠరశోద్రండుఁడైనప్రతాప  
 రామభద్రస్వామి శ రహి వహించి  
 క్రుద్ధకారవగదాయుద్ధమధ్యాటోప  
 భీమసేనాగ్రహశోద్రామలీఁ

బెకలి యినుమాటు తరతరాలకును జాల  
 గుట్టు చెడఁ గొట్టితివి గోలరకొండ బలము  
 తఱిమి వెలుగోటి వేంకట శ ధరణిధవుని  
 సింగధాత్రీకళత్ర యూర్జితచరిత్ర

461

శా నిన్నా మొన్నటి కన్నెమన్నెదొరలక శ నీతో సమానంబుగా  
 నెన్నేలా గెటు లచ్చుతావహము<sup>1</sup> లూరహింపంగ నీశౌర్యశుం  
 భన్నానాగుణవైఖరుల్ భళి నుతింపక నీదిరా డాక మా  
 యన్నా వెల్గొటి<sup>2</sup> వేంకటాధిపునిసింగు సంగరాభంగురా

462

మ ఒకమన్నెడు కరాకరిక దొడరి నీహుర్మత్తు సైరించి నీఁ  
 గక<sup>3</sup> నిల్వంగలఁడా రణసలుల శంకాతంకమున్ లేని మ  
 న్నెకుమారుండవు నీవెరా రణజయోనిద్రదా బుధాభీష్టదా  
 యక<sup>4</sup> మా వెల్గొటి వేంకటాధిపునిసింగు సంగరాభంగురా

463

శా ధీరోదాత్తగుణోత్తరుండ వగు నిశదీవింప లేనట్టి యా  
 నోరున్ నోరె నినుం గనుంగొనని కన్నుల్ కన్నులే నీదయా  
 సారం బాసని యర్థి యర్థియె మహీచక్రకావచక్రక్రియో  
 దారాంభోధర<sup>5</sup> ఘోరసారశరధారాసార విస్ఫూర్జితుల్  
 గా రంతే వెలుగోటి వేంకటయసింగు మండలాఖండలా

464

- 
- 1 B హవము
  2. A B వెలుగోటి
  - 3 „ నేగక
  - 4 „ దాయన
  5. „ దారంభోధర



ఉ క్రొత్తలుగాఁగ నేఁడు వెలుగోటిపురింద్రకుమారసింగ మేల్  
మొత్తము గట్టివచ్చు సీలె శ మూఁత వజీరులఁ గొట్టి మట్టినక  
నెత్తురు దొబ్బలుక మెడడు శ వెమ్ములు తొమ్ముల మాంసఖండముల్  
సత్తురు పెట్టిన ట్లమరు శ జంబుకవృద్ధపిశాచకోటికిన్.

465

సీ పరవాహినీనాథశ్రవణుజీవనముఁ గ్రోలు  
సీమండలాగ్రోరు<sup>1</sup> శ నీరదంబు  
ద్విజరాజపోషణశ్రీతిఁ జెంది తనరారు  
సీబాహుసురకుంభి శ నిగ్రహంబు  
కువలయామోదంబు శ సవరించి విహరించు  
నీకీర్తిచంద్రికాశ్రన్నిద్రమహిమ  
పద్మాస్యవిలసనశ్రవాభవం బొనఁగూర్చు  
సీప్రతాపమృదుశశిప్రకాశ

భుర ! భవమదారఖ్యాతిరజలధిజలధ  
రాయమానరాధేయాదిరరాడ్విహర  
భవ్యగుణహర వేకటశ్రవభుకుమారి  
సీరతరాతోప వెలుగోటి శ సింగభూప

466

సీ. తురగ రింఖోద్ధూతశ్రధరణీపరాగంబు  
జాళువాకనివిత శ చవికె గాఁగ  
నిహతాభిభూతనారనేకాంగ<sup>2</sup>బృందంబు  
విశదమా కల్యాణరవేది గాఁగ  
దళితోగ్రకరికుంభశగళితముక్తావళుల్  
శ్రీల<sup>3</sup> నొప్పెడు తలత్రబాలు గాఁగ

\* ... ..  
.. ..  
...

1 B. గ్రూరు

2 A బాధితానేకాంగ

B బాధితానేకొంగ

3 „ శ్రీల

4 The last line is lost.

జయ రమాకరగ్రహణవిస్తారవిభవ  
 మాజి చాలుతు వెల్లప్పు<sup>1</sup> శ డవనిలోన  
 భవ్యగుణహార వేంకట శ ప్రభుకుమార  
 సిరతరాత్నతేజ వెలుగోటి శ సింగభూప

467

వ. అతని యనుజుండు.

468

శా. పేటల్ కోటలు నుగ్గు నూచములు సీరభేరిధణంధాణత  
 ధా టైనా భళి నీదె మన్నియదు నేరదారుల్ సమానంబుగా  
 బేటీ యిందగ<sup>2</sup> నేర్తురే మనిమొనం శ బెంపొంది తో రయ్య వెల్  
 గోటీవేంకటరామభద్ర బుధరాత్మోక్తిరకల్పద్రుమా

469

సి. మత్తారిభూపాలశ్రమ స్తకంబులే కాని  
 ఖండించ దార సీరఘనకరాసి<sup>3</sup>  
 వైరిధాత్రీనాథవక్షంబులే కాని  
 వరుస నెట్టదు నీమనవరహయంః  
 విరసావసీంద్రుల శ వెన్నుపై నే కాని  
 తాళదు నీచేతి శ తటటుపెట్టు  
 గర్వితాహితరాజగ్రాత్రంబులే కాని  
 కాలరాయదు నీదు<sup>4</sup> శ గంధగజము

శత్రుమదభంగ రాయవేశ్యాభుజంగ  
 గండరాతీతబల్లరగండబిరుద  
 ప్రకటచారిత్ర వేంకటప్రభునుపుత్ర  
 రమ్యగుణభద్ర వెలుగోటిరామభద్ర.

470

1 A B చాల్లు యెల్లప్పు

2. B యందుగ

3 A B ఖండించదార సీ ఘనకరాసి

4. ,, ఖండించదార సీ

# అనుబంధము

శేషద్వారా బిరుదు

స్వస్తి సమస్త సద్గుణగణాలంకార హేమాద్రి ప్రసిద్ధపండితజ్ఞాన మహా  
మండలేశ్వర సకలవిద్యాకళాప్రవీణ శ్రీవిష్ణుభక్తిప్రకాశా విరోధిరాజతిమిర  
మూర్తాండ పూరితగాంభీర్యరత్నాకర పరనారీడూర మంగళార్థనిమిత్తభవస్కూడిర  
నిత్యోత్సవ ఆనందతకనకకర్పూర దానధారాక్రవాహ ఆయాధతురగ రేఖారేవంత  
వనితాజనహృదయవనవసంత ప్రతిగండభైరవ భుజబలభీమ ఖడ్గనారాయణ  
గాయగోవాళ హిందూరాయసురత్రాణ మంచపాండ్యదళవిభాళ కాకతిరాయ  
రాజ్యస్థాపనాచార్య చలమర్చిగండ మూరురాయజగద్దళ కంచికవాటమాతకార  
క్రొత్తచెల్ల సర్వగర్వాపహరణ కొలనివీరవీరక్షేత్రాణోవిజయప్రమోద కుం  
ట్లూరుభీమదేవునిశిరఃఖండన రణక్రీడావినోద నెల్లూరువీరక్షేత్రాణోభారతీకమల్ల  
తిక్కనబయ్యనప్రాణాపహరణ తిరుకాళరాజరాజ్యస్థాపనాచార్య ఉద్దండమండలీ  
కరగండ సత్యగదేవునితలగొండగండ కన్నడదేవునితలగొండగండ చాళిక్యదేవుని  
తలగొండగండ కంకాళదేవునితలగొండగండ ఉదయనదేవునితలగొండగండ  
వేములకొండరణరంగస్థలవైరినామకజీమూతపవన ఏకశిలానగరసమీపశాత్రు  
రాజన్యగహనదావానల బొడపూడివిభాళ నెల్లూరువీరక్షేత్రాణోహల్లకల్లోల  
కుంట్లూరిఇమ్మడిమగవిదారణ కారణప్రభవ అరిరాయమీనజాల రాజదేవేంద్ర  
వల్లభ జిలుగుపల్లిసంగరాంగణరణోన్ముఖమచ్చనాయకునితలగొండగండ వైరి  
సాముశరాగోల కొదమనాయకరగండ గణపవరశర్మవిభాళ యిందిరాలాల  
ప్రాకార[విభాళ] దన్నాలకోటపరివేష్టితకదనపారిగ చేకోలుగండ ఇరువత్తుగండ  
గండగోపాళ రిపురాయమానమర్దన యెఱుకవరప్రాంతసమరసన్నాహ ప్రతికూల  
తిమిరమూర్తాండ చేకోలుగండ కొలచెలమసప్తాంగమాతకార గోసంగిమర్గ  
ముదాపహరణ యినుగొర్రినిర్ధామధామ జల్లిపల్లివీరక్షేత్రాణోభారతీకమల్ల అం  
తెంబరగండ నానావర్ణమండలీకరగండ బిరుగమన్నెవిభాళ ధరణీవరాహ  
చౌహత్తవల్ల వరిగొండశర్మవిభాళ కర్ణాటరాయమానమర్దనభుజాదండ  
సత్తికత్తప్పవరాయరగండ భాషగెత్తప్పవరాయరగండ మండలీకభుజంగ సంగర

వైనతేయ భుజబలాంజనేయ గిరిగుర్గముల్ జలగుర్గబడబానల వనదుర్గదావానల  
 స్థలడర్గవిభాళ హంకారరాజకుమారవేశ్యాభుజంగ త్రిభువనకోటలగొంగ  
 హాన్న కొట్టుకుదితెగట్ట మండలీకరగండ పేల్లావరనంట పేల్లావరదగండ  
 వర్ణాశ్రమస్మృతిపాలనోదయ ద్రజమెచ్చుగండ ముమ్మడిబల్లరిగండ బాణకొమ్మార  
 వివేకనారాయణ ప్రతాపరామావతార ఉన్నత్తరాయ మదనమహేశ్వర పని  
 ఘానరాయబసవళంకర ఉన్నత్తమదనమోహన వశీకరణసంతాప కామినీపంచ  
 బాణావతార మృగమదఘనసారవివిధసుగంధకుసుమనిచిత్రచీనిచీనాంబరమా క్తికే  
 వజ్రవైడూర్యగోమేధికపుష్కరాగర్భద్రసీలమరకతమాణిక్యప్రవాళనవరత్న స్థాపిత  
 సువర్ణ భూషణాలంకార అసిముసలకణయకంపన భల్లాతకభిండివాలకోదండశరచక్ర  
 క్రకచక్రుంత కురారతోమరపరశువజ్రమార్దక త్రివేరక త్రిసబళకదళపూనిలాంగల  
 కేరళావోడ్యాణపలకసురియ యత్తళపల్లెనడోలకెనబల్లక త్తిరాయక త్తిత్తిశూల  
 బత్తీసాయుధప్రవీణ ఏకధాటీసమర్థ విషమధాటీపాంచాల చతురుపాయ  
 దక్ష రిపుప్రళయాంతకోపేంద్ర అష్టదిగ్రాజమనోధయంకర అవఘోశరాయమాన  
 మర్దన మేదిసీరాయగుప్తగజాంకుశ శరణాగతరాజరక్షాచుణి ఆదిరాజాన్వయచారు  
 చరిత్ర రేచర్లగోత్రపవిత్ర వీరపాండ్యపిత్రమపాండ్యపరాక్రమపాండ్యసుందర  
 పాండ్యకులశేఖరపాండ్యలు మొదలైన పంచపాండ్యదళవిభాళ కూటుమమన్న  
 కుమాళ్లగుండెదిగుల హంకారరాజకుమాళ్ల వేశ్యాభుజంగ గర్వితరాచకుమాళ్ల  
 వేశ్యాభుజంగ యేబిరుగురగండ సర్వబిరుదకొమరవేశ్యాభుజంగ దళరావుదళ  
 పతిరావుదళమోదిత్యందళపతిరాయాంబాచ్ఛమ్లా పొడవనిపొటును పెట్టనిత్యాగ  
 మునుపొగడించుకొన నారంకాంబాచ్ఛమ్లా నవలక్షదాతా చక్రవర్తి ఐశ్వర్య  
 దేవతా విష్ణుభక్తిపరాయణ సింహతలాట రాయరాహుత్తవేశ్యాభుజంగ  
 నిచ్చకల్యాణపచ్చతోరణమ నుగలిగినరేచర్ల నాయకకులాన్వయబిరుద విజయ  
 ప్రశస్తి విజయీభవ

# వెలుగోటివారి వంశావళి.

సూ చి క

(సంకేతాక్షరములు త = తమ్ముడు, పు = పుత్తుడు, బి. = బిరుదు, భా. = భార్య)

	పుట		పుట.
అక్కమాంబ, వెలుగోటి		అల్లమాంబిక,	
పినకొండపని భా	95	వెలుగోటి పెదకొండ భూపతి భా.	112
అచ్యుతదేవరాయలు,	78	అల్లాపుద్ది సురధాను,	49
అనదేవపాజు, చోడ	44, 53	అల్లుచొప్ప,	47
అనపోతానాయుడు I,		అపుభళేశుడు, ఈటె	138
సింగమనాయని పు	17ff, 21ff, 27f,	అశ్వపతి,	53
31, 34f, 36f, 54, 58		ఆజీముఖాను,	89
అనపోతానాయుడు II,		ఆవంచ,	47
పినసింగని పు	58ff, 60	ఇందిరాల,	31
అనపోతానాయుడు III,		ఇనుగుర్తి,	27, 44, 49
చిటిదాచని పు.	66	ఇమ్మడిరెడ్డి, మంగిపూడి	17
అనపోతారెడ్డి,	15, 30, 31f,	ఉండ్రగొండ,	91
39, 42, 43		ఉచ్చిళ్ళకోట,	51
అనవేమారెడ్డి, పెదకోమటి.		ఉదయనదేవుడు,	37
చూ. వేమారెడ్డి,		ఉదయాద్రి,	136
పెదకోమటి వేమ.	39, 40	ఎఱకృష్ణమరాయుడు, 18, 38, 42,	44
అనవేమారెడ్డి,	39, 48, 60	ఎఱతిమ్మ, అలియ రామరాజు త.	92
అనుమనగల్లు,	1, 5, 21, 23	ఎఱదాచడు,	
అన్నమనేడు,		వెన్నమనాయని పు.	11f, 21, 37,
పెదసింగని పు.	57		43, 57
అరువపల్లి,	43, 91		

	పుట.		పుట.
ఎఱనూరానేడు		కంచికవాటమాటకార,	
మాద III ని పు.	67	కేశర్లవారి బిరుదు.	13
ఏకశిలానగరము,	37	కందనోలు,	135
ఏచఁడు, కేచని మారుపేరు,	1, 6	కటకము,	133, 136
,, ఎఱనూరానేని పు.	67	కరారిరాయఁడు, నాగని	
, వెలుగోటి		బిరుదు,	15
పిఁకొండని		కనకరాజు,	27
(భా అక్కిమాంబ		కన్నడదేవుఁడు,	57
యందు) పు	95, 103-4,	కన్నడరాయమన్నీలు,	18
106, 130, 145		కమ్మదొరలు,	18
,, వెలుగోటి		కాటారెడ్డి, బండి	17
కస్తూరిరంగని		కాపానాయకుఁడు,	56, 43
(భా దామెర		కామవిభుఁడు, నల్లదాచనిపు.	11
వెంకటాంబ		కాశి,	136
యందు) పు	135, 137,	కుంట్లూరిమ్మడి,	11f, 13, 37
	142, 145	కుంట్లూరు,	50
,, వెలుగోటి		కుచ్చెలచేను,	78
కస్తూరిరంగనియేచని పు.	143-5	కుతుపనమల్కు,	113
ఏమలఖాను,	79	కులశేఖరపాండుఁడు,	13
బడ్డెరాజు,	25	కృష్ణ, వెలుగోటి తిరుపతి పు.	111-12
ఓబళరాజు,	88	కృష్ణపు, చెంజి	139
ఓబుఱ్రాజు, ఉద్దగిరి	18	కృష్ణరాయలు,	78
ఓరుగల్లు,	7, 8, 46, 136	కేరళ,	133
బౌళభుఁడు,	47	కొండఁడు, పెద, వెలుగోటి	
కంకాళదేవుఁడు,	37	మమరతిమ్మని పు	77
కంచి,	12 f	కొండఁడు, పిన, వెలుగోటి	
		మమరతిమ్మని పు	77, 94-5, 102

పుట.	పుట.
కొండఁగు, పెద, వెలుగోటి	కోటరాజ్యము, 59
పినకొండప (భా. తిమ్మాంబ	కోటారెడ్డి, కోన 46
యందు) పు 95 97-8, 106, 111	కోడూరు, 132
కొండఁగు, వెలుగోటి పిన	కోనధీరుఁడు, వెలుగోటి
కొండపుని (భా సింగాంబ	పినకొండ (భా. తిమ్మాంబ
యందు) పు 95, 105-6	యందు) పు 95, 97
కొండఁగు, వెలుగోటి	కోలాలము, 183
మహారతిమ్మప్పని (భా. లక్క	కోవిలకొండ, 51
మాంబయందు) పు 106	క్రొత్తకనమ, 132
కొండ, పిన, వెలుగోటి	ఖానఖాను, 79
తిరుపతి (భా ధర్మాంబ	ఖాయనూరి, మల్కు, 43
యందు) పు 107	గంగావరము, 47
కొండఁగు, పిన, ఎనతిమ్మానేని పు 146	గండికోట, 57, 113, 135
కొండఁగు, పెద, వెలుగోటి	గజపతి, 51, 53, 55,
ఎన తిమ్మానేని పు 146, 147	గణపతిరాజు, 4, 9
కొండపల్లి, 50	గణపవరము, 46
కొండఘోషాలుఁడు, జూపల్లి, 57	గన్నఁడు, 22, 50
కొండమల్రాజు, 18, 19, 23	గుండదండ్రాజు, 37
కొండరాజు, 26	గుత్తి, 135
కొండపేడు, 90, 93, 132, 135	గూడెంపు దొరలు, 32
కొండ్రాజు, తిర్మలరాజు 18	గొల్లపల్లి, 11, 18
కొండ్రెడ్డి, క్రొత్తకొండ 17	గోపరాజు, 26
కొచ్చర్లకోట, 133	గోపాలకృష్ణుఁడు, 50
కొత్తకొండ, 50	గోలకొండ, 130, 135
కొమరగిరికెడ్డి, 39	గోవర్ధనుఁడు, 53
కొమ్మలదేవు పిన్నఁగు, 18, 23	గోవిందరాజు, 26
కొలచలమ, 14	గౌరవకొండ, 48

	పుట.		పుట.
గౌళము,	133	చెన్నమాంబిక, వెలుగోటి	
చక్రవరము,	21	రాయపనేని వెంకటాద్రి భా	125
చలమచర్ల,	43	చెన్నయ, చాటి	52
చాదు ఖాను,	48	చెన్నాజు, అప్పచ్చి	26, 53
చామలి,	145	చెవ్విరెడ్డి,	2, 6
చాళిక్యదేవుడు,	37, 53	చేయూరు,	1
చింతపల్ల సింగమనేడు,	17	చోళ,	133
చిటిదాచడు, తిమ్మని పు	65, 66	జంగిలిఖాను,	32
చిటి వల్లభుడు,	52	జంగిలి, మన్నె	38, 49
చిట్టెలకోట,	90, 91	జగ్గరాజు, గొబ్బూరి	138, 139, 141,
చితువరాల,	16, 18		142, 143
చినవంకిరాజు,	27	జయరుద్రుడు, చా మచ్చ	
చిన్నవల్లభరాజు,	27	రుద్రుడు,	23
చిరుతనాపల్లి,	139	జల్లిపల్లికోట,	17, 18, 19, 21,
చెంచువారు,	48		22, 23, 27, 36
చెంజర్ల,	17, 21	జాజువఖాను,	47
చెంజి,	142	జాయడు,	78
చెండువరాయదేవుడు,	53	జాయమదేవి, చెన్నమనాయని	
చెన్నుడు, వెలుగోటి కుమారతిమ్మని పు	93	భా	11
చెన్నుడు, వెలుగోటి పెదకొండ		జీలుగుపల్లి,	15, 16
ప్పని (భా అల్లమాంబిక		జువ్వడు, చాళిక్య	46
యందు) పు	112-116	డింమభట్టు, గాడ	62
చెన్నుడు, కుమార, వెలుగోటి చిన	119	ధిల్లి,	133, 135
తిమ్మానేని చెన్నప్పనాయని పు	146	తమ్మపగోడు,	132
చెన్న పట్టణము,	59	తిగుటరాజ్యము,	59
చెన్నప్పనాయుడు, వెలుగోటి		తిప్పడు, గోరంట్ల	52
పినతిమ్మని పు.	145, 146		



	పుట.		పుట.
తిప్పడు, నెల్లూరి	50	తిమ్మడు, వెలుగోటి తిరుపతి	
తిమ్మ, గని		(భా ధర్మాంబయందు) పు	107ff
వెలుగోటి కుమారతిమ్మని పు	77, 78ff	తిమ్మడు, పెన, వెలుగోటి	
102, 116, 119		వెదకొండని (భా. అల్లమాంబిక	
తిమ్మ, చేబ్రోలి	78, 80	యందు) పు	112
తిమ్మ, మట్ల	132	తిమ్మడు, వెలుగోటి ఏచని	
తిమ్మ, సరెపల్లి	59, 60	(భా అక్కమాంబయందు) పు	130, 134f
తిమ్మడు, ధర్మని పు	64, 65	తిమ్మడు, వెలుగోటి పిన	
తిమ్మడు, కుమార		తిమ్మాసేని పు	145
వెలుగోటి రాయప్ప పు	76, 77	తిమ్మడు, దాసరేంద్రుని	132
తిమ్మడు, కుమార		తిమ్మప, వెలుగోటి	
వెలుగోటి గనితిమ్మని పు	85, 89-93	కుమార, పిన్నకొండపని	
తిమ్మడు, ఆకెపిటి		(భా తిమ్మాంబయందు) పు	95, 96-7,
మా. తిమ్మ, వెలుగోటి	134		106
తిమ్మడు, కుమార తిమ్మనిపు	94	తిమ్మప్ప, సూకూరి	
తిమ్మడు, వెలుగోటి పినకొండ పని		వెలుగోటి రాయప్ప పు	76
(భా అక్కమాంబ		తిమ్మాంబ, వెలుగోటి	
యందు) పు	95, 104-5	పినకొండప భా.	95
తిమ్మడు, మైద్ర, వెలుగోటి		తిరుకాళరాజు,	13
పినకొండపని (భా. సింగాంబ		తిరుపతీంద్రుడు, వెలుగోటి	
యందు) పు	95, 106	వెదకొండని పు.	77
తిమ్మడు, పిన్న, వెలుగోటి		తిరుపతీంద్రుడు, వెలుగోటి	
పినకొండపని (భా సింగాంబ		కుమారతిమ్మని, (భా. అక్కమాంబ	
యందు) పు	96, 105,	యందు) పు.	106, 107
	106, 115	తిరుమలరాజు,	26, 53
		తిరుమలవిభుడు, పెద,	
		వెలుగోటి గని తిమ్మని పు	85

	పుట.		పుట
తురకటు,	14, 48, 50,	నందికంటి పోతరాజు,	39, 40
తెనుఁగురాజ్యము,	25	పెదకొమటి వేమారెడ్డి ఖడ్గముపేరు.	
తెనుఁగు సురభాని (ఆంధ్ర		నన్నూరు,	78
సురత్రాణ) సింగయమాదనిచి	36	నరసరాజు, నందివాడ	18
తొండమారయగుళ్ల,	78	నరసరాజు,	26
తొరగల్లు,	50	నలకంపరాజు,	56
తోపూరుపాలెము,	139	నలకొండ,	59
దన్నాలకోట,	15, 30f, 36,	నలసూర, మాడ III ని పు.	67
	39, 43	నలగండ్రనాయఁడు, గనితిమ్మని	
దవులతాబాదు,	109	పుత్రుఁడైన పెదతిమ్మని మారుపేరు	85
దస్తరఖాను,	90	నల్లగొండ,	49, 91
దాచభూపాలుఁడు,	43	నల్లదాచఁడు, సబ్బినాయని	
దామ, వేతాళరెడ్డి పు.	7H, 2.	పు	11, 12
దేవరకొండ,	37, 38, 44	నాగఁడు, ఏచని పు	15
	89, 91, 92	నాగఁడు, భూపతిరావు	89
దేవులవల్లి,	91, 92	నాగార్జునకొండ,	87, 88
దొడ్డారెడ్డి,	52	నాగులపాడు,	47, 91, 92
ధర్మఁడు, దామెర	107	నాణమరాజు,	46
ధర్మఁడు I, అసహిత I ని		నాయనేంద్రుఁడు, గనితిమ్మని పు	85, 88
పు	59, 63, 64	నారారెడ్డి, నారగిరి	17
ధర్మఁడుII, తిమ్మని పు.	65	నెల్రెడ్డి, అరువపల్లి	17
ధర్మాంబ, దామెర		నూతనగిరి,	48
వెలుగోటి తిరుపతి భా.	107	నెల్లూరు,	13, 50, 136.
ధర్మారావు, చింతగుంట	89	నేపాలము,	133
నంద్రాజు,	27	పంచపాండ్యదళభిభాళ,	
		శేషరవారి విరుదు	13
		పంచపాండ్యులు,	12

	పుట.		పుట.
పంటముమ్మడి,	17, 37	పేరోజి సురథాను,	38
పంటమైలారు,	17	పొడచేడు,	51, 57
పంటరెడ్లు,	40, 41	పోచమదేవి, ఎఱివాచనోళ్ళా.	13
పండువ,	133	పోరట్ల,	48
పందడ,	38, 42	పోలారెడ్డి, పోలూరి	17
పద్మనాయకులు,	19, 21	పోల్రాజు,	27
పర్వతనాయఁడు, లింగమనేని పు	54	సోలిరెడ్డి, చేయూరి	1
పర్వతరాజు, చోడ	18	పోలూరివారు,	67
పరాక్రమపాండుఁడు,	13	పోలేపల్లి,	46
పల్లవరాజులు, సరియపల్లి	18	ప్రతాపరుద్రుఁడు,	8, 12, 13
పిల్లలమఱ్ఱి,	3	ప్రసాదిత్యుఁడు, బేతాశస్వపతి పు.	7, 8f
పిల్లలమఱ్ఱి బేతాశరావు,		ప్రౌఢదేవరాయలు,	49
చెవిరెడ్డి మారుపేరు,	4f, 7, 21	బండికనమ,	38
పాండూరు,	52	బడినాయకులు,	19, 21
పాండ్యరాజు గజ కేసరి, ఎఱి		బరిదఖాను,	49
దాచని బిరుదు.	12, 57	బయిరువఖాను,	79
పాండ్యరాజులు,	11, 13, 133	బొగవాఁడ,	51
పాకల,	47	బొదామి,	50
పానగల్లు,	59	బొణాలకోట,	50
పాణేమురాజు,	26, 52, 53	బొలదేవల్రాజు,	18
పాప, దావుల	141	బుక్కరాజు,	51
పాపరాజు,	26	బుక్క రాజు, పోలేపల్లి	57
పూలగంగు,	52	బెండపూడి,	37
పూసపాటి రాజులు,	18	బొమ్మజియ్య, తంబల	17
పెదవడ్డమాను,	47	బోయరాజ్యము,	59
పేరూరు,	91	భక్తిరాజు, చోడ	44
		భీమవరము,	36

	పుట.		పుట.
భీమారెడ్డి, చెర్ల	47	మాచారెడ్డి, కోమటి	
భువనాద్రి,	49	అనపారెడ్డి త	38, 39, 44
మండువ,	133	మాచారెడ్డి, మలచముకొండ	17
మల్లి,	135	మాద III అనపాత III ని పు	66
మగతల,	15, 16	మాదానాయఁడు I,	
మచ్చ ఓబ్రాజు,	18, 22	సింగమనాయని పు	17ff, 21, 22f,
మచ్చకంప,	52		27ff, 30, 31, 32f, 36f,
మచ్చకొమ్మనిబాచఁడు,	15, 16		39, 43, 53
మచ్చగన్నఁడు,	15, 16, 22, 37	మాదానాయఁడు II,	
మచ్చనాయకులు,	15, 16	శేడగిరి II ని పు	37, 43
మచ్చరుద్రఁడు,	15, 16, 23	మాదానేఁడు IV, ఎఱనూరా	
మట్టచెఱుపు,	73	శేని పు	67
మణుగూరు,	50	మాదిరాజు,	27
మధుర,	142	మాధవఁడు, నల్లదాచని పు	11
మలక,	78	మామిడేల,	47
మలకపోలార్జునుఁడు,	51	మారారెడ్డి, కుంట్లూరి	17
మలయాలము,	123	మా[రా]రెడ్డి, వినికొండ	17
మల్లనకవి,	76	మల్కిభరాము,	90, 92
మల్లయ, కొండ	52	మాలెకొండఁడు, వెలుగుగోటి చిన	
మల్లాపురము,	79	తిమ్మాశేని చెన్నప్ప నాయని పు	146
మల్లారెడ్డి, గోలి	17	ముద్దుధక్క,	49
మల్లారెడ్డి, రావువరపు	17	ముద్దోగి,	59
మల్దేవరాజు,	27	ముమ్మఁడు, మునుగంటి	46
మల్దేఁడు, మండువ	50.	ములువాయి,	133
మస్తాఖాను,	48	ముస్తాఖాను,	90, 92
మహానంది,	71	మైసూరు,	144-5
మాకరాజు,	139, 141	మొఘగూరు,	17

	పుట.		పుట.
యభూపఖాను,	89	రంగఁడు, కుమార	
యతిరాజు,	142	వెలుగోటి కస్తూరిరంగని	
యవనులు,	130	(భా దామర వెంకటాంబ	
యాదవకొండ,	51	యందు) పు	135-6
రంగపనేడు, వెలుగోటి పిన		రంగయభీముఁడు,	52
సింగని రాయపని పు	76	రాగమాంబ, వెలుగోటి	
రంగఁడు, వెలుగోటి రాయప		వెంకటపనేని	
నేని రంగపని పు	76	రాయని భా	128-9
రంగఁడు, వెలుగోటి పినకొండ		రాఘవరాజు, సాళ్వ	26, 53
పని (భా అక్క-మాంబయందు)		రాజమహేంద్రము,	59
పు	95, 103	రాజమహేంద్రవరము	49
రంగఁడు, వెలుగోటి		రాజాచలము,	52
తిరుపతి పు	110-1	రాజుకొండ,	36, 37
రంగఁడు, వెలుగోటి		రామచంద్రుఁడు,	
వేంకటనేనిరాయపని (భా		వేదగిరి I పు	37†
రాగమాంబయందు) పు	129, 130,	రామభద్రుఁడు, వెలుగోటి	
	147	సింగని పు	148-9
రంగఁడు, కుమార		రామభద్రుఁడు, వెలుగోటి	
వెంకటనేనిరాయపని (భా.		వెంకటాద్రి పు	154
రాగమాంబయందు) పు	129, 130	రామగిరి,	17
రంగఁడు, కస్తూరి		రాయప, నిర్వాణ, వెలుగోటి	
వెలుగోటి పీచని (భా		పినసింగని పు	68, 76, 102, 119
'అక్క-మాంబయందు) పు.	130-134,	రాయపఁడు, వెలుగోటి	
	145, 147	పినకొండప (భా	
రంగఁడు, ఆకెపిటి		తిమ్మాంబయందు) పు	95, 98-102,
చా వెలుగోటి కస్తూరి			106, 120
రంగఁడు	184		

	పుట		పుట.
రాయపడు, వెలుగోటి		వీరపనేడు,	139
రాయపనేని వెంకటాద్రి		వీరపాండుర్యుడు,	13
(భా. శాస్త్రమాంబిక		వీరభద్రారెడ్డి, అల్లయ	41, 42, 52
యందు) పు.	125-28	వెంకన, రావెల	139, 141
రుద్రాంబ,	9	వెంగంటిచెఱ్ఱు	151
రుద్రుడు, వేతాళరెడ్డి పు	7, 9f	వెంగళుడు, దామెర	134
రేచుడు,	1f	వెంగళ్రాజు, కట్ట	18
రేచర్ల,	7, 48	వెన్నమనాయకుడు, దామ	
రేచిగాడు,	6	నాయకుని పు.	10f, 21, 57
రొంపిచెరల,	79	వెన్నుడు, ఎఱదాచని పు	13, 14
లక్కమాంబ, వెలుగోటి		వెలమవంశము,	5
కుమారతిమ్మని భా.	106	వెలుగోడు,	68
లింగమనేడు, మాడ II ని పు	38,	వెలుగోటివారు,	67
	39-54	వేంకటాంబ, దామెర	
లింగమనేడు, కుమార		కస్తూరిరంగని భా	134
లింగమనేని పు	54	వేంకటశ్యామధుడు	92
లింగమాంబిక, వెలుగోటి		వేంకట, పెద, వెలుగోటి	
రాయపనేని భా.	120	కుమార తిమ్మప్పని (భా	
వరగొండ,	38	లక్క-మాంబయందు) పు	106-7
వసంతరాయుడు,		వేంకట, చిన, వెలుగోటి	
అనపోత II ని పు	60, 63	కుమార తిమ్మప్పని (భా	
వాడవలి,	92, 93	లక్క-మాంబయందు) పు	106-7
వినుకొండ,	132	వేంకటాద్రి, వెలుగోటి	
విక్రమపాండుర్యుడు,	13	పెదకొండప (భా అల్లమాంబిక	
విర్గమరాజు,	50	యందు) పు	112, 113
విర్గలరాజు,	26, 53	వేంకటాద్రి, వెలుగోటి	
		చెప్పని పు	116

పుట	పుట.
వేంకటపతి, వెలుగోటి	సంబెటకొండ్రాజు,
చెన్నుని పు. 116-120	సంబెటపిన్న,
వేంకటాద్రి, వెలుగోటి రాయని	సంబెటవారు,
(భా లింగమాంబికయందు) పు 121-5	సబ్బినాడు,
వేంకటాద్రి, వెలుగోటి	సబ్బినాయకుడు,
సింగని పు 149-150	చామనాయని పు.
వేదగిరి I, సింగయమాద I ని	సరిమఖాను,
పు 37, 43	సర్వరాజు,
వేదగిరి II, పిన, మాద II ని	సరియప్పల్లి,
పు 38, 39, 44	సలకరాజు,
వేమారెడ్డి,	సల్కయవారు,
వేముడు, అల్లయ 40, 41, 42	సాశ్వతిప్పడు
వేముడు, జగనొబ్బగండ 57	సింగడు I, చితువరాల
వేములకొండ,	ఎఱదాచని పు 13, 15f, 18
వేలూరు,	37, 43, 57
శాంత, వీరయ 78	సింగడు II, పెదఅనపోత I ని
శాంతలింగ, భిక్షావృత్తి	పు. 54, 58
ముక్తి 51, 78, 80,	సింగడు, పిన, సింగ II ని
శ్రీనాథుడు 39, 40, 61	పు. 57, 58
శ్రీనాథరాజు,	సింగడు III, సర్వజ్ఞ
శ్రీపతిరాజు,	అనపోత II ని పు. 60ff, 116
శ్రీరంగ, ఆర్వీటి 151	119, 138
శ్రీశైలము,	సింగన IV, వెలుగోటి వీచని పు 67
సంగమరాయుడు,	సింగడు, వెలుగోటి రాయప్ప పు 76
సత్యగదేవుడు,	సింగడు, కమ్మూరి రంగని (భా.
సత్యవీడు 142	దామెర వెంకటాంబ
సప్తమాణియములు,	యందు) పు 135, 136

	పుట		పుట.
సింగయ, వెలుగోటి రంగప్పని పు.	146	చివోలు,	46
సింగడు, వెలుగోటి		మొదలనురాజులు,	25
వెంకటాద్రి పు.	150, 151	మొదరపాండ్యుడు,	13
సింగమనేడు, చింతపల్లె	17	సింఘారు,	26
సింగమపల్లె,	50	మోరుడు, సూరినాయని	79
సింగమాంబ,	95	మూరానేనివారు,	67
సింగళ దేవుడు,	51	మూరుడు, జూటూరి	26, 53
సింగాంబ, వెలుగోటి పిన		సోమ, సమ్మెట	59, 60
కొండ పని భా	95	సోమలదేవుడు,	26, 53
సిభేంద్రఖాను,	49	హంపీరుడు,	110
సింధుదేశము,	133	మొరిరాజు,	27
సింహవిక్రమపురి,	50	హమ్మడిరాయడు,	23, 26, 53
సింహాద్రి,	48	హొన్నప్ప, కందనోలు,	78, 79

## త ప్ప ప్ప ల వ ట్టి క

పుట.	బంతి.	తప్పు	ఒప్పు.
1	4	రెండెంబు	రెండేళ్లు (రెండునాగళ్ళని అర్థము)
6	4	లేచేలు	లేచేట
"	5	డనునొప్పు	డనియొప్పు
8	18	బెండెంబు	బెండెంబు
"	"	నాడు	నాడు
29	5	మాదడెంబు	మాదడెంబు
"	6	మెదకి	మెదకి
32	"	రుంగిలి	జంగిలి
35	11	తొత్తడిగాపురంబు	తొత్తడిగాపురంబు
38	2	బరంగ	బరంగ
"	12	ఎరుక	ఎరుక
62	16	మర్రికిపట్టు	మర్రికిబట్టు
68	18	జేదు	జేదు
88	14	కుద్దనిటి	కుద్దచనిటి



## INDEX TO INTRODUCTION

The following abbreviations are used — *ch* = chief, *ch/on* = chronicle  
*co* = county, *com* = community, *dyn* = dynasty, *gen* = general, *h/c* =  
 historical, *k* = king, *lit* = literary, *rel* = religious, *n* = river, *sa* = saint,  
*as*, *sans* = sanskrit, *tel* = telugu, *tn* = town, *vi* = village, *wk* = work

### A

A'azim Khān, *gen*, 37 ff, 49  
 'Abul Hasan, *k*, 60  
 Acyuta, *k*, 45, 46, 47, 48  
 'Adil Khān, *k*, 46, 48  
 Afzal Khān, *gen*, 53 f  
 Ahmad Shāh, *k*, 35, 37, 38, 39, 40, 43 ff  
 Ahōbala, *vi*, 23  
 Akhanda-Gautamī, *n*, 18  
 'Alā-ud-Dīn Hasan, *k*, 12, 14, 31  
 'Alāud-Dīn II, *k*, son of Ahmad Shāh,  
 39 and *n*, 40  
 'Alā-ud-Dīn Khaljī, *k*, 4, 5  
 'Alī 'Adil Shāh, *k*, 49  
 Allāda, *sa*, Doddaya Alla, 25 f, 27,  
 32 f  
 Allasāni Peddana, *poet*, 47  
 Allaya Vēma, *ch*, 15, 32, 33, 34  
 Allu Coppā, *ch*, 34  
 Amīr-ul-Mulk, 52  
*Anamanaganti-purāṇa ādhīśvara*,  
*title* of Kāpaya Nāyaka, 11  
 Anapōta I, *ch*, 10 ff, 20  
 Anapōta II, *ch*, of Rācakonda, 23, 26  
 and *n*, 28, 30 and *n*, 35, 37  
 Anapōta II, *ch*, 17  
 Anapōta, *ch*, son of Pina Singa, 22  
 Anapōtā Reddī, *ch*, 11, 12, 14  
 Anavēmā Reddī, *ch*, 14, 15 f, 17  
*Anilhasuātrāna*, *title*, held by  
 Kāpaya Nāyaka, 11  
 Anitallī, *dan*, of Kātaya Vēma, 33  
 Anna, son of Singa II, *sa*,  
 Anna, son of Allāda, 32  
 Annama, son of Singa II, 22  
 Annadēva Cōda, *ch*, 16, 20, 23, 24 ff,  
 27  
 Appalācārya, Bommakanti, *author*, 43  
 Āravīti family, 48  
 Arjunadēva of Oddādī, *ch*, 15  
 Aruvapallī, *vi*, 20 *n*, 50  
 Asva Row, 52  
 Attilī, *vi*, 25  
 Avāñca, *vi*, 24

### B

Bīdāmī, *vi*, 31, 35  
 Bāgavāda, *vi*, 32

Bahādū Khān, *gen*, 12  
 Bahmanī Sultans of Golkonda, *dyn*,  
 2  
 Balid Khān, *ch*, 31  
 Bānāla, *vi*, 32  
 Bandī pass, 26, 30  
 Bani, *Muslim Historian*, 4-5, 9  
 Bellamkonda, *vi*, 44  
 Bendapūdi, *vi*, 17, 20  
 Bhadiācalam, *vi*, 29 *n*  
 Bhairava (Bahām) Khān, *gen*, 45  
 Bhaktiāja, *ch*, 14, 15, 16  
*Bhānumatīparinayam*, *Tel poem*, by  
 Rantū Ranganāju, p 1  
 Bhikṣāvṛtti-mattha, at Śrīsailam, 45  
 Bhīmalīnga, *ch*, 15  
 Bhīmavaram, *vi*, 11  
 Bhuvanagiri (Bongir, Bhonagur), *fort*,  
 11, 31, 38, 40  
 Bīdar, *tn*, 38  
 Bijjana, Telungu, *ch*, 5  
 Bīrār, *tn*, 39  
 Bommakanti Appalācārya, 43  
 Bōya tribes, 29, 31, 49, 50  
 Bukka I, *k*, 12  
 Bukka II, *k*, 21, 22  
 Bukkarāju, *ch*, 32, 43

### C

Cādu Khān, *gen*, 31  
 Cālikya, *ch*, 19 and *n*  
 Cāmali, *vi*, 60  
*Camatkāracandrikā*, *lit wk*, by  
 Viśvēśvara, 17, 21  
 Candragiri, *fort*, 8, 47  
 Cāya, *ch*, 46  
 Cēbīōlu, *vi*, 46, 48  
 Cejjerla Bhūmī, *co*, 10 and *n*  
 Celamacarla, *vi*, 32  
 Ceñcu tribes, 31, 36, 49  
 Cenji, *fort*, 57  
 Cenji Nāyaks, *dyn*, 58, 59  
 Cenna, *ch*, 50 f  
 Cennama Nāyadu, *ch*, 15  
 Cennapattana, *vi*, 26 *n*  
 Cenūr, *vi*, 52  
 Cerla Bhīmā Reddī, *ch*, 31, 34  
 Cevvī Reddī, *ch*, 2 3  
 Cēyūr, *vi*, 2

Culaka lake, 33  
Cina Kommerla, *vi*, 23  
Cintagunta Dhaima Rao, *gen*, 49  
Citi Cennaya, 32  
Citi Vallabhayya, 32  
Cittēla *vi*, 50  
Cival, *vi*, 39 *n*  
Cuttac, 43

## D

Dāca, *ch*, son of Singa II, 17  
Dāma, *ch*, 3, 4  
Dāmerla Timma, *gen*, 42  
Dāud Khān, *gen*, 39 and *n*, 44  
Dāvula Pāpa, *gen*, 57  
Delhi, *tn*, 9  
Dēsati family, *dyn*, 32  
Dēvarakonda, *vi*, 13, 16, 19, 26, 27, 30, 33, 41, 50 37 *n*  
Dēvarāya I, *k*, 23, 24, 26, 27, 28, 30, 37  
Dēvarāya II, *k*, 26 *n*, 31, 33, 34 *ff*, 37, 41  
Dēvulapalli, *vi*, 50  
Dharanikōta, *vi*, 12, 27  
Dharma, *ch*, brother of Singa II, 45  
Dodda, *ch*, son of Allāda, 15, 25 *f*, 31, 32  
Done, *vi*, 52  
Drāksārāmam, *vi*, 7, 15

## E

'Eastern Throne', 20  
Ēca, *ch*, 8, 9  
Ellore, *vi*, 32, 49  
Ēlīa Dāca, *ch*, 5, 6, 7, 8  
Ēluvas, *dyn*, 14  
Ēluva, *co*, 14, 16, 51  
Ēluva Bhīma, *ch*, 14  
Ētgu, *vi*, 35  
Ētuāja, *ch*, 58

## F

Fakhi-ud-Dīn Juna, *gen*, 4  
    *sa*, Ulūgh Khān, 8,  
    *sa*, Muhammad bin Tughlaq, 9  
Faiṣhta, *Muslim Historian*, 12, 29, 35, 39 *n*  
Filampattan, *tn*, 12  
Fīrūz Shāh, *k*, 19, 24, 25 *f*, 27 *f*, 37

## G

Gajapati, *k*, 1, 14, 18, 32, 33, 34, 35, 43, 44  
Gajarao Tippa, *gen*, 24, 42  
Ganapati, *k*, 1, 3, 6  
Gandīkōta, *fort*, 22, 50, 52, 53, 56

Gangavāra, *vi*, 34  
Gani, *vi*, 45  
Gani Timma, *ch*, 45 *ff*  
Ganna, *gen*, 31  
Gauravakonda, *vi*, 32  
Gautamī, *vi*, *sa*, Gōdāvarī, 17, 18  
Gōlkonda, *tn*, 13, 37, 49  
Gollapalli, *vi*, 5  
Gōpālākṣna, *ch*, 31, 36  
Gōrantla, *vi*, 32  
Gōsaṅgi Chiefs, *dyn*, 8  
Gulburga, *tn*, 13, 19, 20, 24, 27, 37  
Gunda, *ch*, 32  
Gundaya Dandanātha, *gen*, 20, 22 \*  
Gundukolanu, *vi*, 24  
Gutti, *tn*, 56

## H

Hamvīa, (*sa* Amber Ray) 41 *f*  
Harhara II, *k*, 16, 20, 21, 23, 32  
Harihalāmbā, *princess*, 32  
Hāvadī Aubalarāja, *gen*, 48, 49  
Hayāt Khār, *gen*, 46  
Honnappa Nāyadu, Kandanaṣṣolu, 46  
Hoysalas, *dyn*, 7, 8  
Humāyūn Shāh *alias* Zālīm, *k*, 40 *ff*  
Husain Nizām Shāh, *k*, 49

## I

Ibrāhīm Qutb Shāh, *k*, 49, 50, 51  
Ibrāhīm Sanjay Khān, *gen*, 38  
Induāla, *vi*, 13  
Inukurti, *vi*, 11  
Irugapa Dandanātha, *gen*, 21  
Īte Ōbulēsa, 58

## J

Jagat Row, *gen*, 52  
Jaggarāju, Gobbūru, *gen*, 57 *ff*  
Janas, *rel com*, 46  
Jalāl Khān, *gen*, 39 *n*, 40  
Jallipalli, *fort*, 10 and *n*, 11  
Jammalamadugu, *vi*, 52  
Jangli Khān or Manne Jangli, *ch*, 13  
Jhaju of Kharia, *Malik*, *gen*, 4  
Jilugupalli, *v*, 9  
Joodiy (Jutui), *vi*, 52  
Jūpallikonda, *gen*, 22

## K

Kakati-*ājyasthāpanācārya*, *title*, 4  
Kakatiyas, *dyn*, 5  
Kalagūr, *vi*, 52  
Kālahastī Nāyaks, *dyn*, 59  
Kaṭinga, *co*, 15, 17, 33, 34, 35, 41  
Kallam, 39

Kalyāni, *fort*, 49  
 Kamalakūru, *vi*, 54  
 Kāmapurī, *vi*, 14  
 Kambhammet, *vi*, 42  
 Kamma Chiefs, *dyn*, 10  
 Kāñcī, *tn*, 5, 6, 7, 36  
 Kandanavolu, *vi*, 56  
 Kañkāla, *ch*, 19 and *n*  
 Kāñkaiapatti, *vi*, 25, 26  
 Kannaduāya, *ch*, 46  
 Kannadis, 31  
 Kannata, *ch*, 19, 20 *n*  
 Kāpaya Nāyaka, *ch*, 2, 9, 10, 11  
 Kapilēsvara Gajapati, *k*, 41, 43, 45  
 Kastūri Ranga, *ch*, 50 *ff*  
 Kāta, *ch*, son of Kātaya Vēma, 23  
 Kātaya Vēma, *ch*, 17, 18, 19, 20, 23, 24  
 Kātaya-Vēmuni-talagondaqanda,  
*title*, of the Koppunūlla family, 24  
 Kaulas, *co*, 12  
 Khaljī Sultans, *dyn*, 4  
 Khān-i-Khānān, *gen*, 46  
 Khwāja Jahan, *gen*, 41  
 Kimmū, *vi*, 17  
 Kocceilakōta, *fort*, 50, 54  
 Kōdūr, *vi*, 51  
 Kolacalama, *vi*, 8  
 Kōlā, *co*, 53  
 Kōli Mallā Reddi, *ch*, 36  
 Kōna, *co*, 15  
 Konda Mallaya, *ch*, 32  
 Kondaiāju family, *dyn*, 50  
 Kondaiāju Tuupati, *ch*, 51  
 Kondapalli, *fort*, 49  
 Kondavidu, *fort*, 9, 19, 26, 27  
 Koppula chief, 14  
 Koppunūlla family, *dyn*, 24  
 Kōta, *fort*, 50, 55  
 Kōta Tikka, *ch*, 7  
 Kottakanama, 50, 53  
 Kottakonda, *vi*, 21, 31  
 Kottalanka, *vi*, 50, 55  
 Kōnadēvarāya, *k*, 45 *n*, 45, 46, 47, 48  
 Kuccelacēnu, *vi*, 46  
 Kulāsēkhara I, Mājavarmān, *k*, 6  
 Kulāsēkhara Pāndya, *k*, 6  
 Kumāragiri Reddi, *ch*, 14, 17, 18, 19, 20  
 Kumāragiri II, son of Kātaya Vēma, 33  
 Kumāra Linga, *ch*, 43  
 Kumāra Yāca, *ch*, 59 *f*  
 Kūntlū: Immadī, *ch*, 5  
 Kuntlūru, *vi*, 32

## L

Linga, *ch*, 29 *ff*  
 Linga, son of Māda II, *ch*, 30 *ff*  
 Linga, Kumāra, *ch*, grandson of  
 Linga, 43  
 Linga, Nāyak of Vellore, 57

## M

Māca, governor of Dharanikōta, 27  
 Māda I, *ch*, 10 *ff*  
 Māda, son of Linga II, 16  
 Māda II, son of Vēdagiri II, 23, 27, 28  
 Mādā Nāyadu, Pmā, 20  
 Madua, *tn*, 57  
 Madura Nāyakas, *dyn*, 58, 59  
 Magatula, *vi*, 9  
 Mahānandī, *vi*, 45  
 Mahmūd Khān, *gen*, 39 and *n*  
 Māhū, *tn*, 39 and *n*  
 Mailāru, *ch*, 10  
 Mākarāja, *ch*, 58  
 Maklēdi, *vi*, 17  
 Malaka Pōlāijuna, *ch*, 32, 35  
 Malik Kāfū, *gen*, 5, 6  
 Malik Nēmāi (Malik Naib), 5, 8  
 Mallana, *poet*, 1  
 Mallāpuam, *vi*, 46, 48  
 Māmūdēla, *vi*, 19 *n*, 34  
 Mānavīra, *ch*, 8  
 Mandu Malnēdu, *ch*, 31  
 Mannangikōta, *fort*, 31  
 Manne Chiefs, *dyn*, 6, 7, 32, 46, 48  
 Masnadi-i-ʿAlī Habib Nizām-ul-Mulk,  
*ch*, 26  
 Mastā Khān, *gen*, 31  
 Masulpatam, *tn*, 49  
 Matlaceruvu, *vi*, 46, 48  
 Matli Ananta, *ch*, 53, 54  
 Matli Chiefs, *dyn*, 51  
 Matli Timma, *ch*, 50 *f*  
 Matsa Chiefs, *dyn*, 9  
 Matsa Kampa, *ch*, 32  
 Matsa Komma, *ch*, 9  
 Mir Fazl-ul-la Anju, *gen*, 29  
 Mogulūru, *vi*, 10, 11  
 Moiasu, *co*, 53  
 Muddōgi, 29 and *n*  
 Muddu Dhakka, *ch*, 31, 40  
 Muhammad bin Tughlaq, *k*, *sa*,  
 Ulūgh Khān and Prince Fakhr-ud-  
 Dīn Jūna, 8  
 Muhammad Gawan, *gen*, 42  
 Muhammad Qūly Qutb Shāh, *k*, 52  
 Muhammad Shāh I, *k*, 12, 21, 37  
 Mukti Sāntaya Linga, 45  
 Mummadi, *ch*, 10  
 Muppidi Nāyaka, *gen*, 6, 7 and *n*, 8  
 Murtazā Khān, *gen*, 52, 53, 55  
 Musalimadugu, *vi*, 52  
 Musi, *ri*, 13, 26  
 Mustafā Khān, *gen*, 49, 50  
 Mysore-Rāja, *k*, 59, 60

## N

Nadupura, *vi*, 15  
 Nāga, *ch*, 11, 12  
 Nagaiikunta Sānta Nārasimha, 44 *n*

Nāgājunakonda, *vi*, 36, 49  
 Nāgavamsi Kings of Rambha, *dyn*, 33  
 Nāgūlapādu, *vi*, 31, 50  
 Nalla Dāca, *ch*, 5  
 Nallagonda, *fort*, 31, 50  
 Nallasiddha, *ch*, 6  
 Nāmalingānusāsana, *Sans wk*, 43  
 Nandavarāmkōta, *fort*, 52  
 'Nandikantapōtarāju', 30, 33  
 Nandyāla, *tn*, 52  
 Nannū, *vi*, 46  
 Nāiāyanavanam, *vi*, 7  
 Navalgund, *tn*, 40  
 Nāyakship, 4  
 Nāyana, *ch*, son of Ganu Timma, 48 f  
 Nāyankara, 4  
 Nnāvadyapura, *tn*, 15  
 Nissanku Kommara, *Tel*, poet, 15  
 Nizām-ul-Mulk, *k*, 41 f

## O

Odapalli, *vi*, 50  
 Oissa, *co*, 41

## P

Pālemkōta, *vi*, 58  
 Palivela, *vi*, 15, 25  
 Pānagal, *tn*, 21  
 Pañcadhāra, *vi*, 14  
 Pañca-Pāndyas, 7 n  
 Pāndū, *vi*, 32  
 Pāndyas, *dyn*, 5  
 Pāndya-dāla-vibhāla, title of Eḷla Dāca, 6  
 Pāndya-gaṇa-kēsari, title of Eḷla Dāca, 6  
 Pānem family, *dyn*, 32  
 Pāngal, *tn*, 37  
 Pāngal-Nalgonda, *tn*, 25, 27, 28  
 Panta Chiefs, *dyn*, 10 and n  
 Parākrama-Pāndya, *k*, 6  
 Pariahs, *com*, 3  
 Parvata, *ch*, son of Linga, 43  
 Peda Kōmatu Vēma, *ch*, 19, 27 f, 30 and n, 33  
 Pedda Rudra, *gen*, son of Muppidi Nāyaka, 7, 8  
 Penugonda, *fort*, 50, 52  
 Pernipādu, *vi*, 26 n  
 Perumālla, *vi*, 32  
 Pērūu, *vi*, 50  
 Pina Singa, *ch*, son of Singa II, 22 f, and n  
 Pina Unduāja, *ch*, 25  
 Poḍicēdu, *vi*, 22, 32  
 Pōlēpalli Bukkarāju, *ch*, 22  
 Pōtana, *Tel* poet, 43

Pōtuganti Maili, *ch*, 5  
 Prasaditya, *ch*, 3  
 Praudha Dēvaraya, *k*, 31  
 Pratapacārīta, *hist chron* 4  
 Pratāparudra, *k*, 3, 4, 5, 6  
 Pratāparudra Gajapati, *k*, 47  
 Prōlaya Vēma, *ch*, 11, 32  
 Pūla Ganga, *ch*, 32  
 Pulinda tribes, 33  
 'Pūrvasimhāsanaḍhīsvara', title, 20  
 Pūsapātu family, *dyn*, 44  
 Puttakota, *vi*, 48

## Q

Quly Qutb Shāh, *k*, 47, 52, 56  
 Qutb-ul-Mulk, *gen*, 50

## R

Rācakonda, *tn*, *sa*, Rājācala, 9, 13, 37 n  
 Rācavēma, *ch*, 30, 32, 36  
 Rācū, *vi*, 39 n  
 Rādhāmādhava, *Tel* poet, 47 n  
 Raghunātha Nāyaka, of Tanjore, 53, 58  
 Rājācala, *sa*, Rājukonda, 32, 39, 42  
 Rājamahēndrapura, *tn*, 15  
 Raksasi-Tangidi, 51  
 Rāmacandra, *ch*, son of Vēdagiri I, 23, 26, 28  
 Rāmadēva, *k*, 57, 58  
 Rāmagiri, *vi*, 10 and n, 17, 38, 39 and n  
 Rāmarāja Aliya, *k*, 46, 47, 49, 50  
 Ranga, Kastūri, *ch*, 50 f, 53, 54  
 Ranganātha, *ch*, 7  
 Rangarāju, Rentūri, *Tel* poet, p 1  
 Rangarājukonda, *fort*, 44  
 Rangaya Bhīma, *ch*, 32  
 Rāsārnavaśudhākaram, *lit wk*, by Singa II, 22  
 Rāvela Linga, *ch*, 60  
 Rāvela Venka, *ch*, 58  
 Ravivarman Kulasēkhara, *k*, 6, 7 n  
 Rāvuvamsacārīta, *hist chron* 1, 17 30 and n  
 Rāyaputāmahānī, title, of Prasaditya, 4  
 Rāyappa, *ch*, son of Dhārma, 44 ff  
 Rēca, a *pariah*, 2-3  
 Rēcerla, *vi*, 1, 31  
 Rēcerla chiefs, *dyn*, 6  
 Reddis, *dyn*, 7  
 Reddis of Kondavīdu, *dyn*, 11, 14, 18, 20  
 Rompicerla, *vi*, 45  
 Rudra, *ch*, 3, 9  
 Rudrāmbā, *vi*, 3, 4  
 Rustum Khān, *gen*, 55

## S

Sabbi, *ch*, 4  
 Sabbi-nādu, *co*, 31, 40  
 Sagai, *vi*, 19  
 Sarfuddīn Malik, *gen*, 13  
 Śākuntalam, Kātaya Vēma's commen-  
 tary on, 17 *n*  
 Salakaiāju family, 32  
 Sāluva Rāmadēva, *ch*, 21  
 Sāluva Telungarāya, *ch*, 34  
 Sambeta Pinna, *ch*, 26 *n*, 31, 36  
 Sambeta Sōma, *ch*, 26 and *n*  
 Sambuvaiāyas, *dyn*, 8  
 Sangamaiāya, *ch*, 31  
 Sanjār Khān, *gen*, 40, 44, 52, 55  
 Śānta Bhīksāvrtti, *iel teacher*, 32  
 Śānta Langa, *iel teacher*, 46 and *n*  
 Sarama Khān, *gen*, 31  
 Sarepalli Timma, *ch*, 26 and *n*  
 Sārī Ōbula Nāyadu, *ch*, 51  
 Sattiga, *ch*, 19 and *n*  
 Sayyid Ali, *Muslim Historian*, 25, 37 *n*,  
 38, 39 *n*  
 Seven Mādas, *co*, 31, 34  
 Siddhavattam, *vi*, 51  
 Siddhirāju Timmappa, 49  
 Sīkandar Khān, *ch*, ruler of Balkonda,  
 31, 40 *f*  
 Simhācalam, *vi*, 15, 18  
 Simhādri, 31, 34  
 Simhavikramapattana *tn*, 31, 36  
 Sindhūr, *vi*, 13  
 Singa I, *ch*, 8  
 Singa II, *ch*, 13 *ff*, 18, 21, 22  
 Singa III, Sarvajña, *ch*, 22 and *n*,  
 30 *ff*, 36, 43  
 Singa, *ch*, younger brother of Yāca,  
 57  
 Singa, Velugōti, 59  
 Singaladēva, *ch*, 32  
 Singama Nāyadu, Cintalapalle, *ch*, 10  
 Singampalle, *vi*, 31  
 Singaya Rāyapa, *ch*, 1  
 Srivella, *vi*, 52  
 Sīlāpati, *ch*, 49  
 Śvalīlāvilāsam, *Tel wk*, 15 *n*  
 Sivappa Nāyaka of Ikkēri, *ch*, 60  
 Śrīnātha, *Tel poet*, 22, 25, 30, 33, 34,  
 43  
 Śrīnātharāju, *ch*, 36  
 Śrīranga I, *k*, 51  
 Śrīranga II, *k*, 57  
 Śrīranga III, *k*, 59, 60  
 Śrīrangapattanam, *tn*, 60  
 Śrīrangarājukonda, *vi*, 26  
 Śrīsalam, *vi*, 32, 46  
 Sthaladungas, 15  
 Sundara-Pāndya, *k*, 6  
 Sura, *ch*, 46  
 Sūavaiam, *vi*, 14

## T

Tambala Bommajiya, 10  
 Tammappa Gauda, *ch*, 50, 53, 54  
 Tammirāja, *gen*, 44  
 Tangēda, *vi*, 36  
 Tānakabrahmarānyam, *lit wk*, 47 *n*  
 Telugu Cōdas, *dyn*, 6, 7, 14  
 Telungāna, *co*, 4, 9  
 'Telungies', *com*, 12  
 Tēāla, *vi*, 34  
 Timma, Ganu *ch*, son of Rayappa,  
 45 *ff*  
 Timmarāja, *ch*, 56  
 Tippa, *ch*, 32  
 Tippa of Nellur, *ch*, 32  
 Tirukālarāja, *ch*, 6, 7  
 Tiruvengalanātha Yādavarāya, *ch*, 8  
 Tondamāiyagulla, *vi*, 46  
 Tōpūr, *vi*, 58  
 Toragal, *vi*, 31, 35  
 Tribhuvanī Rāvu Simga, *ch*, 44  
 Trichinopoly, *tn*, 58  
 Tripurāntakam, *vi*, 16  
 Tughlaq Sultans of Delhi, *dyn*, 4  
 Tumukōta, *fort*, 36

## U

Uccilla, *vi*, 32  
 Udayagiri, *fort*, 51, 54, 59  
 Udayana, *ch*, 19  
 Ulūgh Khān, *gen*, *sa*, Fakhr-ud-Dīn  
 Jūna and Muhammad-bin-Tughlaq,  
 8  
 Undrakonda, *fort*, 50  
 Upparapalle, *vi*, 5  
 Uriyas, *com*, 47  
 Usābhyudayam, *Tel wk*, 44  
 Uttaramallū, *vi*, 57

## V

Vaidyanājavallabham, *lit wk*, 21  
 Vajrakūtam, *vi*, 17  
 Vasantarāja, *ch*, son of Anapōta II,  
 36  
 Vēādāri, *vi*, 26  
 Vēdagiri I, *ch*, 13 *ff*, 19 and *n*, 20, 21  
 22  
 Vēdagiri II, *ch*, son of Māda II, 27 *f*  
 Vēdagiri, *ch*, son of Singa II, 22  
 Vēgavatīnātha, *tile*, of Ravivarman  
 Kulasekhara, 6  
 Velamas, *dyn*, 4, 11, 13, 16, 17, 18  
 Vellore, *tn*, 57  
 Vēllutla chiefs, *dyn*, 5  
 Velugōdu, *vi*, 45  
 Velugōti Cenna, *ch*, 56  
 Velugōtivarivamsa-caritra, *hist*  
*chron* 1, 8-9, 10 *n*, 11 *n*, 16, 19 *n*,  
 22, 30 *n*, 45 *n*

Vēma, *ch*, 15  
 Vēma, son of Allāda, 32  
 Vēmāmbā, *princess*, 15, 32  
 Vēmavaram, *v*, 15  
 Vemṣallu, *v*, 59  
 Vēmulaṣakonda, *v*, 19, 34  
 Venkata II, *k*, 50, 51 ff, 56 ff  
 Venkaṣādū, *gen*, brother of Rāma-  
 rāja, 49  
 Venkatapati, *ch*, 56 ff  
 Venna, *ch*, 8  
 Vennama, *ch*, 4 ff  
 Vidiadry, *ch*, 49  
 Vikrama-Pāndya, *k*, 6  
 Vinukonda, *v*, 50  
 Vīṇa Ballāla III, *k*, 7, 8  
 Vīrabhadra, son of Annadēva Cōda,  
 25  
 Vīrabhadra Reddī, *ch*, 15, 31, 32, 33,  
 34  
 Viṇaghotiā, *co*, 17  
 Vīrāṇnavōta, *ch*, son of Kumāragiri,  
 19  
 Vīra-Pāndya, *k*, 6

Viṣṇubhaktisudhākaram, *lit wk*, 44  
 Viṣvēśvara, *author*, of *Camatkāṇa-  
 candrikā*, 17, 18  
 Vitthama, *ch*, 32  
 Vōdapalli Varīṣābād, *v*, 26

## W

Warangal, *tn*, 3, 5, 8, 9, 11, 21, 37  
 Woorias Ray, *ch*, 54

## Y

Yācama, *elder*, *ch*, 56 ff  
 Yācama, Kumara, *ch*, son of *elder*  
 Yācama, 59 f  
 Yādavakonda, *v*, 32  
 Yakūb Khān, *gen*, 49  
 Yara Timma, *ch*, son of Ganī Timma,  
 46, 48 f, 49 f  
 Yara Timmarāja, *gen*, brother of  
 Rāmarāja, 49

